

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SPOR KULÜPLERİNDE ÇOCUK KORUMA
YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: İZMİR İLİ
ÖRNEĞİ

Hacer Eylül DEMİRCİ
ORCID: 0009-0000-6048-7496

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Hareket ve Antrenman Bilimi Yüksek Lisans Programı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İZMİR
HAZİRAN 2024

TEZ KODU: DEU.HSI.MSc-2021970155

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SPOR KULÜPLERİNDE ÇOCUK KORUMA
YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: İZMİR İLİ
ÖRNEĞİ

Hacer Eylül DEMİRCİ
ORCID: 0009-0000-6048-7496

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Hareket ve Antrenman Bilimi Yüksek Lisans Programı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet BAYANSALDUZ
ORCID: 0000-0003-0879-4151

İZMİR
HAZİRAN 2024

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
ETİK BEYANI

Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırlayıp sunduğum Spor Kulüplerinde Çocuk Koruma Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi: İzmir İli Örneği başlıklı Yüksek Lisans tezim içinde elde ettiğim verileri, bilgileri, belgeler akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, değerlendirme ve sonuçlar bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tezimi çalışma ve yazımında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

İmza

Hacer Eylül Demirci

Tarih 24.07.2024

TEŐEKKÖR

Spor Kulüplerinde Çocuk Koruma Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi: İzmir İli Örneği isimli yüksek lisans tezimin hazırlanması ve düzenlenmesi sırasında bana yol gösteren ve çok büyük katkıları olan, gerek eğitim hayatında gerekse günlük hayatta da bilgilerini paylaşan ve desteklerini esirgemeyen, zamanını ayıran değerli hocam Sayın Prof. Dr. Mehmet BAYANSALDUZ'a teşekkürlerimi sunarım.

Görüş ve önerileri tecrübesi ile yol gösteren abim Dr. Ertuğ EVREKLİ'ye annem Zeynep DEMİRCİ'ye ve babam Aykut DEMİRCİ'ye teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

TABLolar DİZİNİ	i
ŞEKİLLER DİZİNİ	iii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
1. GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	2
1.2 Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	3
1.3 Araştırmanın Hipotezleri	3
1.4 Sınırlılıklar	4
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1 Çocuk Kavramı ve Çocuğun Tarihsel Süreçteki Yeri	5
2.1.1 Çocuk Kavramı	5
2.1.2 Çocuğun Tarihsel Süreçteki Yeri	5
2.1.3 Çocuk Koruma	7
2.2 Çocuğun Gelişim Dönemleri ve Özellikleri	9
2.2.1 Çocuk İstismarı	12
2.2.2 Cinsel İstismar	14
2.2.3 Fiziksel İstismar	19
2.2.4 Duygusal İstismar	22
2.3 Çocuk Koruma Politikalarının Doğuşu	26
2.3.1 Dünya’da ve Türkiye’de Çocuk Koruma Politikalarının Gelişimi	26
2.3.2 Sanayi Devrimi Öncesi ve Sonrası Dönemde Çocuk	29
2.3.3 1924 Çocuk Hakları Cenevre Bildirgesi	30
2.3.4 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi	31
2.3.5 1959 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi	32
2.3.6 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989)	32
2.3.6.1 Pekin (Beijing) Kuralları	33
2.3.6.2 Riyad Kuralları	34
2.4 Türkiye’de Çocuk Haklarının Gelişimi	35
2.4.1 Türkiye Cumhuriyet’inde Çocuk ve Çocuk Haklarının Gelişimi	37
2.4.2 Türk Çocuk Hakları Beyannamesi (1963)	38
2.4.3 1982 Anayasası ve Çocuk Koruma	39
2.4.4 Türk Medeni Kanunu	40

2.4.5 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu	40
2.4.6 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu	41
2.5 Sporda Çocuk Koruma Uygulama ve Politikaları	42
2.5.1 Sporda Çocuk Koruma Programının Önemi	42
2.5.2 Türkiye’ de Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları	44
2.5.3 Türkiye Futbol Federasyonu ve Çocuk Koruma	44
2.5.4 Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu (TBBDF) Koordinatörlüğünde Yürütülen Proje PCSOS	47
2.5.5 Türkiye Eskrim Federasyonu ve Çocuk Koruma	48
2.5.6 Avrupa Ülkelerinde Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları	50
2.5.7 Avustralya’da Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları	52
2.5.8 Afrika’ da Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları	55
2.5.9 Amerika’ da Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları	56
2.5.10 Asya’ da Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları	58
3. MATERYAL VE METOT	60
3.1 Araştırmanın Modeli	60
3.2 Çalışma Grubu	60
3.3 Veri Toplama Araçları	60
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu	60
3.3.2 “Sporda Çocuk Koruma Ölçeği (SÇKÖ)”	61
3.4 Verilerin Çözümlemesi	61
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	63
5. TARTIŞMA	77
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	88
7. KAYNAKÇA	91
EKLER	96
EK 1: SPORDA ÇOCUK KORUMA ÖLÇEĞİ (SÇKÖ)	96
EK 2: KİŞİSEL BİLGİ FORMU	99
EK 3: ETİK KURUL ONAYI	100
ÖZGEÇMİŞ	102

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1. Antrenörlerin sosyoekonomik durumları ve sporda çocuk koruma hakkındaki görüşleri.....	63
Tablo 2. Antrenörlerin sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri.....	65
Tablo 3. Antrenörlerin sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri verilerinin normal dağılımına ilişkin Kolmogorov-Smirnova Testi	66
Tablo 4. Antrenörlerin cinsiyetleri ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U Testi	66
Tablo 5. Antrenörlerin yaş grupları ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Kruskal-Wallis Testi	67
Tablo 6. Antrenörlerin antrenörlük kıdemleri ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa İlişkin Kruskal-Wallis Testi	68
Tablo 7. Antrenörlerin antrenörlük kademeleri ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa İlişkin Kruskal-Wallis Testi	69
Tablo 8. Antrenörlerin branşı ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Kruskal-Wallis Testi	70
Tablo 9. Antrenörlerin çalışılan yaş grubu ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk korumaprogramı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa İlişkin Kruskal-Wallis Testi	72
Tablo 10. Antrenörlerin “Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?”Görüşleri ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk korumaprogramı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Mann- Whitney U Testi.....	74

Tablo 11. Antrenörlerin “Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?”Görüşleri ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar,sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk korumaprogramı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Mann- Whitney U Testi	75
Tablo 12. Hipotezlerin son durumları	76

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 1. Türkiye Futbol Federasyonu Dünya Çocuklar Günü kutlaması ve poster.....	46
Şekil 2. Türkiye Futbol Federasyonu “Sporda Çocuk Koruma” davranış poster.....	47
Şekil 3. Türkiye Eskrim Federasyonu “Sporda Çocuk Koruma” poster.....	49

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

BM	Birleşmiş Milletler
CAF	Common Assessment Form- Ortak Değerlendirme Formu
CAPTA	Çocuk İstismarının Önlenmesi ve Tedavi Yasası
CPS	Çocuk Koruma Hizmetleri
ÇHS	Çocuk Hakları Sözleşmesi
HEC	Himaye-i Etfal Cemiyeti
ILO	International Labour Organization
UNİCEF	Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Acil Yardım Fonu
WHO	Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)

SPOR KULÜPLERİNDE ÇOCUK KORUMA YETERLİLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: İZMİR İLİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Hacer Eylül DEMİRCİ

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

ÖZET

Günümüzün en önemli konularından biri geleceğimiz olan çocuklardır. Çocukların fiziksel, duygusal her türlü şiddetten korunması, her ortamda refahlarının sağlanması toplumun üzerinde durması gereken en önemli sosyal alanlardan birisidir. Bu alanda yapılan çalışmalar oldukça azdır. Bu çalışmanın amacı, İzmir de bulunan spor kulüplerinde görev yapan antrenörlerin, çocuk koruma konusundaki yeterlilikleri ve bu kapsamda spor kulüplerinin çocuk koruma programı uygulamalarına ilişkin elde edilecek verilerin analiz edilerek değerlendirilmesidir. Bu çalışma günümüzün en önemli sorunlarından biri olan çocukların korunmasına dair politika ve uygulamaları tüm boyutları ile ele almaktadır. İzmir ilinde toplam 1.526 spor kulübü bulunmaktadır. Bu spor kulüplerinden 1.192'si faal olarak hizmet sunarken, 334 spor kulübü faal durumda değildir. İzmir ilinde toplam aktif görev yapan antrenör sayısı: 22.465'dir. Katılımcı antrenörler gönüllülük esasıyla belirlenmiştir. Katılımcılara; Bayansaldüz, Kepoğlu ve Metin (2021) tarafından geliştirilen üç alt boyutlu, beşli likert tipinde 23 maddelik "Sporda Çocuk Koruma Ölçeği (SÇKÖ)" ve kişisel bilgi formu internet ortamında uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, İzmir ilinde spor kulüplerinde görev yapan antrenörlerin cinsiyetleri, yaş grupları, kıdemleri, çalıştıkları yaş grupları ve sporda çocuk koruma eğitimi alıp almama durumları ile çocuk koruma bilgi düzeyleri, fiziksel ve cinsel istismar hakkında bilgi sahibi olma düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Sonuç olarak, İzmir ilinde bulunan spor kulüplerinde çocuk koruma programlarına ilişkin ciddi eksikliklerin bulunduğu ve acil önlemlerin alınması gerektiği görülmektedir. Bu eksikliklerin giderilmesi için hem spor federasyonları ve hem de spor kulüplerinin etkin politika ve programları hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: antrenör, çocuk, çocuk koruma, sporda çocuk koruma

Tezin sayfa adedi: 116

Danışman: Prof. Dr. Mehmet BAYANSALDUZ

EVALUATION OF CHILD PROTECTION COMPETENCIES IN SPORTS CLUBS: IZMİR PROVINCE EXAMPLE

Master Thesis

Hacer Eylül DEMİRCİ

DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY INSTITUTE OF HEALTH SCIENCES

Department of Physical Education and Sport

ABSTRACT

The most important issue today is children, the architects of the future. Protecting children from all kinds of physical and emotional violence and ensuring their well-being in every environment is one of the most important social areas that society should focus on. Studies in this field are quite few. The aim of this study is to analyze and evaluate the competencies of the coaches working in sports clubs in İzmir regarding child protection and, in this context, the data obtained regarding the child protection program practices of sports clubs. This study addresses all aspects of policies and practices regarding the protection of children, one of today's most important problems. There are a total of 1,526 sports clubs in İzmir province. While 1,192 of these sports clubs are actively providing services, 334 sports clubs are not active. The total number of active coaches in İzmir is 22,465. Participating coaches were determined on a voluntary basis. To the participants; The 23-item "Child Protection Scale in Sports (CSS)" with three sub-dimensions and a five-point Likert type developed by Bayansaldüz, Kepoğlu and Metin (2021) and a personal information form were applied on the internet. The data obtained from the research were analyzed using the SPSS package program. According to the research results, it has been determined that there are statistically significant differences between the genders, age groups, seniority of the coaches working in sports clubs in İzmir Province, the age groups they work in, whether they have received child protection training in sports or not, and their child protection knowledge levels and knowledge about physical and sexual abuse ($p < 0.05$). As a result, it appears that there are serious deficiencies regarding child protection programs in sports clubs in İzmir Province and urgent measures need to be taken. In order to eliminate these deficiencies, effective policies and programs must be implemented by both sports federations and sports clubs.

Keywords: coach, child, child protection, child protection in sports

Page number: 116

Advisor: Prof. Dr. Mehmet BAYANSALDUZ

1. GİRİŞ

Bir ülkenin gelişmişlik seviyesi o ülkenin yetiştirdiği çocukların kapasitesine bağlıdır. Her türlü ilerleme, modernleşme, demokratikleşme ve gelişim için olabilecek her türlü psikolojik, duygusal, fiziksel şiddetin ortamdan uzaklaştırılması gerekmektedir. Bir toplumu şekillendiren, şekillendirecek olan çocuklardır. İstismar, şiddet sadece ülkemiz bazında değil evrensel bir sorundur. Çocuk ilk olarak eğitimi aileden alır, çocuk sahibi olmak isteyen her ebeveyn eğitilmelidir. Sivil toplum kuruluşları ve aile, devlet ile bağlantılı olarak çalışmalıdır. Bu, kurumların koordine beraber çalışması ile daha mümkün kılınabilir. Türkiye’de ailesiz yetişen çocuklar, yoksulluk sebebi ile eğitime bile gönderilemeyen çocuklar için ekstra bütçeler ayrılmalı, gerekli denetimler yapılmalı ve bu çocuklar koruma altına alınıp devlet tarafından destek sağlanmalıdır. Çocuklar bulunduğu çevrelerde, akranlarından, ailesinden, bakım kurumlarındaki çalışanlardan her türlü istismara maruz kaldıklarından korunmaya ihtiyaçları vardır.

Elbette çocuk hakları geliştirilen politikalar ve uygulamalar ile Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından uygulanmaktadır. Ancak bu alanda yapılan bilimsel araştırmaların yetersizliği maalesef bu alanda yeni oluşumlara fırsat tanımamaktadır. Bu konuyu gün yüzeyine çıkarmak daha güncel bir konu haline getirmek, yeni yapılanmaların sağlanması için, yapılan araştırmaları bilimsel düzeyde arttırmak gerekir. Spor ortamlarında gerek öğretmen gerek antrenör, doktor, her türlü bireyin, çocuk korumaya dair belirli bir eğitim sürecinden geçmesi ile bu konuda her türlü bilgi sahibi olması zorunlu olmalıdır.

Özellikle spor ortamlarında eğitimcilerin kişisel hırsları devreye girmektedir, bu da çocuk sporcuların gelişimini oldukça olumsuz yönde etkiler. Spor, çocuklar için eğlenceli bir eğitim aracı olmaktan ziyade zaman zaman profesyonel sporculuğun ön planda olduğu noktalarda çocuğun psikolojisi hiçe sayılmaktadır. Bir antrenörün önceliği ülkeye yararlı, erdemli bir sporcu yetiştirmektir. Bunun içinde olumsuz tüm olasılıklardan çocuk sporcuyu korumak antrenörün baş görevidir. Çocuğu her türlü olumsuzluktan, fiziksel olarak sakatlık, yaralanma gibi durumlardan da korumak antrenörün yükümlülüğündedir.

Spor daha çok bedensel bir alandır bu sebeple fiziksel istismar bu alanda oldukça görülmektedir. Çocuğun kaldıramayacağı, gelişim sürecine uygun olmayan antrenman

ve oyunlar bu istismar biçimine girmektedir. İstismar sadece fiziksel değil duygusal da olabilir. Çocuğu aşağılamak, ulaşılması zor hedefler için baskılar yapmak, müsabakalarda baskıcı yaklaşımlar, Rusya gibi ülkelerin antrenman anlayışını baz alarak sadece başarıya odaklanmak gibi problemler karşımıza çıkmaktadır. Bu hem çocuğu spordan uzaklaştırır, hem de çocuğa büyük zararlar verir.

Bu çalışma ile İzmir de bulunan spor kulüplerinde görev yapan antrenörlerin, çocuk koruma konusundaki yeterlilikleri ve bu kapsamda spor kulüplerinin çocuk koruma uygulamasına ilişkin elde edilecek verilerin analiz edilerek değerlendirilmesi ve önerilerde bulunulması amaçlanmıştır.

1.1 Problem Durumu

Bu çalışmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir;

1. Spor kulüplerinde görev alan antrenörlerin çocuk koruma düzeyleri yaşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Spor kulüplerinde görev alan antrenörlerin çocuk koruma düzeyleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Spor kulüplerinde görev alan antrenörlerin çocuk koruma düzeyleri görev yılına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Spor kulüplerinde görev alan antrenörlerin çocuk koruma düzeyleri branşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Spor kulüplerinde görev alan antrenörlerin çocuk koruma düzeyleri antrenörlük kademesine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
6. Spor kulüplerinde görev alan antrenörlerin çocuk koruma düzeyleri çalışılan yaş kategorisine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
7. Spor kulüplerinde görev alan antrenörlerin çocuk koruma düzeyleri çocuk koruma eğitimi alıp almadığına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
8. Spor kulüplerinde görev alan antrenörlerin çocuk koruma düzeyleri kulüpte çocuk koruma programı uygulanıp uygulanmadığını göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.2 Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Bu alanda oldukça az sayıda bilimsel çalışma vardır. Daha çok Türkiye genelinde çocuk koruma sistemi değerlendirilmiş ya da diğer ülkeler ile karşılaştırmaya dair çalışmalardır. Bu çalışma ile İzmir de bulunan spor kulüplerinde görev yapan antrenörlerin, çocuk koruma konusundaki yeterlilikleri ve bu kapsamada spor kulüplerinin çocuk koruma programı uygulamalarına ilişkin elde edilecek verilerin analiz edilerek değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu yönü ile çalışma bir ildeki spor kulüplerinde görev yapan antrenörlere yönelik yapılmış ilk araştırma olacaktır.

1.3 Araştırmanın Hipotezleri

H₁: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H₀: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” yaşa göre farklılık göstermemektedir.

H₁: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Yeterlilikleri” cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H₀: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Yeterlilikleri” cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Yeterlilikleri” antrenörlük görev yılına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H₀: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Yeterlilikleri” antrenörlük görev yılına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” antrenörlük branşına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H₀: Antrenörlerinin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” antrenörlük branşına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” antrenörlük kademesine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H₀: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” antrenörlük kademesine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” çalışılan yaş kategorisine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H₀: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” çalışılan yaş kategorisine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Yeterlilikleri” sporda çocuk koruma eğitimi alıp almadıklarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H₀: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Yeterlilikleri” sporda çocuk koruma eğitimi alıp almadıklarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

H₁: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Yeterlilikleri” kulüpte çocuk koruma programı uygulanıp uygulanmadığını göre anlamlı farklılık göstermektedir.

H₀: Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Yeterlilikleri” kulüpte çocuk koruma programı uygulanıp uygulanmadığını göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

1.4 Sınırlılıklar

Bu araştırma katılımcıları, İzmir ilindeki spor kulüplerinde aktif olarak görev yapan antrenörler olarak sınırlandırılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Çocuk Kavramı ve Çocuğun Tarihsel Süreçteki Yeri

2.1.1 Çocuk Kavramı

Çocuk kavramı ile ilgili birçok farklı tanım ortaya konulmuştur. Çocuk ve çocukluk kavramı birçok bilim adamı ve felsefi düşünür tarafından ele alınmıştır. Yüzyıllar boyunca bu tanımlar değişime uğramıştır. Eğitimcilerde çocuk kavramı üzerine çalışmış olup, bu çalışmalar oldukça büyük bir öneme sahiptir. Bunun yanında insanları ve insan psikolojisini anlamada bir araç, toplumun ilerleyebilmesini sağlaması yönü ile de bilimsel araştırmalara konu olmuştur ve bu kavram derinden incelenmiştir (1). Çocuk haklarının korunması ile ilgili en önemli yere sahip olan Birleşmiş Milletler' e göre on sekiz yaşına kadar her birey çocuk sayılmaktadır. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na göre erken yaşta reşit olma durumu hariç 18 yaşını doldurmamış her birey çocuk olarak ifade edilmiştir (2). Bilim adamlarının çocuk kavramı üzerinde durması ile bu kavram geçmişten günümüze kadar değişime uğramıştır (3).

2.1.2 Çocuğun Tarihsel Süreçteki Yeri

Tarihin eski zamanlarına dair bilgiler oldukça azdır. Çeşitli uygarlıkların eserlerinde çocukluğa dair kalıntılar vardır fakat net olmamakla beraber spesifik bir bilgi vermemektedir. İş gücü olarak yetişkinler geçimi sağladığı için çocuklara önem verilmemekteydi.

İlk Çağ zamanını inceleyecek olursak kanunlarca eğer ki çocuk babasına saygısızlık eder ise büyük cezalar verilmesi söz konusuydu. Hatta çocuklar köle olarak bile satılmaktaydı. Oyun kavramına baktığımızda çocuklar için oyunların Mısır zamanına ait olduğunu görmekteyiz. Çocuğun genelde işlevi anne babasına yardım etmektir. Erkek çocuklar tarım işi ile kız çocuklar ise anneleriyle beraber yemek gibi uğraşlarda bulunurdu. Eğitimde öğretmen istediği hakka sahipti, çocuk yaramazlık yapar ise öğretmen tarafından dövülebilmekteydi. Örneğin Yunan toplumlarında sadece erkek çocuklar eğitim alabilmekteydi. Aileler kız çocuklarını erkek çocuğu gibi yetiştiriyordu. Orta Çağ'a baktığımızda yine bu çağda da çocuklara önem verilmeyip,

kötü davranışlara maruz bırakılırlardı. İslamiyet ile beraber dinsel inançlar ile çocukluk algısının bu dönemde biraz değişmeye başladığını görmekteyiz. Rönesans çocuğun önemi anlamında en belirgin gelişmelerin olduğu dönemdir. Aslında bu döneme aydınlanma çağı da denilebilir. Bu dönemin yansımaları 19.yy'a kadar da devam etmiştir. Bu yüzyılda ilk defa çocukların korunması hususundan sorumlu devletin zorunlulukları ve bu alanda yasalar düzenleme ile ilgili düşünceler ortaya atılmıştır (4).

Bu dönem için skolastik düşüncenin önem kazandığı dini inançların daha az baskılı olduğu dönem diyebiliriz. Hümanizm yani insancılık bu dönemde ortaya çıkmıştır. Bu dönemde çocuk ölümlerinin azlığı, aile kavramının öne çıkması, aydınların ve filozofların çocuğun önemi ile ilgili anlayışları çocuğa verilen değeri attırmıştır. Çocuk kavramında değişiklik, 16. ve 17. yüzyılda doğmaya başlamıştır. Çocuğun birey olarak değer görmesi, tarımdan ziyade sanayiye geçiş ile orta sınıfın yükselmesi ve aile bağının gelişmesi söz konusudur. Sanayi devrimi ile beraber iş gücü ile orta sınıf aileler de gelişim göstermiştir. Çocuğun korunma fikri sanayi devriminin ilk zamanlarına denk gelmektedir, zor şartlarda çalıştırılan çocukların korunmasını baz alan sorunları çözmek amacı ile önlem alınması düşünülmüştür (5).

Aile kavramının kuvvetlenmesi maddiyattan çok duygusallığın ön plana çıkmasını sağlamıştır. 17.yy'da eğitimin zorunlu olması çocukluğa dair gelişimlerin göstergesi olmuştur. Tabi sanayi ile beraber çocuklar ağır şartlar altında çalıştırılıyordu bu da aslında sanayi döneminin olumsuz yanlarından biridir.

19.yy sonu 20.yy başı için Modern çağ başlangıcı diyebiliriz. Aslında çocuklar fabrikalarda çalışmak için eğitime gönderilmeye başlanmıştı, bu da eğitimde artışı tetikliyordu. Oyuncak sektörü de 19.yy sonlarında büyük artış gösterdi. Parklar kuruluyordu, çocukların sevdiği yemekler yapılıyordu. Çocuğun gereksinimlerinin önemsendiği bir dönem yaşıyordu diyebiliriz. Çocukların yetişkinlerle aynı ihtiyaçlara sahip değil, kendi özgü alanı olduğunun anlaşıldığı ve gelişim gösterdiği bir dönem olduğunu söyleyebiliriz. 20.yy çocuk keşfi döneminde denilebilir. Psikoloji, antropoloji, tıp bilimi çocuğa verilen önem ile doğrusal hareket eder.

Günümüze baktığımızda, toplumdan çocukluk bilincinin soyutlandığı gözler önündedir. Yetişkin suçları ve çocuk suçlarına baktığımızda fark oldukça azalmaktadır. Suçların artışı, yolsuzluk, madde kullanımının küçük yaşlara indiği

gözler önündedir. Bunlar doğrultusunda elbetteki çocukları korumak için yasal dayanaklar, politika ve uygulamalar düzenlemek kaçınılmazdır. Çocuk rolünün değişimi çocuk korumayı da beraberinde getirir.

2.1.3 Çocuk Koruma

Çocukların korunması, toplumların en önemli sorumluluklarından birini oluşturur. Birçok kültür ve toplumda, çocuklar hassas varlıklar olarak görülür ve bu nedenle korunmaları gereken birer birey olarak kabul edilirler (5). Korunmaya muhtaç çocuklar, genellikle sosyal, ruhsal, fiziksel ve zihinsel sağlık açısından risk altında olan çocukları tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bu çocuklar, aileleri tarafından ihmal edilmiş, istismara uğramış veya çeşitli sebeplerle korunmaya ihtiyaç duyan çocuklardır. Bu durumlar, çocuğun sağlıklı bir şekilde büyümesini engelleyebilir ve ilerleyen yaşamında olumsuz etkiler bırakabilir. Dolayısıyla, toplumlar bu çocukları korumak ve ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlüdürler. Korunmaya muhtaç çocukların yaşadığı zorluklar genellikle multidisipliner bir yaklaşım gerektirir. Bu çocukların fiziksel sağlığına ek olarak, duygusal ve psikolojik ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca, ailelerin desteklenmesi ve eğitilmesi, çocuğun korunmasında önemli bir rol oynar. Bu süreçte, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, doktorlar ve diğer uzmanlar iş birliği yaparak çocuğun en iyi şekilde korunmasını ve desteklenmesini sağlamak için çaba sarf ederler (6).

Sadece kimsesiz yoksul kapsamında olan çocuklar değil, ailesi olan çocuğunda korunması gerekmektedir. Kimi çocuk fiziksel, psikolojik şiddete ailesi tarafından maruz kalmaktadır. İlk eğitim ailede başlar ve devam eder bu anlamda ailenin çocuk yetiştirme ile ilgili donanımlı bir bilgiye sahip olması gerekir hatta ve hatta bir eğitimden geçmesi gerekir (7).

Çocuk ne ise toplumda, toplumun geleceği de odur. Devletin geleceği de bir nevi buna bağlıdır. Uluslararası olarak da çocuk hakları, kanunlar ve politikaları mevcuttur. Çocuk haklarına dair tüm kanunların ortak hedefi çocuğun refahını sağlamak, iyi olma halini oluşturmak, çocuğun fiziksel, psikolojik sağlığını korumaktır. Eğitim ve sağlık alanlarında tüm çocukların eşit şekilde yararlanması sağlamaktır. Bir toplumun gelişmişlik seviyesi çocuk ve çocuk haklarına vermiş olduğu değer ile ölçülebilir.

Çocukları bağımsız bireyler olarak ele almak, onların kendi kimliklerini ve özgünlüklerini geliştirmeleri için önemli bir adımdır. Çocukların sadece yetişkinlerin modeli olarak değil, kendi benliklerini keşfetme sürecinde desteklenmeleri gerekmektedir. Bu yaklaşım, çocukların istismara ve ihmale maruz kalma riskini azaltmanın yanı sıra, onların özsaygılarını ve özgüvenlerini güçlendirir. Çocukları bağımsız bireyler olarak görmek, onların kendi düşüncelerini ifade etme yeteneklerini desteklemeyi ve karar alma süreçlerine katılmayı teşvik etmeyi gerektirir. Bu, çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklerken aynı zamanda özgüvenlerini artırmalarına yardımcı olur. Çocukların istismara ve ihmale uğramayacağı ortamların oluşturulması da büyük önem taşır. Bu ortamlar, çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik güvenliklerini sağlamayı amaçlar. Aileler, okullar, toplum ve devlet kurumları bu ortamları oluşturmak için birlikte çalışmalı ve çocukların korunmasını sağlayacak politikaları ve uygulamaları geliştirmelidirler. Bu sağlıklı ortamlarda büyüyen çocuklar, zaman içinde insan haklarına saygı duymayı daha kolay kavrarlar. Kendi haklarını ve başkalarının haklarını tanıma ve saygı gösterme konusunda eğitilmiş olan çocuklar, toplumda daha adil ve saygılı bireyler olarak yetişirler. Bu da daha demokratik ve insan haklarına saygılı bir toplumun oluşumuna katkıda bulunur. Sonuç olarak, çocukları bağımsız bireyler olarak ele almak ve istismara ve ihmale karşı korunaklı ortamlar oluşturmak, onların insan haklarına saygı duymalarını ve toplumda aktif bir şekilde yer almalarını sağlar. Bu, geleceğimizin teminatı olan çocukların sağlıklı gelişimini desteklemenin önemli bir yoludur (8).

19.yüzyılın ortalarında, çocukların korunması konusunda devletin sorumluluğunun önemi yeni ve radikal bir düşünce olarak ortaya atılmıştır (4). Postman tarafından vurgulanan bu düşünce, çocukların korunması ve refahı konusunda devletin aktif bir rol üstlenmesi gerektiğini savunur. Bu düşünce, çocuk haklarının ve korunmasının toplumsal bir sorumluluk olduğunu kabul eder ve devletin bu alanda yasal düzenlemeler yapması gerektiğini öne sürer. Çocukların korunması konusunda devletin sorumluluğunu vurgulayan bu düşünce, o dönemde çocuk işçiliği, istismar ve ihmal gibi sorunların yaygın olduğu bir dönemde ortaya çıkmıştır. Endüstri Devrimi'nin etkisiyle, çocuklar fabrikalarda çalıştırılmakta, kötü koşullarda yaşamakta ve çeşitli istismarlara maruz kalmaktaydılar. Bu durum, toplumda çocukların korunması gerekliliği konusunda farkındalık oluşturmuş ve devletin müdahalesini

zorunlu kılmıştır. Postman'ın vurguladığı gibi, çocukların korunması sadece ailelerin değil, aynı zamanda devletin de sorumluluğudur. Devletin bu alanda yasal düzenlemeler yapması, çocukların temel haklarının korunmasını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda toplumun genel refahına da katkıda bulunur. Bu düşünce, modern toplumların çocuk hakları konusundaki yaklaşımlarını şekillendirmiş ve çocuk koruma politikalarının oluşturulmasında önemli bir rol oynamıştır (9).

Öz anne ve baba ile yaşamayan, kimseni sahip çıkmadığı, temel ihtiyaçlardan yoksun kalan kimsesiz çocuk oranı çok fazladır. Bu da korunmaya muhtaç çocuk kavramını ortaya çıkarmıştır. Ülkeler çocuk koruma ile ilgili yeni politikalar benimsemeye başladı bununda sebebi bilimsel anlamda bu alana dikkat çekilmiş olmasıdır. Bu alandaki kanunlar tekrar incelenmeli çocuğu korumadaki en hassas noktalar belirlenip maksimum düzeyde güvenliğin sağlanması için temel standartların oluşturulması gerekmektedir. Tabikide yasalar coğrafyadan coğrafyaya değişmektedir. Son zamanlarda bu konuya ışık tutmak için bilimsel çabaların artması, hem toplumun hem çocukların bu konuda bilinçlenmesini sağlamıştır.

2.2 Çocuğun Gelişim Dönemleri ve Özellikleri

Çocuğun gelişiminde her dönem farklılık gösterir ve eğitimcilerin bu dönemler hakkında bilgi sahibi olup eğitimi buna göre şekillendirmesi gerekir. Gelişimde kritik dönemler vardır bu dönemlere hakim olmak gerekir. Bu dönemler toplumdan topluma değişiklik göstermektedir. Psikoloji bilimi çocukluk dönemleri ile yakından ilgilidir. Her dönemi ayrıntılı olarak inceler. Bilimsel olarak bu araştırmaların varlığı konunun güncelleşmesi ve evrenselleşmesine olanak sağlar (10).

Gelişimi etkileyen hem kişinin biyolojik özellikleri hem de çevresel etkilere sahiptir. Gelişim dönemlerinin hatta kritik dönem de denilebilir kendine özgü ihtiyaçları vardır. Annelerin çocuklara tutumu davranışları çocuğun şekillenmesindeki en önemli noktadır. Ebeveynlerin de çocuk yetiştirme ile ilgili eğitimden geçmeleri çocuklarına rehberlik olma anlamında önemlidir. Maalesef bu konuda uygulamalar, eğitimler ve araştırmalar oldukça azdır. Ebeveynlerin tutumu kontrolcü, az kontrolcü, otoriter, koruyucu olarak değişir. Düzeyinde koruyucu ve kontrolcü bir tutum sergilemek çocuğun korunması ve sağlıklı gelişimi için mühim olup, fazla otoriter bir tutum çocuğun ileride özgüven ve depresyon sorunlarına sahip olmasını beraberinde getirir.

Araştırmalar, otoriter tutumun çocuklarda düşük özgüven, düşük öz-saygı, içsel anksiyete, depresyon ve sosyal uyum sorunlarına yol açabileceğini göstermektedir (11). Fazla hoşgörölü ebeveynlerin yetiştirdiğı çocuklarda ileride sorumsuzluk, şımarıklık, umursamazlık gibi durumlar gözlenebilir. Bu tutumda bir sınır olmadığı için çocuk da sınırları algılayamaz.

Gelişimin birçok aşaması vardır. Çocuk hem fiziksel olarak hem de zihinsel olarak gelişim halindedir. Motor beceriler ve zihinsel faaliyetler olgunlaştıkça değişir ve gelişir. Oyun bir çocuğun gelişiminde en önemli araçtır. Sosyalleşme, yardımlaşma, paylaşma iletişim, motor beceriler oyun ile gelişir. Oyun, çocuğun en doğal öğrenme ve iletişim aracıdır. Okul öncesi dönem başta olmak üzere çocuğun yaşamında önemli bir yere sahip olan oyun, çocuğu hayata hazırlar. Oyun çocukları bilişsel, fiziksel, psikososyal ve dil gelişimi, akademik beceriler bakımından destekler (12).

Oyun ve çocuk ilişkisini vurgulayan ilk Freud olmuştur. Çocukların bilinçdışı davranışlarını oyunda gösterdiğini anlatır. Çocuğun istemsiz öğrendiğı en doğal ortam oyun ortamıdır.

Jean Piaget, çocuğun doğumundan ergenlik dönemine kadar olan sürecini incelemiştir. Piaget oyun kuramına kendi bilişsel gelişim teorisine göre yaklaşmıştır. Oyunun çocuğun şemalar oluşturduğunu ve yaratıcılık becerisini geliştirdiğini düşünmüştür. Piaget oyunu üç döneme ayırmıştır. İlk aşama nesnel yani çocuğun dokunarak algıladığı, ikinci çevresindekileri taklit ederek oyun oynadığı dönem üçüncü evre ise kuralları anlayabildiğı ve neden konulduğunu bildiğı dönemdir. Algılamayı ise dört ana dönemde incelemiştir ; Duyusal motor, işlem öncesi, somut işlemler ve soyut işlemler.

Fiziksel büyüme ve gelişme ile birlikte beyin omurilik gelişimi sonucu bireyin isteme bağılı olarak hareketli olması psiko- motor gelişimdir (13). Zihinsel gelişim ise algıladığı ve öğrendiğı şeyleri zihinsel süzgeçten geçirip günlük hayatta uygulaması uyarlaması diyebiliriz. Sosyal gelişim ise bireyin yetişkinliğe geçene kadar karşısındaki bireylere karşı davranışlarının bütünüdür. Sosyalleşme ise bireyin toplumla ilişkileri ile ilgilidir.

Çocuğun gelişim dönemleri denilince hiç kuşkusuz Ericson'un sosyal gelişim kuramı akla gelmektedir. Bu yaklaşım gelişimin sürekli ve çok yönlü olduğunu vurgular ve sekiz kritik dönem vardır. Bu yaklaşım çocukların öğrenme eğilimleri

açısından eğitimde nelere dikkat edilmesi gerektiği konusunda ışık tutmuştur. Sekiz kritik dönemin bulunduğu kuramda ilk 5 dönem çocuklukla ilgili, diğer evreler yetişkinlik ve yaşlılık durumlarını kapsamaktadır (14). İlk dönem çocuğun güven duygusu üzerinedir. Annesi tarafından güven oluşturulan bebek ihtiyaçlarının karşılanması ile güven duygusunu geliştirir. Annenin rolü çok önemlidir. Bir sonraki dönem özerkliğe karşı utanç dönemi yani ebeveynlerin fazla baskıcı yaklaşımları çocuğun ileride öfkeli bir yapıya sahip olmasına sebep olurken, hoşgörülü bir yaklaşım olumlu sonuçlar doğurur. Girişime karşı suçluluk döneminde ise merak duygusu ön plandadır, bu dönemde çocuğun merakına uygun açıklamalar, bağımsızlığını destekleyecek davranışlar önemlidir. Azarlama gibi davranışlar olumsuz etkiler. Bir sonraki dönem gizil dönem de diyebiliriz. Bu dönemde başarı ön plandadır, çocuğun aşağılık duygusunu hissetmemesi için karşılaştırmalar yapılmamalıdır çocuğa destek davranışlar gösterilmelidir. Ego kimliğine karşı rol karmaşası döneminde çocuk ergenlik döneminde. Hayatı anlamaya anlamlandırmaya çalışır. Kimliğini oluşturduğu dönemdir. Bu dönemi sağlıklı geçiremeyen bireyler rol karmaşası yaşar. Çocuğun bu dönemde olası kimlik sorununun üstesinden gelmesinde büyük oranda sosyal ve psikolojik unsurlar etkili olmaktadır (15).

Özdemir ve arkadaşlarına göre, çocuğun temel ihtiyaçları olan; açlık, uyku, temizlenme gibi durumlar ortaya çıktığında ebeveynlerin doğru şekilde ihtiyaçları gidermesi çocuğun bilişsel gelişimi için çok önemlidir. Fakat sadece temel ihtiyaçlar değil psikolojik ihtiyaçlarda aynı şekilde mühimdir. Oyun, ağlama, deneyimleme sevilme...Çocukları gözlemlemek vakit geçirmek, ihtiyaçlarını anlayabilmeyi kolaylaştırır. Nitelikli zaman geçirmek, sosyalleşmek ve çocuğu olduğu gibi kabullenmek gerekir (16).

İhtiyaç kavramına dikkat çekme konusunda ABD önde gelmektedir, Beyaz Saray bu konu ile ilgili çeşitli toplantılar düzenlemiştir. Her on bin çocuğun % 75' inin koruma altında olduğu bilinmektedir. Devlet bu konuyla ilgili aileyi destekleyici politikalar geliştirmiştir. Çocuğun ihtiyaçlarını doğru şekilde belirleyebilmek gerekir. İhtiyaçları doğru zaman ve şekilde sağlanmış çocuklar psikolojik anlamda olumlu sonuçlar gösterir. Sesinizde sıcaklık, gerçek sevgi hissedildiğinde, çocuğa daha güvenli daha ılımlı bir ortam sunmuş olursunuz. Kendilerine gösterdiğiniz koşulsuz sevgiyi gören çocuk, duygusal anlamda size güven duygusu geliştirir.

Çocukları takdir etmek ve geri dönütler sağlamak, sevgiyi pekiştirir. Çocukların gerçek özsaygılarının kazanması oldukları gibi kabul edildiği ortamdır, sevdiklerini vakit geçirmekten mutluluk duyduğunuzu bilmesi gerekir.

2.2.1 Çocuk İstismarı

Çocuk istismarı tüm dünyada mevcut olup ve evrensel bir sorundur. Çocuk istismarı, çocukların ebeveynleri, eğitimcileri veya yabancılar tarafından uygulanan ve çocuğun sosyal, psikolojik ve fiziksel gelişimlerini olumsuz etkileyen tutumlar olarak tanımlanır (17). Bu tanım, çocuk istismarının geniş bir yelpazede olabileceğini ve çeşitli formlarda ortaya çıkabileceğini gösterir. Çocuk istismarı ve ihmali, çocuğun bakımını üstlenen yetişkinler tarafından çocuğa yöneltilen, fiziksel, duygusal, cinsel ya da ruhsal açıdan çocuğa zarar veren davranışlar bütünüdür (18). Bu, çocuğun sağlıklı gelişimini engelleyen veya olumsuz etkileyen her türlü hareketi kapsar. Çocuk istismarı genellikle dört ana başlık altında değerlendirilir: fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmali (19). Fiziksel istismar, çocuğa kasıtlı olarak zarar veren veya onu inciten davranışları içerir. Cinsel istismar, çocuğun cinsel olarak istismar edilmesini veya taciz edilmesini kapsar. Duygusal istismar, çocuğun duygusal olarak ihmal edilmesini veya psikolojik olarak tacize uğramasını içerir. İhmali ise, çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanmaması veya gerekli bakımın sağlanmamasını ifade eder. Bu tanımlar, çocuk istismarının çeşitli şekillerde ortaya çıkabileceğini ve çocuğun fiziksel, duygusal ve psikolojik sağlığını olumsuz yönde etkileyebileceğini gösterir. Bu nedenle, çocuk istismarının önlenmesi ve müdahale edilmesi büyük önem taşır. Yetkililerin ve toplumun çocukların güvenliğini ve refahını sağlamak için uygun önlemleri alması gerekmektedir.

İhmale çocuğun temel ihtiyaçlardan mahrum kalması diyebiliriz. İstismar sadece fiziksel olarak düşünülmemeli, çocuğun ruhsal yönden olumsuz yönde etkilenmesi, görmezden gelme, ihmalkarlık da istismarın içindedir. Ülkemizde çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili haberler, medyanın bu konuya dikkat çekmesi, bu konuda toplumun hassasiyetinin de artması ve bilinçlenmesi ile bu konudaki çalışmaların önemini gösterir. Ülkeler arasında kültürel farklılıklar sebebi ile istismar olarak neyin kabul gördüğünü incelemek gerekir fakat olayı bütünü ile incelersek toplumun en önemli

yapı taşı çocuklardır, çocuklar bir sonraki neslin temelidir ve her anlamda korunmalıdır.

Nüfus artışının hızı, yoğun ve düzensiz kentleşme, gelirlerin yeterli olmaması yoksulluğu getirmiş ve çocuklar çalışmaya zorlanmıştır hala bunun yansımalarını görmekteyiz. Aslında bu durum çocuğu sömürmeye de girmektedir. Bu ilerisi için oldukça riskli bir durum meydana getirebilir. Çocuğun yetişkinlik seviyesine gelmeden çalışması, eğitimden ziyade ailenin ekonomik durumu sebebi ile işe gönderilmesi ülke düzeyinde bir sorundur ve devletin bununla ilgili denetlemeleri arttırması gerekir. Ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan araştırmalar ve raporlar, dünya genelinde çalışan çocukların durumunu gözler önüne sermektedir. İşte, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Bildirgesi çerçevesinde 2006 Küresel Raporu'na göre, çalışan çocukların dağılımı ve çeşitli istismar türlerine ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Dünya genelinde çalışan çocukların %69'u tarım sektöründe, %22'si hizmetler sektöründe ve %9'u ise sanayi sektöründe bulunmaktadır (20). Bu istatistikler, özellikle tarım sektöründe çalışan çocukların sayısının oldukça yüksek olduğunu ve bu çocukların maruz kaldığı riskleri vurgular. Ayrıca, 5-14 yaş arası ekonomik olarak faal olan 191 milyon çocuğun 166 milyonunun çocuk işçi olduğu, bunun da 74 milyonunun tehlikeli işlerde çalıştığı belirtilmektedir. Çocuk istismarı ise çeşitli formlarda ortaya çıkabilir. Fiziksel istismar genellikle ev dışında görülürken, duygusal istismar hem ev içi hem de ev dışı ortamlarda gerçekleşebilir. Özellikle çocukların aile dışında bulunduğu zamanlarda, eğitim veya sosyal faaliyetler gibi durumlarda, fiziksel istismar riski artabilir. Duygusal istismar ise çocuğun yetiştirildiği çevrede, özellikle aile içinde veya eğitim kurumlarında yaşanabilir. Cinsel istismar ise genellikle okul veya çocukların güvenliği sağlanması gereken diğer ortamlarda karşımıza çıkar. Okul gibi toplumsal gözetimin olduğu yerlerde dahi cinsel istismar vakaları yaşanabilmektedir. Bu nedenle, çocuk istismarının önlenmesi ve tespit edilmesi için toplumsal farkındalığın artırılması ve uygun önlemlerin alınması büyük önem taşır. Sonuç olarak, çalışan çocukların çoğunun tarım sektöründe olduğu ve bu çocukların çeşitli istismarlara maruz kaldığı açıkça görülmektedir. Fiziksel, duygusal ve cinsel istismarın çocukların güvenliğini tehdit ettiği durumlar genellikle farklı ortamlarda ortaya çıkmaktadır, bu da çocukların her yerde güvende olması gerektiğini vurgular.

2.2.2 Cinsel İstismar

Çocuk cinsel istismarı, genellikle cinsel olarak olgun bir kişinin, fiziksel, duygusal veya zihinsel olarak henüz gelişimini tamamlamamış, yaşça küçük bir çocuğu istismar etmesini ifade eder. Bu tür istismar, çocuğun rızası olmaksızın gerçekleşir ve genellikle çocuğun savunmasızlığından ve güç dengesizliğinden yararlanır. Çocuk cinsel istismarı, çocuğun bedensel veya duygusal zarar görmesine, travmaya neden olabilir ve uzun vadeli psikolojik etkilere sahip olabilir.

Yasal sistemler, çocuk cinsel istismarının önlenmesi, mağdurların korunması ve suçluların cezalandırılması için önemli bir rol oynar. Yasaların sıkı uygulanması, cinsel istismarın azaltılmasına ve adaletin sağlanmasına katkıda bulunabilir. Ayrıca, çocuklar ve aileler için destek hizmetlerinin ve danışmanlığın erişilebilir olması da önemlidir, böylece istismarın etkileriyle başa çıkmalarına yardımcı olunabilir (19). Genital bölgelere dokunma, röntgencilik, pornografide kullanma ırza geçme gibi bütün davranışlar cinsel istismardır. Çocukların kendini koruması için bu konu ile ilgili çocukların psikolojisini olumsuz etkilemeden ve korkutmadan bir eğitim alması gerekir. Cinsel istismarda sadece fiziksel temas sayılmaz, bunun yanı sıra röntgencilik gibi çocuğu izleme videoya kaydetme, cinsel aktiviteye zorlama da cinsel istismardır (21).

Cinsel istismarın yaygınlığı ve etkileri, çeşitli faktörlerle ilişkilendirilmiştir. Örneğin, Ovayolu, Serindağ ve Uçan'ın (2007) çalışmasına göre, cinsel istismarın büyük bir kısmı aile içinde (%77) gerçekleşmektedir. Bununla birlikte, diğer akrabalar (%11), bakımla ilgisi olmayan kişiler (%5) ve çocuğun bakımıyla ilgilenen diğer kişiler (%2) tarafından da istismar vakaları meydana gelmektedir (22). Bu istatistikler, istismarın sıklıkla çocuğun güvendiği ve yakınındaki kişiler tarafından gerçekleştirildiğini göstermektedir. Genellikle, cinsel istismarın failleri 20-40 yaşları arasında bulunmaktadır ve hafif derecede kadın üstünlüğü gözlemlenebilir. Ancak, cinsel istismarın sadece bu açıdan değil, istismar edilen çocuğun bakış açısından da değerlendirildiğinde, erkeklerin daha yaygın olarak istismar edenler olduğu görülmektedir. Bu durum, istismarın cinsiyet dinamikleriyle de yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Cinsel istismarın her türü, çocukların ileride kalıcı psikolojik sorunlar yaşama olasılığını artırır. Özellikle çocukluk çağında maruz kalınan cinsel istismar, travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, anksiyete

bozukluğu, düşük özsaygı, ilişki problemleri gibi psikolojik sonuçlarla ilişkilendirilmiştir. Bu nedenle, ailelerin, eğitim kurumlarının ve ilgili kuruluşların, çocuk istismarı konusunda farkındalığı artırmak ve çocuklara korunma stratejileri öğretmek için çaba göstermeleri gerekmektedir. Çocukların zihinsel ve bedensel engelli olması veya ruhsal bozukluklarının bulunması, cinsel istismara maruz kalma riskini artırabilir. Bu çocuklar, savunmasızlık ve bağımlılık durumlarından dolayı istismar riski altında olabilirler. Dolayısıyla, bu gruplara yönelik özel koruma ve destek hizmetlerinin sağlanması önemlidir.

Bu gibi durumları üvey baba ile yaşanan ortamlarda görürüz. Üvey baba, yasak ilişki yaşanmasındaki riskleri artırır. Kız çocukları belirli bir yetişkinlik çağına geldiğinde bu durumun karşısında dururlar çünkü bu konuda daha bilinçlidirler. Ülkemizde görmekteyiz ki özellikle kız çocukları bu duruma maruz kalmaktadırlar. Bazen bu durumu saklayabilirler çünkü bu çocuk için bir travmadır ve çocuk korku içerisinde. Ensest, aile içindeki yakın akrabalar arasında gerçekleşen cinsel istismar olarak tanımlanır ve sıklıkla fiziksel hasarın yanı sıra derin duygusal ve ruhsal yaralar açabilir.

İstatistikler, ensest vakalarının genellikle aile içindeki erkekler tarafından gerçekleştirildiğini göstermektedir. Bu durum, istismarın aile içindeki güç dinamikleri ve kontrol mekanizmalarıyla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Aile içi ensest vakaları, kurbanların genellikle istismarcıya güvendiği ve korunmaya muhtaç olduğu bir ortamda meydana gelir. Ensest, mağdurlarda derin duygusal yaralar bırakabilir ve uzun vadeli psikolojik etkilere neden olabilir. Bu etkiler arasında travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, anksiyete, düşük özsaygı, ilişki problemleri ve cinsel kimlikle ilgili sorunlar bulunabilir. Ensest vakaları, kurbanların yaşamları boyunca ciddi güven ve ilişki sorunları yaşamasına neden olabilir. Dolayısıyla, ensest vakalarının sadece fiziksel zararlarla sınırlı olmadığı ve derin duygusal yaralar açabileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle, ensest mağdurlarına destek ve tedavi sağlamak, hem fiziksel hem de ruhsal iyileşme süreçlerinde önemli bir rol oynar. Ayrıca, ensest vakalarının önlenmesi ve farkındalığın artırılması için toplum düzeyinde çeşitli önlemler alınması da gerekmektedir.

Çocuklar aile içi cinsel istismar durumunu uzmanlar sorduklarında saklayabilirler, aile içi çıkabilecek olumsuz sonuçlardan korkabilirler, ya da bu durum

travma oluşturduğu için konuşmamayı ilerine kapanmayı tercih edebilirler. Uzmanlar bu konuda iyi gözlemleyip araştırarak hassas bir şekilde doğru sonuca varmaya alışmaladırlar. Toplumumuzdaki gelenekler kapsamında yetişkin bireyler çocukları sevmeye biçimi olarak öpme, sarılma, kucaklama gibi davranışlarda bulunabilir lakin bu her zaman iyi niyetli olmayabilir kötü anlamda dokunmada söz konusudur. Mağdurlar küçük yaşta olabildiği gibi bu durumu algılayamayabilir ve tepki gösteremeyebilirler. Pedofili kişinin küçük yaşta çocuklara cinsel ilgi duyması olarak tanımlanabilir. Bu kişiler çocukları seviyor gibi davranarak aslında haz alan psikolojik rahatsızlık boyutuna sahiptirler. Maalesef ki sosyal medyanın yaygınlaşması ile pedofili suçları da artmıştır, çocukların cinsel içerikli videolarda kullanılması, sosyal mecralar üzerinden çocuklarla cinsel iletişime geçmek, çocukların bilgilerine ulaşmak ve tehdit söz konusudur. alışmalar daha çok erkeklerin buna yatkın olduğunu göstermektedir. İnternet kullanımının artması ile ocuk pornografisi yayılmıştır. Teknoloji ile çocuğun özel videolarını kayıt altına alındığını görmekteyiz. Bu büyük bir suçtur ve ocuk kanunlarınca bu durum engellenmeye çalışılmaktadır. National Society for Prevention of Cruelty to Children'nin (ocuklara Kötü Muameleyi nleme Ulusal Derneği) 2003 tahminlerine göre, her hafta web sitelerinden 20.000'in üzerinde pornografik ocuk görüntüsü postalanmaktadır (23). Birçok siber zorbalık sonucunun ölümle sonuçlandığına dair haberleride bilmekteyiz. şiddeti içeren internet siteleri devlet tarafından yakından izlenmeli, denetlenmeli ve kapatılmalıdır.

Cinsel istismar sularının periyodik analizlerinde, fail profillerinin cinsiyete dair dağılımı üzerine yapılan araştırmalar, bu tür suların büyük bir çoğunluğunun erkekler tarafından işlendiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, toplumsal cinsiyet rolleri, g dinamikleri ve sosyalizasyon süreçlerinin karmaşık bir analizini gerektirir. Öte yandan, cinsel istismarcıların kişisel geçmişlerine yönelik derinlemesine yapılan çalışmalar, bu bireylerin önemli bir kısmının geçmişte kendilerinin de cinsel istismara uğramış olabileceğini göstermektedir. Bu, cinsel istismarın nesilden nesile aktarılabilir bir model oluşturabileceği hipotezini güçlendirir. Ayrıca, cinsel istismar mağdurlarının aile yapılarına ve özellikle annelerinin geçmişlerine dair yapılan analizler, annelerinde yüksek oranlarda cinsel istismar öyküsüne sahip olabileceğini ortaya koyar. Bu durum, aile içi şiddet ve istismarın çok boyutlu etkilerinin, mağdurlar üzerinde derin ve uzun vadeli psikososyal sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir.

Bu tür bulgular, cinsel istismarın sadece bireysel bir sapma olmayıp, aynı zamanda toplumsal ve kültürel faktörlerle de yoğun bir şekilde ilişkili olduğunu belirtir.

8-12 yaş aralığı çocukların en çok cinsel istismara maruz kaldığı dönemdir çünkü çocuk bu dönemde daha bilinçsizdir ve olayları algılayıp tepki veremeyebilir. Cinsel istismar her türlü sosyal alanda olmaktadır. Ebeveynlerin, çocuklarının yaşamlarında önemli bir zaman dilimini paylaşan bireylerle kurdukları ilişkiler hakkında bilinçli bir farkındalık geliştirmeleri, çocukların güvenliğini sağlama açısından hayati önem taşır. Bu bağlamda, ebeveynlerin, çocuklarıyla sıkça vakit geçiren kişiler hakkında kendilerini nasıl hissettiklerini derinlemesine değerlendirmeleri önerilir. Bu değerlendirme süreci, söz konusu bireyin çocukla birlikteyken hangi tür aktivitelerde bulunduğu dair bilgilere ve bu etkileşimlerin mahiyetine ilişkin bir içgörü sağlar. Ebeveynler ile çocuklar arasındaki açık ve dürüst diyalog, bu tür ilişkilerin sağlıklı bir şekilde denetlenmesine olanak tanır, böylece herhangi bir olumsuz durumun erken bir aşamada tespit edilmesine ve müdahale edilmesine yardımcı olur. Bu süreçte, ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları iletişimin niteliği, çocukların güvenliğini ve refahını korumak adına kritik bir rol oynar. Ebeveynler, çocuklarıyla ilişkilerinde açıklık, saygı ve güven temelli bir iletişim kurmayı hedeflemelidir. Bu, çocukların yaşadıkları deneyimler hakkında daha rahat konuşmalarını ve olası bir tehlike ya da rahatsızlık durumunda ebeveynlerine başvurmalarını teşvik eder. Ebeveyn-çocuk arasındaki bu tür bir iletişim, çocuğun sosyal çevresindeki bireylerle olan etkileşimlerinin sağlıklı ve güvenli bir şekilde yönetilmesine olanak tanır. Aileler fazla baskıcı olmadan ve çocuğu korkutmadan çocuğun çevre ile iletişimini denetlemelidir. Çocuğun diğer insanlarla ilişkisi hakkında bilgi sahibi olup koruma altına almalıdırlar. Çocukların karşı cinse ilgi duyduğu 'Elektra' dönemi, karşı cinse ilgi duyulan bir dönemdir bu dönemde aile çocuğu bilinçlendirmeli baskıcı olmadan kendi sınırlarını koruması hakkında eğitim vermelidir. Bu eğitim özel bölgelerin korunması, dokunmanın sınırı, hayır demeyi öğretme, yabancılarla iletişimi sınırlandırma hakkında olmalıdır.

Ebeveynlerin, çocuklarının kişisel sınırlarına saygı göstermek ve onlarda "bedenim bana aittir" bilincini geliştirmek amacıyla, 4-5 yaşından itibaren onlara fiziksel temas kurmadan önce izin istemeleri, çocuk gelişimi ve psikolojisi açısından önemli bir adımdır. Bu yaklaşım, çocuklara kendi bedenleri üzerindeki özerkliklerini

ve başkalarının bedensel sınırlarına saygı duyma gerekliliğini öğretir. Bu, çocuklarda erken yaşlardan itibaren sağlıklı sınırların ve kişisel alanın önemini anlaşılmasına yardımcı olur. Akademik literatüre göre, ebeveynlerin çocuklarıyla fiziksel temas kurarken onların rızasını alma pratiği, çocuklarda kendi bedenlerine yönelik farkındalığı artırır ve onlara başkalarının fiziksel müdahalelerine karşı "hayır" deme gücü verir. Bu pratiğin çocukluk döneminden itibaren benimsenmesi, çocukların kendi beden sınırlarını tanımalarını ve saygı gösterilmesi gereken bir hak olarak algılamalarını sağlar. Aynı zamanda, çocuklar bu sayede başkalarının beden sınırlarına saygı göstermenin önemini de öğrenirler. Bu yaklaşımın etkinliği, çocukların kişisel alanlarına yönelik saygının, onların sosyal ve duygusal gelişiminde kritik bir faktör olduğunu gösteren araştırmalarla desteklenmektedir. Çocukların, bedenlerinin bireysel özerklik alanları olduğunu ve kendi rızaları dışındaki herhangi bir fiziksel temasın kabul edilemez olduğunu öğrenmeleri, onların yetişkinlik dönemlerinde de sağlıklı ilişkiler kurmalarına yardımcı olacaktır (24).

Cinsel istismara maruz kalmış çocuklarda görülen psikolojik ve fizyolojik tepkiler, olayın şiddeti, süresi ve çocuğun kişisel direnç mekanizmalarına bağlı olarak geniş bir yelpazede değişiklik göstermektedir. Ayrıl (2010) tarafından belirtilen uyku problemleri, sosyal çekilme, derin utanç hissi, hayata karşı umutsuzluk, intihar düşünceleri, ve kendini izole etme gibi davranışlar, cinsel istismarın mağdurlar üzerindeki derin ve çeşitlendirilmiş etkilerini göstermektedir. Bu türden travmatik deneyimler, mağdurların psikolojik ve sosyal işleyişlerini önemli ölçüde bozabilmekte, günlük yaşam aktivitelerini ve sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ayrıl (2010) ayrıca, istismarın fiziksel etkilerine de dikkat çeker, bunlar arasında mide krampları, bulantı, vajinal enfeksiyonlar gibi somatik semptomlar bulunmaktadır. İstismar edilmiş çocuklar, özellikle istismarın meydana geldiği yerlere veya faille ilişkilendirilebilecek kişilere karşı fobiler geliştirebilirler. Bu tür fobiler, mağdurların belirli yerlere gitmesini veya belirli insanlarla etkileşime girmesini engelleyebilir, böylece sosyal izolasyonun daha da artmasına neden olabilir (25). İstismarın hem akut hem de uzun vadeli etkilerini ele alan, çocuğun bireysel ihtiyaçlarını merkeze alan ve onların iyileşme sürecini destekleyen müdahalelerin tasarlanması, bu çocukların fiziksel, psikolojik ve sosyal iyilik hallerini iyileştirmek için hayati öneme sahiptir.

Çocuğunuzun böyle bir şeye maruz kaldığını öğrendiğinizde paniğinizi ve öfkenizi çocuğa yansıtmamaya çalışın. Kendinizi çocuğunuzu bu durumda sorumlu ve suçlu bulmayın. Ailenin vereceği destek ve tutum bu aşamada çok önemlidir. Çocuğunuzun mahremiyetine saygılı olun. Cinsel istismara uğrayan bir çocuğun yaşadığı travmatik olayların tekrar tekrar hatırlatılması veya bu olayların başkalarıyla paylaşılması, çocuğun psikolojik iyileşme sürecini olumsuz etkileyebilir. Bu tür eylemler, çocuğun travma sonrası stres bozukluğu semptomlarını şiddetlendirebilir ve onların güvenlik hissini zayıflatabilir. Cinsel istismar, çoğu yargı bölgesinde bildirilmesi zorunlu suçlardan biridir. Bu, bir çocuğun cinsel istismara maruz kaldığının bilinmesine rağmen, bu bilginin ilgili yetkililere aktarılmamasının yasal sorumluluklar doğurabileceği anlamına gelir. Bu bağlamda, Tuncer'in işaret ettiği gibi, çocuğun korunması ve istismarın sona erdirilmesi amacıyla durumun yetkili mercilere bildirilmesi esastır. Yetkili mercilere yapılan bildirim, istismarın sonlanması, failin yargılanması ve çocuğun gerekli psikolojik ve sosyal desteği alması için kritik öneme sahiptir. Bu süreçte, profesyonellerin ve çocuğun yakın çevresinin, çocuğa destek olma ve onları koruma altına alma konusunda cesur ve bilinçli hareket etmeleri gerekmektedir. Yetkili mercilere bildirimde bulunmak, çocuğun ve toplumun daha geniş çıkarlarını gözetmek adına zorunlu bir adımdır. Bu, sadece yasal bir yükümlülük değil, aynı zamanda etik bir sorumluluktur (26).

2.2.3 Fiziksel İstismar

UNESCO'nun tanımına göre, fiziksel istismar, kaza sonucu meydana gelmeyen, çocuğun acı çekmesine yol açan ve yasal olarak kabul edilemez şiddet eylemleri sonucu çocuğun işlevsellik ve gelişiminde meydana gelen zararlar olarak karakterize edilir. Bu tanım, çocuğun fiziksel bütünlüğüne yönelik kasıtlı her türlü zarar verici davranışı kapsar ve çocuğun hem psikolojik hem de fiziksel sağlığını olumsuz yönde etkiler. Fiziksel istismar vakaları, eğitim ortamlarında, okullarda akran zorbalığı şeklinde, aile içinde, koruyucu aile yapıları içerisinde ve bazı çocuk bakımı kurumlarında gerçekleşebilir. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) tarafından yapılan "Türkiye'de Çocukların Durumu Raporu'na göre, çocuklar ev, okul, çalışma ortamı gibi bulundukları her türlü ortamda şiddete maruz kalmaktadır. Fiziksel istismar, çocuğun dövülmesi, itilmesi, çimdiklenmesi, ısırılması gibi çeşitli şiddet

içerikli eylemleri içerir ve bu tür davranışlar çocuğun psikolojisini derinden etkileyerek uzun vadeli ruhsal sorunlara yol açabilir. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) 2014 yılında yayımladığı rapora göre, kesitsel araştırmalar, dünya genelinde yetişkinlerin yaklaşık dörtte birinin çocukluk döneminde fiziksel istismara uğradığını ortaya koymaktadır. Bu, fiziksel istismarın küresel bir sorun olduğunu ve çocukların korunması gereken temel hakları arasında yer aldığını göstermektedir. Fiziksel istismarın çocuklar üzerindeki etkileri çok yönlüdür ve sadece fiziksel sağlık problemleriyle sınırlı kalmaz; aynı zamanda çocukların duygusal ve psikolojik sağlığını da bozar. İstismar, çocuklarda anksiyete, depresyon ve post-travmatik stres bozukluğu (PTSD) gibi psikolojik rahatsızlıkların yanı sıra özgüven eksikliği, sosyal izolasyon ve akademik başarısızlık gibi sorunlara da yol açabilir. Bu nedenle, çocukları fiziksel istismardan korumak, onların sağlıklı ve mutlu bireyler olarak gelişimini desteklemek için kritik öneme sahiptir (27).

Fiziksel istismar, çocuklarda hayat boyu sürebilecek zihinsel ve fiziksel sağlık sorunlarına neden olmakla kalmaz, sosyal ve mesleki başarılarını olumsuz yönde etkileyebilir ve mağdurların yetişkinlik dönemlerinde başkalarını istismar etme olasılığını artırabilir. Bu döngü, şiddetin nesilden nesile aktarılmasına ve toplumun sosyal ve ekonomik yapısının zayıflamasına neden olur. Rapor, fiziksel istismarın önlenmesinin mümkün olduğunu ve etkili önleme stratejileri ile bu tür davranışların kökten azaltılabileceğini vurgular. Ebeveynlere yönelik destek programları ve olumlu ebeveynlik becerilerinin öğretilmesi, şiddet içeren disiplin yöntemlerinin yasaklanması ve bu konuda yasal düzenlemelerin yapılması, fiziksel istismarın önlenmesi konusunda atılacak adımlar arasında yer alır. Ayrıca, çocukların ve ailelerin sürekli olarak izlenmesi, fiziksel istismar vakalarının tekrarlanma riskini azaltabilir ve ideal olarak en aza indirebilir. Bu tür bir yaklaşım, çocukların korunmasına yönelik kapsamlı bir strateji gerektirir ve çocuk refahı kurumları, eğitim kurumları, sağlık hizmetleri ve hukuk sistemi gibi birden fazla sektörün iş birliği içinde çalışmasını zorunlu kılar. Sonuç olarak, çocuklara yönelik fiziksel istismarın önlenmesi, bireysel, toplumsal ve ulusal düzeyde koordineli bir çaba gerektirir. Ebeveynlere ve bakıcılara yönelik eğitim ve destek programları, yasal düzenlemeler ve çocukların sürekli izlenmesi gibi önleme stratejileri, bu ciddi sorunla mücadelede kritik öneme sahiptir.

Fiziksel istismar, çocukların gelişiminde derin ve uzun vadeli patolojik etkilere yol açabilir. Bu tür istismarla karşılaşan çocuklar, öfke, yüksek stres düzeyleri, özgüven eksikliği ve sosyal becerilerde bozulma gibi ciddi duygusal ve davranışsal problemler geliştirebilirler. Fiziksel şiddet uygulayan bir aile ortamında büyüyen çocukların, gelecekte akranlarına ve sosyal çevrelerine karşı şiddet eğilimlerini sürdürme olasılıkları yüksektir. Bu durum, çocukların ebeveynlerini ve yakın çevrelerindeki yetişkinleri rol model olarak algılamaları ve bu modellerin davranışlarını taklit etmeleri ile açıklanabilir. Fiziksel istismarın nesilden nesile aktarılması, sosyal ve psikolojik bir fenomen olarak kabul edilir. Çocukluklarında fiziksel istismara maruz kalmış ebeveynlerin, bu deneyimlerinin etkisi altında kalarak kendi çocuklarına karşı istismarcı davranışlarda bulunma olasılıkları artar. Bu döngünün bir sonucu olarak, fiziksel istismar mağdurlarının hayatlarının ilerleyen dönemlerinde benzer şiddet eylemlerini tekrarlama eğilimleri bulunmaktadır. Fiziksel istismarın tekrarlanmasını ve nesiller boyu aktarılmasını önlemek amacıyla, şiddet mağduru çocukluk geçmişi olan bireylere yönelik müdahale programlarının hayata geçirilmesi kritik önem taşımaktadır. Bu müdahaleler; terapötik destek, eğitim programları, ebeveynlik becerilerinin geliştirilmesine yönelik atölye çalışmaları ve toplumsal farkındalığın artırılması gibi çok boyutlu stratejileri içermelidir. Özellikle, şiddetin kök nedenlerini ele alan ve bireylerin şiddet döngüsünü kırmalarına yardımcı olacak destek mekanizmalarının oluşturulması, bu alanda atılacak en önemli adımlardan biridir (28).

Adli kontrolde hekimin görevi kaza ile bilinçli olan şiddetin ayrımını yapmaktır. Bu aşamada hekimlerin gözden kaçırdığı birçok durum olup, çocuk tekrardan şiddete maruz kaldığı ortama dönebilmektedir ve bu durum ölümle sonuçlanan senaryoları beraberinde getirir. Fiziksel istismar öyküsü iyice dinlenmeli ve karar verilmelidir. Fakat bu aşamada çocuğun travmasını tekrar yaşatmadan bilinçli bir şekilde davranılması gerekir. İlk olarak çocukla yalnız, daha sonra ebeveynler ile ayrı görüşme yapılmalıdır. Çocuk izlem merkezleri çocuğun ruh sağlığına zarar vermeden öykünün dinlenilmesi amacı için oluşturulmuştur. Hekimin sorduğu sorular çocuğun seviyesine göre belirlenmelidir. Fiziksel istismar düşünülen olgularda öykü, fizik muayene bulguları ve tetkikler ile birlikte en iyi tanı ve bilgi kaynağıdır. Fizik bulguların yeterince belirgin olmadığı durumlarda yalnızca alınan öykü ve çocuğu getiren kişilerin

davranışları aydınlatıcı olmaktadır. Öykünün kayıt edilmesi ileri dönemlerde hukuki delil olarak da kullanılabileceğinden çok önemlidir (29).

Fiziksel istismar şüphesi ve tanısı adli bildirimde yeterli olmaktadır. Adli olgudan sonra polis merkezine bildirim yapmak gerekir. Adli raporda kişisel bilgiler, yaraların durumu, boyutu, muayene bulguları gibi bilgiler vardır. Adli sonuçta yalnızca hekimden değil çocuğun ruhsal sağlığını inceleyen psikiyatriden de durum gözlemi bilgisi alınmalıdır. Adli süreçten sonra sosyal inceleme raporu düzenlenerek, sonuçlara göre tedbir ve kararların çıkması sağlanmalıdır.

2.2.4 Duygusal İstismar

Antrenör, öğretmen, aile bireyleri olarak çocuğa bakmak ile yükümlü olan kişilerin çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek her türlü davranış çeşidi, küçümseme, aşağılama, çocuğun ihtiyaçlarının karşılanmaması gibi durumlar duygusal istismara girmektedir. Çocuğa yönelik duygusal istismar, çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir ve genellikle azarlama, sözel ve sözel olmayan aşağılama, dışlama gibi davranışları içerir. Bu tür istismar, çocuğun duygusal ve psikolojik sağlığını derinden etkileyebilir ve uzun vadeli olumsuz sonuçlar doğurabilir. Azarlama ve sözel aşağılama, çocuğun kendine güvenini zedeleyerek, değersiz hissetmesine ve düşük özsaygıya sahip olmasına neden olabilir. Bu tür davranışlar, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını karşılanmadığı hissine kapılmasına ve olumsuz duygusal tepkiler geliştirmesine yol açabilir. Dışlama, çocuğun toplumsal ilişkilerde izole edilmesine ve diğer çocuklarla etkileşim kurma fırsatının engellenmesine neden olabilir. Bu durum, çocuğun kendini yalnız ve dışlanmış hissetmesine yol açarak, duygusal olarak travmatize olmasına ve sosyal becerilerinin gelişiminde geri kalmasına neden olabilir.

Uygun olmayan davranışlara özendirmek, çocuğun yanlış davranışları öğrenmesine ve bu davranışları tekrarlamasına neden olabilir. Örneğin, hırsızlık gibi suçlara teşvik etmek, çocuğun ahlaki değerlerini ve etik normlarını olumsuz yönde etkileyebilir. Çocuğu tehlikeye sokucu davranışlar da duygusal istismarın bir parçası olabilir. Bu tür davranışlar, çocuğun fiziksel veya duygusal zarar görmesine neden olabilir ve çocuğun güvenliği ve sağlığıyla ilgili ciddi riskler oluşturabilir. Duygusal istismar aynı zamanda çocuğun duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması ve duygusal destekten yoksun bırakılması şeklinde de ortaya çıkabilir. Bu durumda, çocuğun

duygusal gelişimi olumsuz etkilenir ve duygusal olarak ihmal edilmiş hissetmesine neden olabilir. Sonuç olarak, duygusal istismar ve ihmal, çocuğun duygusal ve psikolojik sağlığını derinden etkileyen ve uzun vadeli sonuçlara yol açabilen ciddi bir sorundur. Bu tür istismarın önlenmesi ve müdahale edilmesi için etkili stratejiler geliştirilmeli ve çocukların duygusal ihtiyaçlarına uygun şekilde desteklenmesi sağlanmalıdır (30). Bu gibi durumlara özellikle spor ortamlarında rastlamaktayız, antrenörler tarafından çocuğu zorlama, aşağılama, küçümseme, hedefinden yüksek durumlar bekleme ve başarısızlıklar sonucunda çocuğu aşağıya çeken davranışlara tanık olmaktadır. Bu alandaki çalışmalara az rastlamaktayız. Duygusal istismar ve ihmal, genellikle yeterince tanınmayan ancak aslında oldukça yaygın bir çocuk istismarı biçimidir. Bu tür istismar, çocuğun duygusal ve psikolojik sağlığına zarar verir ve uzun vadeli olumsuz sonuçlar doğurabilir. Ancak, alandaki profesyoneller bu tür istismarı tanımakta ve işlevsel olarak tanımlamakta zorluklar yaşarlar. Ayrıca, yasal olarak bu tür istismarın kanıtlanması da belirsizliklerle doludur. Bu zorluklar, duygusal istismar ve ihmali tanınması ve koruyucu müdahalelerin zamanında gerçekleştirilmesi konusunda gecikmelere yol açabilir. Özellikle, duygusal istismar ve ihmal genellikle fiziksel istismar kadar açık ve belirgin olmadığı için, bu tür istismarın tespiti ve müdahale edilmesi daha karmaşık hale gelir. Ayrıca, çocuğun duygusal istismara uğradığını kanıtlamak ve yasal süreçte kullanılabilir deliller elde etmek de zor olabilir. Bu nedenle, çocuk koruma uzmanlarının, sağlık çalışanlarının, eğitimcilerin ve diğer ilgili profesyonellerin bu konuda eğitilmesi ve duyarlı olmaları önemlidir. Duygusal istismar ve ihmali belirtileri hakkında bilgi sahibi olmak ve çocuğun ihtiyaçlarını dikkatle gözlemlemek, erken müdahalenin sağlanmasında kritik öneme sahiptir. Ayrıca, yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi ve çocuk istismarıyla ilgili kanıtların toplanması ve değerlendirilmesi için daha etkili yöntemlerin geliştirilmesi gereklidir. Bu, çocuk istismarıyla ilgili davaların daha etkili bir şekilde ele alınmasını sağlayabilir ve çocukların korunmasını güçlendirebilir (31). Diğer istismar türleri ile beraberde rastlayabiliriz. Özellikle cinsel istismarla beraber ya da cinsel istismarın devamı halinde duygusal boyutlar devam etmektedir. Çocuğun gelişim dönemleri de önemli olmakla beraber, bazı çocuklar daha duygusal, hassastır bu anlamda gelişim dönemi özelliklerini bilip ihtiyaçlarını ona göre karşılamak gerekir.

Ev ortamında da dışarıda olduğu kadar çocuk tehdit altında olabilir. Evden kaçma eylemi ile başkalarına bağımlı bir davranış biçimi geliştirip, evden kaçtıktan sonra diğer istismar türlerine maruz kalabilir başkaları tarafından sömürülmesine sebep olabilir. Çocukluk döneminde duygusal istismara maruz kalan birçok insan, çeşitli olumsuz sonuçlarla karşılaşabilir. Bu sonuçlar arasında umutsuzluk duyguları, düşük benlik saygısı, sosyal destekten yoksunluk hissi, yaşamdan memnuniyetsizlik ve yapısal ile işlevsel beyin eksiklikleri bulunur. Ayrıca, psikiyatrik bozuklukların gelişme riski de yüksektir. Özellikle duygusal istismara maruz kalan çocuklar, depresyon, anksiyete, yeme bozuklukları, intihar düşünceleri, psikoz, kişilik bozuklukları ve madde kötüye kullanımı gibi sorunlarla karşılaşabilirler. Bu sorunlar genellikle çocukluk döneminde ortaya çıkar ve yetişkinlik dönemine kadar devam edebilir. Duygusal istismarın uzun vadeli etkileri arasında, bireyin duygusal ve sosyal işlevselliğinin bozulması, ilişkilerde güven zorluğu yaşaması ve genel yaşam kalitesinin düşmesi gibi durumlar yer alır. Bu tür etkiler, çocuğun kendini ifade etme yeteneğini, problem çözme becerilerini ve duygusal kontrolünü olumsuz yönde etkileyebilir. Ne kadar zaman geçerse geçsin çocuğu bu durum ruhsal anlamda olumsuz etkiler ve yetişkinlik hayatına yansıyor devam eder. Özellikle toplum içinde çocuğun aşağılanması, başkaları ile kıyaslama, bağırma eylemleri çocuğun iç dünyasında büyük bir güvensizlik oluşturur. Çocukla temasın sağlıklı olması adına her kim yükümlü kişi ise çocuk koruma, çocuk gelişimi gibi konularda eğitim almış olması gerekir. Duygusal istismar kavramı, 1983 yılında toplanan Uluslararası Duygusal İstismar Toplantısı'nda şu şekilde tanımlanmıştır: "Çocuk ve gençlerin psikolojik olarak kötüye kullanılması, yapılan veya yapılması gerekli olup da ihmal edilen toplumsal ve bilimsel standartlara göre psikolojik açıdan zarar verici oldukları saptanan davranışlardır." Bu tanıma göre, duygusal istismar; çocuk veya gençlerin, yaş, bilgi ve konum gibi özelliklerinden dolayı güç sahibi olan kişi veya kişiler tarafından gerçekleştirilen ve psikolojik açıdan zarar verici olduğu belirlenen davranışları içerir (32). Duygusal istismara maruz kalan çocuklar, bilişsel veya fiziksel açıdan hemen veya gelecekte zarar görebilirler. Bu zararlar, çocuğun duygusal ve psikolojik sağlığını etkileyebileceği gibi, sosyal ilişkileri, özsaygısı ve gelecekteki yaşam kalitesi üzerinde de olumsuz etkiler bırakabilir. Ülkemizde duygusal istismarın sıklığı ile ilgili yapılan çalışmalarda, %78 gibi çok yüksek rakamlar bildirilmiştir (33).

Bu da duygusal istismarın ciddi bir sorun olduğunu ve yaygın bir şekilde görüldüğünü göstermektedir. Ancak, duygusal istismarın tanınması ve müdahale edilmesi konusunda farkındalık arttıkça, bu tür istismarın önlenmesi ve etkilerinin azaltılması için daha etkili adımlar atılabilir.

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi kuramını göz önüne alırsak, fiziksel, güvenlik, sevgi ait olma, saygı ve kendini gerçekleştirme dönemlerini görürüz. Bu dönemlerde ihtiyaçlar doğru şekilde karşılanmazsa, çocuk psikolojik sorunlara sahip bir birey haline gelebilir. Güvenlik ihtiyacı evrimsel kökenleri içerisinde barındırır. Güvende hissedilmeyen bir ortamda kendimizi gerçekleştirmemizde mümkün değildir. İnsan güvende hissettiğinde korku duyabilir kendini tehdit altında hissedebilir. Sevgi bir çocuğun en ihtiyaç duyduğu şeylerden biri diyebiliriz. Sevgi görmeyen çocuk ileride aile hayatında da sevgisiz bir tutuma sahip olur. Hayvan sevgisi, insan sevgisi çocuğa kazandırılması gereken duygulardır. Bu duygudan yoksun kalan çocuk yalnız ve terkedilmiş hisseder. Diğer insanlarla ilişkiler, diğer kişiler tarafından sevilme, onay görme benlik duygusu gelişimini şekillendirir. Ebeveynler arasında çatışmalar, boşanmalar çocuğun ruhsal sağlığını olumsuz yönde etkiler bu anlamda ebeveynlerin bu dönemde pedagojik yardım alması önemlidir. Çatışmaların ortamında olan çocuk öfkeli bir birey haline gelir. Aileler bunu çocuğa yansıtmamalıdır çünkü çocuklar bilinçaltına olumsuz etkileri kazır. Gerçekte ne hissettiklerini iyi analiz edemeyebiliriz. Türkiye İstatistik Kurumu Çocuk İşgücü Anketi 2016 sonuçlarına bakılırsa; ailenin çocuğa verdiği en fazla ceza %72,6 ile azarlamadır. %48,7 internetin yasaklanması ve %40,8 televizyon izlenmesine izin verilmemesidir. Cezada en az odaya kapatma olduğu görülüyor. %14,2 harçlığın verilmemesi ve %14,3 arkadaşları ile görüştürmeme cezalarını görmekteyiz (34).

Yetişkinler çocukları eğitmek, istenmeyen davranışları engellemek gibi amaçlarla yapılan, ceza uygulama doğru olmayan eğitimler, çocuklarda davranış bozukluklarına neden olur. Pedagojik bir yardım ile çocuğa nasıl davranılması gerektiği konusunda bilinçlenilmesi gerekir.

2.3 Çocuk Koruma Politikalarının Doğuşu

2.3.1 Dünya’da ve Türkiye’de Çocuk Koruma Politikalarının Gelişimi

Tarihten günümüze kadar çocuk ve çocuk koruma kavramları değişiklik göstermiş ve dönemin ihtiyaçlarına göre devletler çocuk politikaları geliştirmiştir. Mustafa Kemal Atatürk ünde dediği gibi bugünün çocukları geleceğimizin güvencesidir onlar yetişkinlerden ayrı olarak ele alınmalı ve her türlü istismardan korunmalıdır. Toplumun geleceği bugün yetiştirdiğimiz çocuklara bağlıdır, geleceği onlar inşaa eder. Her çocuk Çocuk Koruma Kanunları ile korunma altına alınmıştır. Güvenliği tehlikede olan, gelişimi engellenen, fiziksel, duygusal, sosyal istismara maruz kalan her çocuk korunma altına alınmalıdır. Sağlıklı nesillerin, sağlıklı toplumlar oluşturacağı gerçeği inkar edilemez bir durumdur. Çocuklar, geleceğimizin güvencesi olarak kabul edilir ve toplumlarımızı pek çok yönden etkilerler. Bu nedenle, çocuk haklarının korunması, bir ülkenin refah düzeyini ve kaderini doğrudan etkileyebilir. Çocuklar, toplumun en savunmasız üyeleridir ve onların haklarının korunması, sağlıklı bir toplumun oluşumunda kritik bir role sahiptir. Çocukların sağlıklı büyümesi ve gelişmesi, toplumların refahı ve sürdürülebilirliği için temel öneme sahiptir. Sağlıklı ve mutlu çocuklar, ileride daha yetkin ve üretken bireyler olacaklarından, toplumun geleceği açısından hayati önem taşır. Çocuk haklarının korunması, bir ülkenin refah düzeyini etkiler çünkü çocukların sağlıklı bir şekilde büyümeleri, eğitim almaları ve potansiyellerini en üst düzeye çıkarmaları için uygun bir ortam sağlanması gerekir. Eğitim, sağlık hizmetleri, güvenlik ve koruma gibi alanlarda çocuk haklarının korunması, toplumun sosyal ve ekonomik gelişimi için hayati öneme sahiptir. Ayrıca, çocuk haklarının korunması, bir ülkenin kaderini doğrudan etkiler çünkü gelecekteki liderler, işçiler, bilim insanları ve toplumun diğer önemli aktörleri bugünün çocuklarıdır. Dolayısıyla, çocukların sağlık, eğitim ve refah haklarının güvence altına alınması, bir ülkenin uzun vadeli başarısı için kritik bir faktördür (35). Sanayi devrimi öncesinde çocuğa verilen değer sanayi devrimi sonrasına göre oldukça azdır. Sanayi Devrimi ile beraber çocuğa verilen değer artmış çocuk hakları yasal olarak korunmaya başlanmıştır. Rönesans ve çocuğun endüstrideki iş gücünün artması ile çocuk koruma politikalarına adımların atıldığını görmekteyiz. Bu dönemde çocuklar oldukça zor şartlar altında çalıştırılmış, çocuk işçiliğine dair

sorunlar meydana gelmiş, çocukların bedensel gücü sömürülmüş ve bu da çocuğu koruma düşüncesini ortaya çıkarmıştır.

Çocuk haklarına dair bildirge 1.Dünya Savaşına kadar yayımlanmamıştır. Buna dair yazılı olan ilk belge Çocuk Hakları Bildirgesidir. Cumhuriyet in kurucusu Atatürk de 1924 tarihinde bu belgeyi imzalamıştır. Bu bildirge Birleşmiş Milletler (BM) ile devam etmiştir. 1959'da bu belge BM tarafından kabul görmüştür. Çocukların korunmasıyla ilgili örgütlerin kurulması düşüncesi, 1894 yılında ilk olarak Jules de Jeune tarafından ortaya atılmıştır. Ancak çocuk haklarını korumaya yönelik ilk resmi girişim, 1912 yılında İsviçre'de gerçekleşmiştir. Bu dönemde çocukların korunmasıyla ilgili farkındalık artmış olsa da, I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla bu çalışmalar sekteye uğramıştır. Ancak savaş sonrasında, 1921 yılında Brüksel'de "Uluslararası Çocukları Koruma Birliği" kurulmuştur. Uluslararası Çocukları Koruma Birliği'nin kuruluşu, çocukların haklarının korunması ve refahlarının sağlanması amacıyla uluslararası alanda önemli bir adım olmuştur. Bu örgüt, çocukların maruz kaldığı istismar ve ihmal gibi sorunlarla mücadele etmek, onların haklarını savunmak ve yaşamlarını iyileştirmek için çalışmıştır. 20. Yüzyıl çocuklara verilen önemin en gündemde olduğu çocukların yüzyılı diyebileceğimiz bir dönemdir. Yüzyılda, devletin üstlendiği önemli görevlerden biri, çocukların ve çocuk haklarının korunması olmuştur. Bu dönem, "Çocukların Yüzyılı" olarak da adlandırılabilir çünkü batı milletlerinde çocuk kavramı daha kapsayıcı bir şekilde ele alınmış ve çocuk refahıyla ilgili uygulamalar da bu kapsama dâhil edilmiştir. Bu süreçte, korunması gereken çocuk tanımı daha genişletilmiş ve çocukların korunmaya muhtaç hale gelmemesi için koruyucu ve önleyici hizmetler oluşturulmaya başlanmıştır (36).

Gelişen sosyal devlet anlayışı, modern devlet görüşünde çocuğa verilen önemin altını çizmiş ve devletin çocukların refahı ve korunması konusundaki sorumluluğunu vurgulamıştır. Bu dönemde, çocuk haklarına yönelik bilinç ve duyarlılık artmış ve çocukların güvenliği ve ihtiyaçlarının karşılanması için çeşitli politikalar ve programlar geliştirilmiştir. Türkiye'de çocuk hakları kavramı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin imzalanmasıyla başladığı düşünülse de, aslında kökeni daha eskilere dayanmaktadır (37). Türk toplumunda çocukların korunması ve refahı tarihsel olarak önemli bir konu olmuş ve çocuklara yönelik çeşitli koruyucu önlemler alınmıştır. Cumhuriyet dönemiyle birlikte, Türkiye'de çocuk koruma politikaları

resmiyet kazanmış ve modern koruma yöntemleri uygulanmıştır. Devlet, çocukların sağlık, eğitim, barınma ve genel refahı için çeşitli hizmetler sunmuş ve çocukların haklarını korumak için yasal düzenlemeler yapmıştır. Dede Korkut Hikayeleri gibi kültürel miraslar, Türk toplumunda çocuk kavramının tarihî ve kültürel bir kökene sahip olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, çocuk hakları konusu Türkiye'de tarihsel bir perspektiften ele alındığında, geçmişten günümüze uzanan bir süreçte değerlendirilmelidir. Türkiye modern çocuk politikalarına önem veren, kimsesiz çocukların korunması adına yaptığı çalışmalar ile çocuğa önem veren bir ülkedir.

Uluslararası alanda hazırlanmış ilk belge niteliği, çocukların haklarını da kapsayan 1924 yılında Milletler Cemiyeti tarafından kabul edilen “Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi”’dir.

1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nin ardından gelişen özgürlük, eşitlik ve kardeşlik maddeleri, sözleşme özgürlüğü ve serbest piyasa ekonomisi gibi kavramlar, işçi sınıfını olumsuz yönde etkilemiş ve çalışma koşullarında ciddi sorunlara neden olmuştur. Özellikle Fransa'da bu dönemde, yetişkin bireyler ve çocuklar, ağır çalışma sürelerine maruz kalmıştır. Çocuklar, sadece 4-5 yaşlarında olmalarına rağmen, sabahın erken saatlerinde uyanıp kilometrelerce yol yürüyerek tekstil fabrikalarında, madenlerde ve diğer ağır endüstriyel işlerde çalıştırılmışlardır. Bu süreçte, özellikle tekstil fabrikalarında "bobin taşıma" gibi ağır işlerde çalışan çocuklar, yaşlarına uygun olmayan işlerde zorunlu olarak çalıştırılmıştır. Madenlerde ise büyüklerin giremediği delhizlerde "maden çıkarma" ve iplik bağlama gibi tehlikeli işlerde çalıştırılan çocuklar görülmüştür. Bu durum, çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini olumsuz yönde etkilemiş ve sağlıkları üzerinde ciddi riskler oluşturmuştur. Ayrıca, Belçika, İngiltere ve İsviçre gibi diğer Avrupa ülkelerinde de benzer olumsuzluklar yaşanmıştır. Bu ülkelerde de çocuklar, işçi sınıfının ucuz ve istismar edilebilir bir işgücü kaynağı olarak görülmüş ve ağır çalışma koşullarına maruz bırakılmışlardır. Bu durum, çocukların sağlığı, eğitimi ve genel refahı üzerinde derinlemesine etkiler yaratmıştır. Tüm bu faktörler, çocuk işçiliği ve çalışma koşullarının düzeltilmesi gerektiği konusunda toplumsal farkındalığı artırmış ve çocuk işçiliğine karşı mücadelede önemli bir dönemeç olmuştur. Bu süreç, daha sonra çocuk işçiliğine karşı ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli yasal düzenlemelerin yapılmasına yol açmıştır (38).

Avrupa Birliği ÷lkelerinde, sosyal g÷venlik alanında üç ana sistem bulunmaktadır: sosyal sigorta sistemi, sosyal yardım sistemi ve sosyal koruma sistemi. Bu ÷lkelerde, aile içindeki çocukların korunması için çeşitli önlemler alınmıştır. "Sosyal koruma sistemi" ile vatandaşlar devlet tarafından korunurken, aileler sosyal yardımlarla desteklenmektedir. Bu destek programlarının önemli bir parçasını çocuk yardımları oluşturmaktadır. Bu yardımlar, ailenin ekonomik durumundan bağımsız olarak çocuklara sağlanır ve çocuğun yaşına ve ihtiyaçlarına göre her aileye verilir. Finlandiya, İsveç, Danimarka, Belçika, Norveç, Hollanda ve Birleşik Krallık gibi ÷lkelerde, yalnızca tek ebeveynli aileleri kapsayan çeşitli çocuk yardım programları bulunmaktadır. Bu programlar, tek ebeveynli ailelerin ekonomik yükünü hafifletmeye yönelik olarak tasarlanmıştır ve çocukların sağlıklı bir şekilde büyümesini ve gelişmesini desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu yardımlar, çocukların eğitim, sağlık ve diğer temel ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılabilir ve ailelerin refahını artırmaya yönelik bir önlem olarak değerlendirilir (39). ÷lkelerin içinde bulunduğu durum ve seviyesi ile çocuk koruma uygulamaları arasında büyük bir bağ olduğunu görmekteyiz. ÷lkelerde artan maddi sorunlar, mülteci oranı, işsizlik gibi problemler çocukları ve onların geleceğini de etkiler.

2.3.2 Sanayi Devrimi Öncesi ve Sonrası Dönemde Çocuk

Hristiyanlığın kabulü ve yayılmasıyla birlikte Batı'da çocuklara özel önem ve koruma gösterilmesi artmıştır. Dinî inançlar, çocukların değerini vurgulamış ve onların kötü muameleden korunması gerektiğine dair bir farkındalık oluşturmuştur. Ancak, bu korumanın temel amacının, Tanrı'nın buyruğunu yerine getirerek cennete ulaşmak olduğu düşünülmüştür (40). İslam uygarlığı da çocukların korunması ve hakları konusunda önemli düşünceler geliştirmiştir. Örneğin, 12. yüzyılda yaşamış olan Hanefî Mezhebi Kadısı Mahmud Al Asrushani'nin eserinde, çocuk evlilikleri, çocuk bakımı ve korunması gibi konular detaylı bir şekilde ele alınmıştır (41).

Sanayi Devrimi ile çalışma şartları oldukça zorlaşmış, işçiler bu duruma tepki göstermişlerdir. Bu durum çocuk işçiliğini de ortaya çıkarmış çocuklar zor şartlar altında çalıştırılmış ve sömür÷lmüştür (4).

1789 Fransız Devrimi'nden sonra ortaya çıkan hümanist hareket ve filozof Jean-Jacques Rousseau'nun insanların mutluluğunun büyük ölçüde çocukluklarında yattığı

argümanı, modern çocuk koruma politikasının gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır. Rousseau'nun düşünceleri, çocukların masumiyetini ve savunmasızlığını vurgulayarak, onların haklarına ve refahına duyulan gereksinimi öne çıkarmıştır. Bu düşünce tarzı, çocukların korunması ve bakımı konusunda toplumsal farkındalığı artırmış ve çocuk haklarına daha fazla önem verilmesini sağlamıştır.

Fransız Devrimi sonrasında, 19. yüzyılda, çocuklara uygulanan ahlaki olmayan muamelelere karşı bir mücadele başlamıştır. Bu dönemde, çocuk işçiliği ve çocukların istismarı gibi sorunlar kamuoyunun dikkatini çekmiş ve çocuk haklarının korunması için çeşitli adımlar atılmıştır. Özellikle çocuk işçiliğine karşı mücadelede, çocukların eğitim hakları ve çalışma koşullarının düzeltilmesi gibi konular önemli bir yer tutmuştur (8).

2.3.3 1924 Çocuk Hakları Cenevre Bildirgesi

Çocuk Hakları Cenevre Bildirgesi, savaşlar sonucunda zarar gören, istismara uğrayan ve her türlü şiddete maruz kalan çocukların uluslararası düzeyde korunmasını amaçlayan önemli bir belgedir. Bu bildirge, çocukların sağlıklı bir dünya ortamında büyüebilmelerini hedeflemekte ve onların refahını en üst düzeye çıkarmayı amaçlamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin de imzacısı olduğu bu belgede, Mustafa Kemal Atatürk tarafından vurgulanan maddeler arasında çocukların sağlıklı ve güvenli bir ortamda yaşama hakkı, felaket durumlarında öncelikli olarak korunmaları, her türlü ihmal ve istismardan korunmaları, ve gelişimlerinin desteklenmesi gibi konular bulunmaktadır.

Bu bildirgeyi imzalayan ülkelerin temsilcileri, insanlığın en değerli varlıklarının çocuklar olduğunu kabul ederek, onlara her türlü ırk, ulus, din ve diğer dış etkenlerden bağımsız olarak saygı gösterilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Bu temelde, çocukların haklarına saygı duyulması, onların yaşamlarının her yönüyle korunması ve desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu da çocukların toplumsal, kültürel ve bireysel olarak güvende hissetmelerini sağlamak amacıyla önemli bir adımdır (42).

1924 Çocuk Hakları Cenevre Bildirgesi, çocukların korunması ve çocuk istismarının önlenmesi konularında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu bildirge, çocukların temel haklarına saygı gösterilmesini ve onların sağlık, güvenlik ve refahlarının korunmasını amaçlamaktadır. Bildirge, çocukların korunması ve

refahlarının sağlanması için çeşitli önlemleri öngörmektedir. Bunlar arasında çocuk işçiliğinin önlenmesi, eğitim haklarının güvence altına alınması, sağlık hizmetlerine erişimin sağlanması, aile içi şiddetin ve istismarın önlenmesi gibi konular bulunmaktadır.

Özellikle, çocuk istismarının önlenmesi konusunda bildirge çeşitli hükümler içermektedir. Bu hükümler çocukların fiziksel, duygusal ve cinsel istismardan korunmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda, çocukların istismara maruz kaldıklarında etkili bir şekilde korunmalarını ve desteklenmelerini sağlayacak kurumsal yapıların oluşturulmasını öngörmektedir. 1924 Çocuk Hakları Cenevre Bildirgesi, çocuk hakları konusunda uluslararası toplumun dikkatini çekmiş ve çocukların korunması ve refahlarının sağlanması konusunda önemli bir adım olarak kabul edilmiştir. Bu bildirge, çocuk haklarının evrensel olarak tanınması ve korunması konusundaki bilincin artmasına katkıda bulunmuştur.

2.3.4 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, 1948'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen ve insan haklarının evrensel olarak tanınmasını ve korunmasını amaçlayan önemli bir belgedir. Bu bildirge, çocukların da insan haklarından doğan haklara sahip olduğunu vurgulamaktadır ve dolayısıyla çocuk koruması ve çocuk istismarının önlenmesi bu belgenin kapsamı içinde yer almaktadır.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 3. maddesi, herkesin yaşama, özgürlük ve kişi güvenliğine hakkı olduğunu belirtmektedir. Bu hüküm, çocukların da bu temel haklara sahip olduğunu ve dolayısıyla çocukların yaşamı, özgürlüğü ve güvenliğinin korunması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin diğer maddeleri de çocuk haklarına saygı gösterilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Örneğin, işkenceye, kötü muameleye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı ceza veya muameleye karşı koruma hakkı gibi maddeler, çocukların istismardan korunmasını sağlamaya yöneliktir. Bu nedenle, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin genel prensipleri çerçevesinde, çocuk koruması ve çocuk istismarının önlenmesi için uluslararası toplumun çeşitli düzeylerde çaba sarf etmesi gerekmektedir. Bu çaba, çocukların temel haklarına saygı gösterilmesini, çocuk istismarının önlenmesini ve

istismar kurbanlarının korunmasını sağlayacak yasal ve kurumsal düzenlemelerin yapılmasını içermelidir.

2.3.5 1959 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi

1959 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi (BMÇHB), çocukların temel haklarını korumayı amaçlayan önemli bir uluslararası belgedir. Bu bildirme, çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal açıdan korunmasını ve gelişimlerinin desteklenmesini sağlamayı hedeflemektedir.

BMÇHB, çocukların sahip olduğu hakları tanımlar ve çocukların eğitim, sağlık, barınma, beslenme ve ailenin korunması gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasını öngörür. Ayrıca, çocukların özgürlük, eşitlik, adalet ve güvenlik gibi temel haklara sahip olmalarını vurgular.

Çocuk koruması ve çocuk istismarının önlenmesi, BMÇHB' nin temel amaçlarından biridir. Bildirme, çocukların istismardan, ihmal ve şiddetten korunmasını sağlamak için ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli tedbirlerin alınmasını önermektedir. Bu tedbirler arasında çocukların haklarının yasal olarak korunması, çocuk istismarıyla mücadele eden kurumların kurulması, çocuk istismarıyla ilgili bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmesi ve istismara uğrayan çocuklara destek ve yardım sağlanması bulunmaktadır.

Bu çerçevede, BMÇHB, uluslararası toplumu çocuk haklarına saygı göstermeye ve çocuk istismarının önlenmesi için gerekli adımları atmaya teşvik etmektedir. Bu bildirme, çocukların refahını ve güvenliğini sağlamak için uluslararası işbirliği ve koordinasyonu teşvik etmektedir.

2.3.6 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989)

(BMÇHS), çocuk adalet sisteminin belirlenmesinin uluslararası bağlantısını oluşturan hukuki sözleşmedir. Sözleşme on yıllık bir zaman diliminde geliştirilmiştir ve dünyadaki tüm çocukların mutlu, sağlıklı, doyurucu ve güvenli bir yaşam sürebilmesi için nelerin gerekli olduğu konusunda kapsamlı bir düzenlemedir (37).

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BMÇHS), çocukların temel haklarını korumayı ve geliştirmeyi amaçlayan uluslararası bir belgedir. 20 Kasım

1989'da kabul edilen bu sözleşme, çocukların yaşam, sağlık, eğitim, eşitlik, korunma ve katılım gibi haklarını tanımlar ve güvence altına alır.

BMÇHS, çocukların korunmasını ve çocuk istismarının önlenmesini öncelikli olarak ele alır. Sözleşme, çocukların fiziksel, duygusal veya cinsel istismardan, ihmal edilmesinden, sömürülmesinden ve şiddetten korunmasını sağlamayı amaçlar. Bu amaçla, sözleşme çocukların haklarını yasal olarak korumak ve onları istismardan koruyacak mekanizmaların oluşturulmasını öngörür.

BMÇHS' nin çocuk koruması ve çocuk istismarının önlenmesi konusundaki ana hükümleri arasında şunlar yer alır:

1. Çocukların yaşama hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı, korunma hakkı ve katılım hakkı gibi temel haklarının güvence altına alınması.
2. Devletlerin çocuk istismarıyla mücadele etmek için gerekli yasal, idari ve sosyal önlemleri alması.
3. Çocuk istismarı ve ihmal vakalarının önlenmesi için eğitim ve bilinçlendirme kampanyalarının düzenlenmesi.
4. Çocukların mağduriyetlerinin giderilmesi ve rehabilite edilmesi için gerekli destek ve hizmetlerin sağlanması.
5. Çocukların istismar ve ihmal durumlarını bildirmeleri ve bu bildirimlerin ciddiye alınması için uygun mekanizmaların oluşturulması.

BMÇHS, çocukların haklarının korunması ve çocuk istismarının önlenmesi için uluslararası toplumu harekete geçirmeyi ve çocukların refahını sağlamak için uluslararası iş birliği ve dayanışmayı teşvik etmeyi amaçlar. Bu sözleşme, dünya genelinde çocukların daha güvenli ve sağlıklı bir yaşam sürmelerini sağlamak için önemli bir adımdır.

2.3.6.1 Pekin (Beijing) Kuralları

29 Kasım 1985 tarihinde kabul edilmiştir. Çocuk Adalet Sisteminin uygulanması hakkındaki Birleşmiş Milletler standart kurallarıdır. Reşit olmamış bireyler için hukuk kurallarını kapsar. Çocukların ruh sağlığını olumsuz etkilemekten kaçınmak için, adliye ortamlarından çocuğu uzak tutmak ve korumak amaçtır. Üye ülkelerin kendi vatandaşlarının suçtan uzak durması amacı ile gerekenleri yapması gerekir. Çocuk hukuka aykırı davranışta bile bulunduyorsa, olabildiğince adli ortamdan uzak kalmasını

sağlamak gerekir. Çocuk adalet sistemi çevresinde kimler yetkili ise çocuk alanında bilgi sahibi ve bu konuda eğitim almış kişiler olmalıdır. Çocuklara davranış şekilleri bilimsel verilerden yola çıkarak çocuğu korumaya yönelik olmalıdır. Çocuk suçluların her türlü ihtiyacı doğru şekilde karşılanmalıdır. Çocuğun etiket olmasını engellemek için gizliliği önemlidir. Çocuk yargılama sistemi kapalı olarak yapılmaktadır. Suça sürüklenen ya da çocuk suçlu için yargıda çocuğun çıkarlarına en uygun şekilde olmalı tutuklanma en son ihtimal olmalıdır. Böyle bir durum var ise bile yetişkinler ile aynı yerde olmamak koşulu ile olmalıdır. Çocuk eğer ebeveynler tarafından suça sürüklenmedi ise ve aile içerisinde istismara maruz kalmadı ise ebeveynle iletişimi kesilmemelidir. Çocuk ciddi bir suç işledi ise ancak özgürlüğüne kısıtlama getirilebilir. ‘Çocuğun ıslah edilmesi’ ilkesi yargılamada baz alınmalıdır. Hüküm sonrası yerleştirilen çocuğun gereksinimlerine göre ihtiyaçları karşılanmalı, eğitimden yoksun bırakılmamalıdır.

2.3.6.2 Riyad Kuralları

Riyad Kuralları 14 Aralık 1990 tarihinde kabul görmüştür. Bu ilkeler çocuk suçluluğunu önlemek ve uluslararası bir önlem almayı amaçlamıştır. Riyad Kuralları, 2010 yılında Birleşmiş Milletler Ofisi uyuşturucu ve suçla mücadele ofisi (UNODC) tarafından yayınlanan ve çocuk suçluluğu ve çocuk suçlularla ilgili adil ve insan haklarına uygun yaklaşımları teşvik eden bir belgedir. Bu kuralların amacı, çocuk suçluluğunu azaltmak ve çocukların insan haklarını korumak için en iyi uygulamaları ortaya koymaktır.

Riyad Kuralları, çocuklarla ilgili adalete yaklaşımı güçlendirmek için bir dizi prensip ve yönerge sunar. Bu kurallar, çocukların haklarını korumayı ve onları suç ve istismardan korumayı amaçlar. Ayrıca, çocukların suç işlediklerinde adil ve insan haklarına uygun bir şekilde ele alınmalarını sağlamak için yasal ve idari önlemleri önerir.

Riyad Kuralları'nın çocuk koruması ve çocuk istismarının önlenmesiyle ilgili bazı ana prensipleri şunlardır:

1. Çocukların korunması: Riyad Kuralları, çocukların fiziksel, duygusal ve cinsel istismardan korunmasını önemser ve bu tür istismarların önlenmesi için ulusal düzeyde politikaların ve yasaların oluşturulmasını teşvik eder.

2. İstismarın önlenmesi: Kurallar, çocukların istismara uğramasını önlemek için eğitim, bilinçlendirme ve erken müdahale programlarının geliştirilmesini önerir. Ayrıca, ailelerin ve toplumun çocukların haklarını tanımalarını ve korumalarını teşvik eder.
3. Adaletin sağlanması: Çocuklar suç işlediklerinde, Riyad Kuralları adil yargılanma hakkını ve insan haklarını korur. Çocukların suç işlediklerinde cezalandırılması yerine, eğitim, rehabilite ve yeniden entegrasyon gibi alternatif ceza ve tedavi yöntemlerinin kullanılmasını önerir.

Riyad Kuralları, çocukların korunması ve suç işleme davranışlarının önlenmesi için uluslararası toplumu ve ülkeleri harekete geçirmeyi amaçlar. Bu kurallar, çocukların güvenliği, refahı ve haklarının korunmasını sağlamak için önemli bir çerçeve sunar.

2.4 Türkiye’de Çocuk Haklarının Gelişimi

Osmanlı Dönemi'nde çocuklara yönelik sosyal politikaların temelleri, 19. yüzyılda ortaya çıkan modernleşme süreciyle atılmıştır. Bu dönemde, Osmanlı toplumunda çocuklara ilişkin kamusal ilginin artmasıyla birlikte çocuklara yönelik çeşitli kurumsal ve eğitimsel girişimler ortaya çıkmıştır. Ancak, 19. yüzyıla ait kaynakların sınırlı olması nedeniyle bu döneme dair detaylı bilgilere ulaşmak zor olabilir (43). Meşrutiyet dönemi, Osmanlı toplumunda çocukluk algısında önemli bir değişimi beraberinde getirmiştir. Özellikle çocuklara yönelik yayınların ortaya çıkması, çocukların sosyal hayattaki yerinin ve haklarının daha fazla önemsenmeye başlanmasına yol açmıştır. Sanayi mektepleri ise, çocuklara eğitim ve meslek edindirme imkanı sunan kurumlardır. Bu mektepler aracılığıyla çocuklar, iş sahibi olmak ve yeni açılan fabrikalarda çalışacak nitelikli elemanlar haline getirilmeye çalışılmıştır. Mithat Paşa'nın öncülüğünde oluşturulan bu kurumlar, günümüzdeki yetiştirme yurtları ve çocuk yuvaları gibi kurumların temelini oluşturmuştur. Ancak, Osmanlı Dönemi'nde çocuklara yönelik sosyal politikaların etkinliği ve kapsamı konusunda belirsizlikler bulunmaktadır. Kaynaklardaki bilgilerin sınırlı olması ve dönemin koşullarının karmaşıklığı, tam bir değerlendirme yapmayı zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte, Osmanlı toplumunda çocuklara yönelik ilginin ve bilincin artması,

modern çağda çocuk hakları ve korunması konusundaki gelişmelere zemin hazırlamıştır (8).

Darülaceze, Osmanlı döneminde yetim ve korunmaya muhtaç çocuklara yönelik önemli bir kurum olarak öne çıkmaktadır. II. Abdülhamid'in girişimleriyle İstanbul'da açılan bu kurum, hem yetimlere barınma sağlamak hem de onların eğitim ve bakımını üstlenmek amacıyla kurulmuştur. Darülaceze, çocukların yanı sıra yaşlı ve ihtiyaç sahibi kişilere de hizmet veren bir sosyal yardım kuruluşu olarak faaliyet göstermiştir. Cumhuriyet sonrasında da varlığını sürdüren Darülaceze, uzun yıllar boyunca sosyal yardım ve koruma alanında önemli bir rol oynamıştır.

Darülhayr-ı ise II. Abdülhamid döneminde kurulan bir başka önemli kurumdur. İşsiz gençlere ve korunmaya muhtaç erkek çocuklara yönelik olarak hayata geçirilen bu kurum, onları sanayi mekteplerine hazırlamak ve meslek edindirme imkanı sunmak amacıyla kurulmuştur. II. Abdülhamid'in döneminde endüstrileşme ve ekonomik kalkınma çabalarıyla paralel olarak açılan Darülhayr-ı, işgücü piyasasına nitelikli eleman yetiştirme amacını taşımaktadır. Bu kurum, işsizlikle mücadele etmek ve toplumsal refahı artırmak amacıyla önemli bir rol oynamıştır (44). Darülaceze ve Darülhayr-ı gibi kurumlar, Osmanlı döneminde sosyal yardım ve koruma alanında atılan önemli adımları temsil etmektedir. Bu kurumlar, toplumun dezavantajlı gruplarına yardım etmek ve onların yaşam standartlarını iyileştirmek için kurulmuş ve uzun yıllar boyunca hizmet vermiştir (45).

Kazım Karabekir Paşa'nın çocuklar için eğitim yuvaları kurması, Osmanlı döneminde çocuk eğitimi ve korunması alanında önemli bir gelişmeyi temsil etmektedir. Karabekir Paşa, çocukların eğitim olanaklarını arttırmak ve onları korumak amacıyla çeşitli eğitim yuvaları kurmuştur. Bu yuvalar arasında Sanayi Mektebi, Leylî Eytam İbtidâî Mektebi, Erzurum Ana Mektebi, İş Ocağı, Sıhhiye Mektebi, Sarıkamış Askeri İdadîsi ve Sarıkamış Ana Mektebi gibi önemli kurumlar bulunmaktadır (46).

Balkan Savaşları sırasında Türklerin Anadolu'ya göç etmesiyle birlikte, savaşlar nedeniyle kimsesiz ve yetim çocuk sayısında artış yaşanmıştır. Bu durum, korunmaya muhtaç çocukların artmasıyla sonuçlanmıştır. Meşrutiyet döneminde, Enver Paşa'nın büyük katkılarıyla Darüleytam kurulmuştur. Darüleytam, korunmaya ihtiyacı olan çocuklar için kurulan önemli bir kuruluş olup, Türk tarihindeki ilk önemli

kuruluşlardan biridir. Darüleytam, Arapça "ev" anlamına gelen "dâr" ve "yetimler" anlamına gelen "eytam" kelimelerinin birleşmesinden oluşan bir terimdir. Bu kurum, savaşlar nedeniyle yetim kalan çocukların korunması için önemli bir çaba olarak ortaya çıkmıştır (47).

Ancak, bazı maddi sorunlar ve yetersizlikler nedeniyle bu kurumlar kapatılmış ve akrabası olan yetimler ailelerine verilmiştir. Ayrıca, kuruma başvuran düzgün ailelere çocuklar evlatlık olarak verilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde, savaşların etkisiyle artan korunmaya muhtaç çocuk sorunu toplumsal bir mesele haline gelmiş ve devlet tarafından çeşitli çözümler aranmıştır. Tüm zorluklara rağmen, devlet imkanları doğrultusunda bu konuda çözümler üretilmeye çalışılmıştır. Kazım Karabekir Paşa ve Enver Paşa gibi devlet adamlarının çocukların korunması ve eğitimi için gösterdikleri çaba, Osmanlı döneminin çocuk hakları alanındaki ilk adımlarından birini temsil etmektedir (44).

2.4.1 Türkiye Cumhuriyet’inde Çocuk ve Çocuk Haklarının Gelişimi

Cumhuriyet dönemi Mustafa Kemal Atatürk ünde yaptığı yenilikler ile çocuklar ve çocuk koruma kavramlarının gelişiminin üst düzey olduğu bir dönemdir diyebiliriz.

Günümüzde Çocuk Esirgeme Kurumu olarak bilinen kurum, aslında 1921 yılında Himaye-i Etfal Cemiyeti adıyla kurulmuştur. Bu kurum, savaşların neden olduğu olumsuz sonuçlarla birlikte yetim kalan çocukları korumayı hedeflemiştir. 1921 yılı Haziran ayında kurulan Himaye-i Etfal Cemiyeti, Ağustos ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal tarafından koruyuculuğu kabul edilmiştir. Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin kuruluş amacı, savaşlar nedeniyle yetim kalan çocukları korumak ve onlara destek olmaktır. Bu kurum, çocukların korunması, bakımı ve eğitimi için çeşitli faaliyetlerde bulunmuş ve zamanla Türkiye’de çocukların refahı ve korunması konusunda önemli bir rol üstlenmiştir. Şehit çocuklarının her türlü bakımının sağlanması, bu çocuklara ülkeye fayda sağlayacak şekilde her türlü eğitimin verilmesi, çocukları her türlü tehlikeden koruyacak şekilde gözetimde tutmak bu kurumun başlıca amaçlarından olmuştur. Cumhuriyet döneminin ilk sosyal hizmet kurumu diyebiliriz. Türk dilinin süreç içerisinde gelişim ve değişimi ile HEC’in adı günümüzde bildiğimiz şekli ile Çocuk Esirgeme Kurumu olmuştur. Cumhuriyet henüz ilk savaşın açıklarını kapatamazken İkinci Dünya Savaşı meydana gelmiştir hiç

şüphesiz ki en büyük etkisi yine çocuklara olmuştur. Birinci Dünya Savaş'ına göre kayıplar çok daha fazladır. II. Dünya savaşı sürecinde “beş milyondan fazla insan hayatını kaybederken bu sayının yaklaşık bir milyonu da çocuk yaştadır” (48). Savaşın etkilerini azaltmak amacı ile çalışma saatlerinin artış göstermesi yine çocukların fazla saatler zor şartlar altında çalışmasını beraberinde getirmiştir. Çocuklara yönelik alınan kararlar ve uygulamalar maalesef ki bu dönemde uygulanamamıştır. 1957 yılında İnsan Hakları Komisyonu Ekonomik ve Sosyal Haklar Meclisi Çocuk Hakları Beyanname sini inceledi. Bunun sonucunda yeni tasarı hazırlandı. Ve uzun çabalar sonucunda 1959 da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ‘Çocuk Hakları Beyannamesi’ ni kabul etmiştir.

2.4.2 Türk Çocuk Hakları Beyannamesi (1963)

20 Kasım 1959 da Birleşmiş Milletler tarafından “Çocuk Hakları Beyannamesi” kabul görmüştür.

Türk Çocuk Hakları Beyannamesi, 1963 yılında kabul edilmiş ve Türkiye'deki çocukların haklarını belirleyen önemli bir belgedir. Bu beyannamede, çocukların korunması ve istismarın önlenmesi gibi konulara da vurgu yapılmıştır.

Beyannamenin 1.6.2. maddesi, çocuk koruması ve istismarın önlenmesi ile ilgili olarak şu hususlara değinir:

- Çocukların korunması: Beyannamede, çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik olarak korunması gerektiği vurgulanır. Çocukların sağlıklı bir ortamda büyümesi ve gelişmesi için devletin ve toplumun sorumluluklarına işaret edilir.
- Çocuk istismarının önlenmesi: Beyannamede, çocukların her türlü istismardan korunması gerektiği belirtilir. Fiziksel, duygusal, cinsel ve diğer tüm istismar türlerine karşı önlemler alınması gerektiği vurgulanır. Ayrıca çocukların eğitimi ve bilinçlendirilmesi yoluyla bu tür olumsuz durumların önüne geçilmesi gerektiği ifade edilir.

Türk Çocuk Hakları Beyannamesi, Türkiye'deki çocukların haklarını güvence altına almayı ve onları her türlü istismardan korumayı amaçlamaktadır. Bu belge, Türk hükümetine ve toplumuna çocukların refahı ve korunması konusunda önemli sorumluluklar yüklemektedir.

Bu beyanname çocuk hak ve hürriyetinin korunmasının geleceği temsil ettiği teminatını göstermiştir (49).

2.4.3 1982 Anayasası ve Çocuk Koruma

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 18.10.1982 tarihinde kabul edildi. Çocuk haklarına ve korunmasına yönelik ilk temel kaynağımız Anayasa'dır. Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. Ayrıca, devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır (50).

1982 Anayasası, Türkiye'nin temel hukuk belgesi olup, ülkenin yönetimini ve vatandaşların haklarını düzenler. Anayasa, çocukların haklarını korumaya yönelik önemli hükümler içermektedir.

Anayasanın genel ilkeleri çerçevesinde, çocukların korunması ve refahı özel bir önem taşır. Anayasanın çeşitli maddeleri, çocukların haklarına ve korunmalarına ilişkin hükümleri içerir. Örneğin:

- **Madde 41:** Bu madde, çocukların eğitim hakkını güvence altına alır. Eğitim, çocukların kişisel ve toplumsal gelişimini destekleyen önemli bir unsurdur ve devletin bu hakkı koruması gerekmektedir.
- **Madde 58:** Bu madde, çocukların aile içinde korunması ve aile birliğinin sağlanması gerektiğini belirtir. Aile, çocuğun ilk ve en önemli koruma ve destek ağıdır.
- **Madde 72:** Anayasa, çocukların sosyal korunması ve yardımlaşma esaslarını düzenler. Devlet, çocukların ihtiyaçlarını karşılamak ve onları sosyal risklerden korumakla yükümlüdür.

Anayasanın bu ve benzeri maddeleri, çocukların korunması, refahı ve haklarının güvence altına alınmasını amaçlar. Ayrıca, Anayasa'nın genel ilkeleri çerçevesinde, çocukların insan onuruna uygun bir şekilde yetiştirilmesi ve toplumun bir parçası olarak haklarını kullanmaları teşvik edilir. Bu nedenle, 1982 Anayasası çocuk koruması ve çocuk hakları açısından önemli bir belge olarak kabul edilir.

2.4.4 Türk Medeni Kanunu

Türk Medeni Kanunu 4721 sayılı olup, 2001 tarihinde kabul olmuştur. 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanun ile aile hukuku, ana babanın görevi, çocuk hakları ve çocuğun korunması, koruyucu önlemler, çocuğun velayeti, evlat edinme, cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi, evlilik yaşı gibi konuları barındırmaktadır. Medeni hukuk kendi içerisinde ilkeler içerir. Güvenlik; yani çocuğun güven içerisinde korunması, tamamlayıcı ilke; çocukların korunmasının gerektiği ölçüde ve tamamlayıcı müdahaleleri içerir. Diğer ilke uygunluk ilkesi; devletin müdahalesi durumunda çocuğun çıkarlarının gözetilmesi gerektiği ve çocuğu tehlikeye atmamak gerektiği, yardımcı olma ilkesi ise ana baba velayet hakkında gereken hususlara uymadığında çocuğun alınması ile ilgilidir. Toplumun her kesiminin bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir, bazı yörelerde çocuk yaşta evlendirilmeye çalışılan kızlar buna mecbur bırakılmakta ve dini nikah ile evlendirilmektedir. Bu gibi durumların adli olarak bildirilmesinde fayda vardır. Çocuk için psikolojik, duygusal şiddeti içeren bu durum asla kabul edilemez. Madde 129'a göre akraba arası evlilik kesinlikle yasaklanmıştır. Madde 347'ye göre çocuğun bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunur veya çocuk manen terk edilmiş hâlde kalırsa hâkim, çocuğu ana ve babadan alarak bir aile yanına veya bir kuruma yerleştirebilir . Yasama organı, yeni Medeni Kanun'un hazırlanmasında olduğu gibi, çocuk haklarının korunması için harekete geçerken, çocuğun çıkarları ana-babanın veya başkalarının çıkarlarıyla çatıştığında, çocuğun yüksek yararına öncelik vermeye başlamıştır. Bu gelişme, çocuk haklarının hukuki gelişiminde önemli bir dönüm noktası olarak görülmektedir (51).

2.4.5 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

Türk Ceza Kanunu 26.9.2004 tarihinde kabul edilmiştir. 12 yaş altındaki çocuklara ceza hükmü verilmediğinden ötürü farklı uygulamalar yer almaktadır. Özellikle çocuklara karşı işlenen ağır suçlar için önemli maddeler bulunmaktadır. Türk Ceza Kanunu Kanunu'nun 103. maddesine göre, çocuğa cinsel istismarda bulunan kişiye sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası verilir. Çocuğun cinsel istismara uğraması Türk Ceza Kanunu'ndaki ceza süreleri istismarın detayına, istismar yapan kişinin, akıl sağlığı gibi durumlara göre değişebilmektedir. Sorunu hem hukuki hem de tıbbi açıdan değerlendiren uzmanlara göre cinsel şiddete veya şiddete maruz kalmış

bir kişinin ilk muayenesi tam teşekk  ll   bir yerde yapılmalıdır. Bazı durumlarda cinsel su ların taciz ve istismar vakalarında dahi soruşturma sonuçlarının olmaması nedeniyle     lemediği iddia edilmektedir . 104. maddeye göre cebir, tehdit ve hile olmaksızın, on beş yaşını bitirmiş olan   ocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikayet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İdaresi altında bulunan veya b y tmek, okutmak, bakmak, veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilmesi (Madde 232). Ailenin ihmalide suçtur ve ihmalde istismar ile ele alınan konulardandır. Aile hukukundan doğan bakım, yetiştirme veya nafaka yükümlülüklerini yerine getirmeyen kişiler, kanuna göre şikâyet üzerine bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (Madde 233) (52).

2.4.6 5395 Sayılı  ocuk Koruma Kanunu

5395 sayılı  ocuk Koruma Kanunu'nun yürürlükten kalkması ve yerine yeni düzenlemelerin gelmesi, çocukların korunması ve refahıyla ilgili ulusal mevzuatta önemli değişikliklere neden olmuştur. Bu değişiklikler arasında, suça maruz kalan veya korunmaya ihtiyaç duyan çocukların haklarını ve korunmalarını güvence altına alan yeni düzenlemeler bulunmaktadır.

Ulusal mevzuatta çocukların korunmasıyla ilgili temel bir düzenleme, 2253 sayılı ve 07.11.1979 tarihli " ocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun"dur. Bu kanun, çocukların haklarını korumak, onları ekonomik sebeplerle sömürmeye ve suça sürüklemeye engel olmak amacıyla çıkarılmıştır.  ocuk koruma kanunu. Bu kanun, çocukların suça karışması durumunda kişiliğine uygun sosyo-psikolojik bilimler ışığında önlem ve ceza yoluyla toplum içerisinde tutunmalarını sağlamayı amaçlar. Ayrıca, korunmaya ihtiya ı olan çocukların güvence altına alınması ve haklarının korunması için çeşitli tedbirlerin alınmasını öngörür. Yeni düzenlemeler, çocukların haklarını güvence altına almak ve onları suç ve sömürüden korumak için daha etkili mekanizmaların oluşturulmasını sağlamaktadır. Bu çerçevede,  ocuk koruma kurumlarının ve mekanizmalarının güçlendirilmesi, çocukların haklarının bilinçli bir şekilde korunması ve uygulanması için çeşitli önlemler alınmaktadır. Sonuç olarak, ulusal mevzuattaki yeni düzenlemeler, çocukların korunması ve refahının daha etkili bir şekilde sağlanması

için önemli adımlar atmaktadır. Ancak, bu düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve çocuk haklarının korunması için toplumsal farkındalığın artırılması da önemlidir (53).

2.5 Sporda Çocuk Koruma Uygulama ve Politikaları

2.5.1 Sporda Çocuk Koruma Programının Önemi

Evrensel olarak spor ortamlarında çocuk istismarını gözlemlemekteyiz ve bunun için alınan bireysel, toplumsal önlemler giderek artış göstermektedir. Günümüze kadar insanların, özellikle de çocukların ve gençlerin beden ve ruh gelişiminde en uygun ve önemli eğitim araçlarından biri olan spor, çocukların risk altında olduğu alanlardan biri haline gelmiştir. Spor, bireylerin fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik gelişimleri için büyük önem taşıdığı gibi spor ortamlarında bir takım tehlikeler ve riskler de söz konusu olabilmektedir (54). Spor ortamında çocuktan sorumlu kim ise antrenör, spor hekimi, yönetim, masör çocuğun ruh sağlığını korumakla yükümlüdür. Çocuğun duygusal, cinsel, fiziksel istismarının korunması için çocuktan sorumlu her kim ise çocuğun korunmasına yönelik çeşitli eğitimlerden geçmesi gerekir. Çocukların kendisini güvende hissettiği bir spor kültürü yaratılmalı. Kimi antrenörün kişisel hırsları doğrultusunda çocuğu sömürdüğünü, çocuğun üzerinde hedefler koyarak çocuğu zorlayarak sakatlanma gibi fiziksel istismar durumunu oluşturduğunu ki bu durum çocuğun spordan uzaklaşmasına sebep olacaktır, gereksiz yakınlık yani çocuğun özel alanına girmek gibi durumları gözlemlemekteyiz. “No pain no gain” (acı yoksa, kazanç da yok) ilkesini baz alarak çocuğa baskı yapmak da istismardır.. Özel alanı korumak aileler tarafından çocuklara öğretilmeli aynı şekilde antrenörlerin de bu konuda bilinçlenmesi gerekmektedir. Bu aslında herkesi koruyan bir sistemdir. Sadece çocuğu değil antrenörü de güvenli bir alanda olmasını sağlayarak korur. Antrenörler, yöneticiler, spor çalışanları, gönüllüler ve aileler ile çocukların korunması, ihmal ve istismarları korunmalı ve denetlenmelidir. Zaman zaman su yüzüne çıkan sporda çocuk istismarı olayları medyada da yer bulmaktadır (55). Çocuklar sporun doğası gereği çok boyutlu yapılar ve çeşitli çevresel etkenler arasında spora katılırlar. Bu etkenler çocuğa karşı risk oluşturmaktadır ve çocuğun sporda korunması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Bernard (2000), altı farklı istismar türünü belirlemiştir ve bunlar:

- Zorbalık: Kişinin fiziksel veya sözlü olarak başka bir kişiye kasıtlı olarak zarar vermesi veya rahatsız etmesi.
- Taciz: Bir kişinin cinsel veya duygusal olarak başka bir kişiyi istenmeyen şekilde rahatsız etmesi veya rahatsız etmesi.
- Tecavüz: Bir kişinin cinsel olarak başka bir kişiyi istismar etmesi veya cinsel ilişkiye zorlaması.
- Duygusal suiistimal: Bir kişinin duygusal olarak başka bir kişiyi taciz etmesi, tehdit etmesi veya manipüle etmesi.
- Fiziksel suistimal: Bir kişinin başka bir kişiye kasıtlı olarak fiziksel zarar vermesi veya tehlikeye atması.
- Cinsel suistimal: Bir kişinin başka bir kişinin cinsel bölgelerini istismar etmesi veya istenmeyen cinsel davranışlarda bulunması.

Sporla uğraşan çocukların istismardan, sömürüden ve her türlü fiziksel veya psikolojik zarardan korunması önemlidir çünkü bu, sporun idealleriyle doğrudan çelişir. Spor programlarını yöneten ve sunan yetişkinler için, çocukların güvenliği ve refahını sağlamak temel bir sorumluluktur. Spor organizasyonları da diğer kurumlar gibi politika, prosedür veya sistem başarısızlıklarından muaf değildir. Bu nedenle, spor organizasyonlarının çocukları korumak için etkili politika ve prosedürler geliştirmesi, çalışanlarına eğitim sağlaması ve olası istismar vakalarını ciddiye alması önemlidir. Bu, çocukların spor yaparken güvende ve korunmuş hissetmelerini sağlamak için gereklidir (56).

İnsanlar, farklı ihtiyaçlar, istekler ve arzularla donatılmıştır, bu da her bireyi benzersiz kılar. Grup içindeki her bireyin kendine özgü bir kişiliği ve özellikleri vardır. Bu nedenle, antrenörler veya koçlar, gruplarında farklı insanların farklı özelliklere sahip olduğunu anlamalıdır. Bu farklılıklar, kişilerin motivasyonlarından tutun da öğrenme stillerine kadar geniş bir yelpazede ortaya çıkabilir. Bu bağlamda, antrenörlerin veya koçların sürekli olarak kendilerini geliştirmesi ve bu farklılıkları anlaması son derece önemlidir. Bu, eğitim yoluyla gerçekleşebilir. İyi bir eğitim, antrenörleri veya koçları gruplarını daha etkili bir şekilde yönetmelerine ve bireysel ihtiyaçlara daha iyi yanıt vermelerine olanak tanır. Ayrıca, bu eğitimler sayesinde, antrenörler ve koçlar, bilinçli bir şekilde hareket edebilir ve grubun her bir üyesine uygun bir şekilde rehberlik edebilirler. Parasız, Şahin ve Çelik'in (2015) belirttiği gibi,

bu eğitimler, antrenörlerin veya koçların yönlendirmelerini ve eylemlerini bilinçli bir şekilde gerçekleştirmelerini sağlar. Böylelikle, her bireyin ihtiyaçlarına ve özelliklerine daha hassas bir şekilde yanıt verilir, grup içindeki herkesin kendini desteklenmiş hissetmesi sağlanır (17). Çocukları korumanın en mutlak yolu bununla ilgili sistemleri geliştirmek, politikalar oluşturmak ve bilimin ışığında bunları uygulamaktır. Tüm spor yetkilileri, çocuk istismarı sorununun farkında olmalı ve bu tür sorunların en aza indirilmesini sağlamak için yönergelere sahip olmalıdır (57).

2.5.2 Türkiye’ de Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları

Avrupa ülkelerinin çocuk koruma uygulama ve politikalarından sonra ülkemizde de bu konuda düzenlemeler ve yenilikler oluşmuştur, zaman içerisinde bu konuya dair bilimsel araştırmalar çoğalmış çözüm öneri ve eğitimler geliştirilmiştir. Fakat ne yazık ki oldukça sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Türkiye’de şiddet, taciz ve istismar artış göstermektedir. Uygulanan cezalar istismarı önlemede yetersiz kaldığı gibi suçluların saptanması da oldukça zordur. Avrupa ülkelerinin de bu konuda yetersiz kaldığı görülmektedir. İngiltere, Avustralya ve Kanada bu konuda çalışmalara başlayan ülkelerin başında gelmektedir. Türkiye bu konu üzerinde çalışmalara yeni başlamış olsa da uluslararası alandaki değişimin etkileri ülkemizde de görülmektedir (58).

2.5.3 Türkiye Futbol Federasyonu ve Çocuk Koruma

FIFA Sporcu ve Çocuk Koruma Semineri, İsviçre'nin Zürih kentinde 25-26 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirildi. Tüm ülke federasyonlarının yer aldığı seminerde katılımcılar örnek uygulama için üç ülkeden biri olan Türkiye'nin deneyimlerini dinledi. Seminer boyunca sporda koruma olgusunun, ülke federasyonlarının iş birliği ve iletişim ağıyla güçlendirilmesi başlığında örnekler verildi.

Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), 2023 yılında yaptığı açıklamada, çocuk haklarının korunması ve çocukların spor yaparken güvende olmaları için önemli adımlar attığını duyurdu. Bu kapsamda, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin kutlandığı 20 Kasım'ı Dünya Çocuk Hakları Günü olarak her yıl kutladıklarını belirtti. Ayrıca, TFF, Futbol Oynayan Çocuk ve Gençlerin Hakları beyannamesini duyurdu ve 18 yaş altındaki tüm futbolcuların

güvenli, sağlıklı ve mutlu bir spor ortamında bulunmalarını sağlamak için Sporcu Koruma Destek Hatları'nı hayata geçirdiğini açıkladı.

TFF'nin Türkiye' deki ilk çocuk koruma birimini kurduğu ve 2015 yılından bu yana antrenör ve kaleci kurslarında zorunlu olarak çocuk koruma dersleri verdiği bilgisi de verildi. Bu adımların, çocukların spor yaparken korunması ve haklarının güvence altına alınması için atılan önemli adımlar olduğu vurgulandı. TFF'nin çocuk haklarına verdiği önem, sporun sadece fiziksel gelişim için değil, aynı zamanda çocukların ruhsal ve duygusal iyilik hali için de önemli bir ortam olmasını sağlamak amacıyla yapılan çalışmalara dayanmaktadır.

TFF

FUTBOL OYNAYAN ÇOCUK VE GENÇLERİN HAKLARI

Evrensel Çocuk Haklarının korunduğu spor ortamlarında 18 yaş altında her oyuncumuz yasalara göre öncelikle bir çocuktur. Çocukların hakları, esenliği ve güvenliği sporda her hedef ve başarıdan önce gelen bir değerdir ve vazgeçilmezdir.

- 1. Güvenli ve Sağlıklı Ortamlarda Spor Hakkı:** Saygılılığın korunduğu, güvenli ve eşitlik ilkesinin önemsendiği spor ortamlarında her oyuncunun spor yapma hakkı vardır. Çocuk ve gençlerimiz, olası zarar ve istismarın her türünden arındırılmış, ayrımcılık, şiddet ve zorbalığın olmadığı kulüplerde top oynama hakkına sahiptirler.
- 2. Eğitilmiş ve Yetkin Spor Personeli ile Spor Hakkı:** Uygun antrenörlük lisanslarını taşıyan, sabıka kaydı alınmış, referans taraması yapılmış, kişilik özellikleri çocukla çalışmaya uygun olan sabırlı ve anlayışlı antrenör ve personelin seçildiği ortamlarda spor yapma hakları vardır.
- 3. Yaş ve Gelişim Düzeyine Uygun Spor Yapma Hakkı:** Oyuncular, yaşına uygun; bedensel, duygusal ve kişilik gelişimine göre tasarlanmış ve planlanmış spor eğitimi görme hakları vardır. Oyuncularımız, küçük bir futbolcu olarak değil, öncelikle bir 'Çocuk' olarak spor yapma hakkına sahiptir.
- 4. Heyecan ve Hevesinin Sporda Korunma Hakkı:** Spor kulüpleri ve personeli, gelen oyuncuların spora karşı duyduğu heves ve heyecanın devam etmesi için gereken çabayı göstermelidir. Çocukların ve gençlerin, dostluk ortamı içerisinde, farklı özellikler taşıyan akranlarıyla olumlu ve güçlendirici spor yapma hakları vardır.
- 5. Katılımcı Olduğu Etkinlik ve Faaliyetlerde Fikrini Söyleme Hakkı:** Oyuncular kendi istek ve fikirlerini, personel ve antrenörleri ile rahatça paylaşabilmelidir. Katılımcı oldukları her faaliyetle ilgili çocuk ve gençlerin kendi fikirlerini ifade edebilecekleri, olumlu bir iletişim ortamına hakları vardır.
- 6. Eşit Fırsata Sahip Olma Hakkı:** Bireysel yetenek, ırk, din, dil veya diğer farklılıkları ne olursa olsun hiçbir oyuncu ayrımcılık yaşamamalı, eşitlik ilkesi içerisinde ve farklılıklarının doğal karşılandığı, destekleyici bir ortamda bulunma hakkı vardır. Eksiklerinin giderilmesi için eğitim ve yardım görme hakkı vardır.
- 7. Saygın Davranılma Hakkı:** Çocuklar centilmenlik, fair play ve sportmenlik gibi ilkelere, kendine, rakibe ve spor görevlerine saygılı davranıldığı ortamlarda spor yapabilmelidir. Oyuncuya ve sporun kendisine de saygı gösterildiği, insanlık haysiyetinin gözetildiği düzeyli ortamlarda bulunma hakları vardır.
- 8. Spordan Keyif Alma ve Mutlu Olma Hakkı:** Oyuncuların eğitilirken eğlendikleri, sosyal bağlar kurabildikleri, dostlar edinebildikleri ve mutlu oldukları kulüplerde bulunma hakları vardır. Her çocuk spor yaparken mutlu olma hakkına sahiptir ve hiçbir amaçla bu hakkından vaz geçilmemelidir.
- 9. Eğitim Hakkı:** Her oyuncumuz, hayata hazırlanmak için spor ortamları dışında olan, örgün eğitim kurumlarından bir eğitim sürdürme ve donanım kazanma için gayret etmelidir. Bu potansiyelini geliştirme hedef ve gayretinin spor yetkilileri tarafından gözetilip desteklenmesi hakkı vardır.
- 10. Kişisel Verilerin Korunması Hakkı:** Spor ortamları her çocuğun mahremiyet ve kişisel verilerinin korunması hakkına saygı göstermeli ve korumalıdır. Yaşa uygun dijital tasarımların kullanıldığı ve oyunculara sunulduğu, güvenli veri ve dijital ortamlarda çocukların korunma hakları vardır.

SPORCU KORUMA DESTEK HATTI
TR +90 539 720 2001
cocukkoruma@tff.org
safeguarding@tff.org

TFF

Şekil 1. Türkiye Futbol Federasyonu Dünya Çocuklar Günü kutlaması ve poster (59).

Şekil 2. Türkiye Futbol Federasyonu “Sporda Çocuk Koruma” davranış poster (60).

2.5.4 Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu (TBBDF)

Koordinatörlüğünde Yürütülen Proje PCSOS

Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu (TBBDF) tarafından koordine edilen proje, PCSOS (Proje Çocuklar İçin Sporun Öznesi) adını taşımaktadır. Bu proje, çocukların spor yapma hakkını güvence altına almayı ve sporun faydalarından eşit

şekilde yararlanmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. PCSOS projesi, çocukların spor yapma hakkını vurgulamanın yanı sıra, sporun çocukların kişisel gelişimine, sağlığına ve toplumsal uyumuna olan olumlu etkilerini de vurgulamaktadır. Proje kapsamında, bocce, bowling ve dart gibi spor dallarının çocuklar arasında yaygınlaştırılması ve erişilebilir hale getirilmesi hedeflenmektedir. TBBDF, PCSOS projesiyle çocuklara spor yapma fırsatı sunarken aynı zamanda çocuk haklarına saygıyı ve korunmasını da ön planda tutmaktadır. Bu proje, çocukların sporun bir parçası olmalarını teşvik ederek, sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmelerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (61).

2.5.5 Türkiye Eskrim Federasyonu ve Çocuk Koruma

Türkiye Eskrim Federasyonu da bu konuda çalışmalar yapmıştır. Müsabakalarda ve seminerlerde sporculara, velilere, antrenörlere ve kulüplere broşürlerin dağıtıldığını 250 den fazla antrenöre sporda çocuk koruma semineri verildiğini bilmekteyiz (62).

ÇOCUK HAKLARI

- T.C. Anayasası 41. Madde
- 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu
- Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 19. ve 31. Maddesi,
- Unesco'nun 1978'de Yayınladığı Beden Eğitimi ve Spor Uluslararası Şartı,
- Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi
- Olimpizmin Temel İlkelerininin 4. Maddesi,
- Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejisi Belgesi (2016-2021);

Türkiye Ekrim Federasyonu;

- Çocuklara değer vermeyi, saygı duymayı ve onları dinlemeyi,
- Çocuk koruma bilincini geliştirmek ve tanıtmak için çalışmalar yapmayı,
- Personel işe alımında konu ile ilgili gerekli tüm kontrolleri gerçekleştirmeyi,
- Çalışanlarını konu ile ilgili bilgilendirmeyi ve ortak bir çocuk koruma anlayışı oluşturabilmek için planlama yapmayı ve pratikler geliştirmeyi,
- Uluslararası organizasyonlarla, diğer ülkelerde çocuk koruma programını teşvik etmek için çalışmayı,
- Görevlere çocuk istismarı şüphelerine karşı sorumluluklarını ve bu durum karşısında ne yapmaları gerektiğini anlatmayı,
- Çocukları korumak için standartlar ve stratejiler geliştirmeyi,
- Yetişkinlere kimlerin çocukları için tehdit olabileceğini anlatmak ve onlara nasıl müdahale edeceklerini göstermek.
- Çocuk koruma global politikasının uygulanabilmesi için uygun ve yeterli miktarda kaynağı ayırmayı ve ilgili taraflara bildirilerek anlaşılacağından emin olmayı taahhüt eder.

Çocuklarımız Geleceğimiz

14-19 Nisan 2018

"Sporda Çocuk Koruma Eğitimi"

"Çocuklar her türlü ihmal ve istismardan korunmalı, Onlar her koşulda yetişkinlerden daha özel ele alınmalıdır"

Ş. Altınok

"Her çocuğun güvenli ve kendilerine uygun ortamlarda spor yapabilmesi ve oyun oynama hakkı ve taraf devletlerin sorumluluğudur."

İletişim: avrasyasbd@gmail.com

ÇOCUK İSTİSMARI

18 yaşından küçük her insan çocuk sayılır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından 4 tip istismar türü tanımlanmaktadır.

Fiziksel İstismar: Çocuğun yaşamına, gelişimine, bedenine veya onuruna zarar veren ya da zarar verme ihtimali olan hareketlerde bulunma ve çocuğun kaza dışı her türlü yaralanmasına sebep olmaktır.

Cinsel İstismar: Çocuğun tam olarak anlayamadığı, onay vermesinin mümkün olamayacağı, toplumun yasalarına, sosyal normlarına aykırı olacak şekilde bir cinsel etkinliğe dahil edilmesidir.

Duygusal İstismar: Ebeveyn, antrenör ya da çocuğa bakan kişinin, reddetme, aşağılama, tehdit etme, suçlama, gibi davranışları ya da sözleriyle çocuğun ruh sağlığını bozacak etkide bulunması ve çocuğun bu nedenle büyüme gelişme ve ruh sağlığı açısından genetik kapasitesine ulaşmasının engellenmesidir. İhmal: Çocuğa bakmakla yükümlü kimselerin; Çocuğun beslenme, barınma, eğitim, korunma, sevilme gibi temel fiziksel ve duygusal gereksinimlerini karşılamada ihmal göstermesidir.

SPORDA ÇOCUK İSTİSMARI

- Cinsiyetli, performansı ya da vücut şekli hakkında yapılan Psikolojik aşağılama ya da küçük düşürme,
- Yüksek performans ulaşabilmeleri için yapılan aşırı baskı,
- Takıma seçilebilmek ya da takım içinde ayrıcalık kazanabilmek için antrenör veya yönetici cinsel etkileşim,
- Sakatlığa yol açabilecek veya aşağılamaya giren takıma kabul ritüelleri,
- İştahsızlık ya da başka sağlık sorunlarına yol açabilecek, beslenme alışkanlıklarına veya rejimlere maruz kalma,
- Dayak atma veya herhangi bir fiziksel cezalandırılmanın sporunun performansını arttırmaya yönelmek için kullanılması,
- Aşırı risk alarak, sakatlığa neden olmak veya sporuyla sakat aynatmak,
- Doping ya da herhangi bir performans artırıcı kullanılması,
- Alkol veya bağımlılık yaratan madde kullanımı için akran baskısı veya rol modellerinden görmesi,
- Yeterli dinlenme ve bakım vermemek vs.
- Cinsel içerikli herhangi, şaka söz veya temas.

SPORDA ÇOCUK KORUMA SİSTEMİ

- Çocukların katılım sağladığı spor faaliyetlerini yöneten ve uygulayan bütün örgüt ve organizasyonlarda, çocuğun fiziksel, sosyal, duygusal, ekonomik, kültürel ve etik olmak üzere tüm yönlerden korunması, spor organizasyonlarının da görev alan tüm unsurların konu hakkında eğitilmesi, Çocuk İstismarı olaylarının oluşmadan önlenmesi ve ihbarlara en hızlı ve uygun şekilde müdahale edilebilmesi için gerekli düzenlemelerin uygulamada ve hukuki zeminde sağlanması" şeklinde tanımlanabilir.
- Sporda Çocuk Koruma Sisteminin temel hedefleri**
- Yetkililere intikal ettirme yolu ile koruma:** Bu yöntem, herhangi bir kötü muamele yaşanan ve belki de bunun farkında olmayan çocuk sporunun durumunu, ilgili kişilere (yetkililere) bildirmekten geçer.
- Liderlik yolu ile koruma:** Bu yöntem sporda görev alan yönetici ve antrenörlerin, kullandığı doğru uygulamalarla, kullanacakları doğru metotlarla sporcuların istismar uğramasını önlemeleridir.
- İhtarla karşı (yanlış alarmlara karşı) koruma:** Çocuk istismarı bilinci, neyin normal neyin yanlış olduğu, sporcu ve ailelerine anlatılarak, çeşitli sorun ve rahatsızlıklara neden olacak yanlış alarmların önüne geçilebilir.
- Sporun korunması:** Dördüncü boyut sporun iyi imajını ve olumlu itibarını korumaktan geçer. Spor devamlı olarak yada yoğun bir şekilde istismar olayları ile anılmaya başladığında, sporun imajı bundan kötü etkilenerek ve daha az aile çocuklarını spora yönlendirecektir.

Şekil 3. Türkiye Ekrim Federasyonu "Sporda Çocuk Koruma" poster (63).

2.5.6 Avrupa Ülkelerinde Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları

Avrupa’da çocuğa karşı uygulanan şiddet, taciz ve ihmal gibi durumlara tanık olan kişinin bu olayı yetkili kuruluşlara bildirmesi zorunluluğu vardır. Çoğu ülkede şiddet gibi suçları bildirme zorunluluğu zaten mevcuttur. Çocuklar için ayrılan fona bakıldığında, çocuklar için ayrılan bütçenin ihtiyaçları rahat karşıladığını görmekteyiz. Türkiye’de ayrılan fonun yetersiz olması sebebi ile çocukların yaşam olanaklarının kötüye gitmesine ve çocukların refah seviyesini istenilen noktaya ulaşılmadığını gözlemlemekteyiz. Avrupa ve Orta Asya ülkeleri kimsesiz çocuk oranının yüksek olduğu yerlerdir. Bunun için bakım evlerindeki çocuk sayısı düşürülüp, evlatlık edinme gibi uygulamaların yaygınlaşması ile şiddet ve taciz durumları artış göstermektedir. Çocuğun korunması hususunda Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Acil Yardım Fonu (UNICEF) çocuğa karşı şiddetin önlenmesi konusunda bilimsel çalışmalar yürütmektedir. Bazı Avrupa Birliği Ülkeleri çocuklara karşı şiddetin önlenmesine karşın zorunlu yaptırımlara sahip değildir. Bu da bu konunun çözümlenmesini zorlaştırmaktadır. Çoğu Avrupa Birliği üyesi ülkede çocuk koruma sistemleri dahilinde çalışanlar için gerekli eğitimler konusunda gelişim göstermemiştir. Fakat Fransa, İrlanda, Litvanya, Polonya ve İngiltere tecrübe sahibi ve sertifikalı çalışanları çocuk koruma sistemlerine dahil etmiştir. Üye ülkelerde çocuğu sahiplenecek olan aileye güvenlik soruşturması yapmak esastır. Önemli sorunlardan biri ailesi bulunmayan çocukların sınır dışı edilmesidir. Bazı üye ülkeler bu çocukların ülkede kalmasına izin vermemektedir. Bu durum 18 yaşına gelene kadar ülkede kalmasını sağlayabilme yaptırımlarını doğurmuştur. Üye ülkeleri arasında mülteci çocukların hizmet alabilmesi adına “The Brussels Ila Regulation” sözleşmesinde bu çocuklar adına önemli girişimler bulunmaktadır. Çocuk daha iyi bakım alacağı ülkelere gönderilmektedir.

Bazı üye ülkeler çocuk koruma standartlarının belirlenmesinde uluslararası otoriteyi göz önüne alırken, bazı ülkeler kendi alanında kendi standartlarını koymaktadır. Çocuk koruma sistemlerine yönelik harcama payı için verilen net bir karar yoktur. Bu durum Türkiye ile benzerlik göstermektedir. Avrupa Birliği üye ülkelerinde yaklaşık olarak 25 milyon çocuğun yoksullaşma riskinin olduğu görülmektedir. Romanya’da bu oran %49,2 civarına yükselmiştir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından düzenlenen bir konferans, taciz ve istismar konularının ele alındığı ve önemli kararların alındığı bir platform olmuştur. Burada alınan en önemli kararlardan biri;

Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Spor Federasyonları ve Ulusal Federasyonları, sporcular, antrenörler, spor liderleri ve diğer Olimpiyat paydaşları için davranış kuralları da dâhil olmak üzere Uluslararası Federasyonlar ve Ulusal Olimpiyat Komiteleri tarafından düzenlenen tüm konferanslarda cinsel taciz ve istismar konusunda bir politika geliştirmeye ve uygulamaya teşvik edilmelidir.

Bu kararlar, sporda cinsel taciz ve istismarın önlenmesi için uluslararası arenada önemli bir adımı temsil etmektedir. IOC'un liderliğinde alınan bu kararlar, sporda güvenli ve adil bir ortamın sağlanması için küresel çapta etkili bir politika oluşturma yolunda önemli kazanımlardır.

İngiltere’de çocukların korunması Eğitim Bakanlığı’ na aittir. Eğitim yasası eğitim ortamlarında çocuğun korunması ile ilgili yasal düzenlemeler yapmayı gerektirmektedir. Eğitim yasasına göre okulların ve kolejlerin gerekeni yapması zorunludur. Hem yerel okullar hem de özel okullar bu konuda sorumludur. Bu da İngiltere’nin doğru bir politika izlediğini gösterebilir. Ortak Değerlendirme Formu CAF (Common Assessment Form) çocuklarının takibinin yapılması amacıyla kurulmuştur. Böylece kurumlar arasında bir iş birliğinin sağlanması amaçlanmıştır. 2002 Eğitim yasasına göre özel çocuk kavramı önemlidir. Bakıma muhtaç çocuk, psikolojik problemleri taşıyan çocuk, aile ve zorbalık problemleri olan çocuk özel çocuk sınıfına girmekte ve bu çocukların ihtiyaçlarının karşılanması gerekir. CAF çocukların erkenden tanımlanmasını, bilgi aktarımının hızlı olmasını ve destek hızını sağlamayı amaçlar. Bir diğer uygulama olan “Genişletilmiş Okul” (Extended School) kavramı yine İngiltere’de çocuğun refahını sağlayan bir sistemdir. Çocuklarının bakımı, ailelerin bilgilendirilmesi, spora teşvik, aile ve çocuklara yönelik sosyal aktiviteleri barındıran ailelerin de bilinçlenmesini sağlayan bir uygulamadır.

1. Cinsel Eğitim Forumu (Sex Education Forum): Cinsel eğitim konusunda bilinçlendirme ve rehberlik hizmetleri sunan bir forum.
2. Duygusal Sağlık Birliği (Emotional Health Alliance): Duygusal sağlık konusunda farkındalık oluşturmaya ve destek hizmetleri sunmaya amaçlayan bir birlik.

3. Akran Destek Forumu (Peer Support Forum): Akranlar arası destek ve dayanışma sağlayarak çocukların duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamayı hedefleyen bir forum.

Bu gruplar arasında özellikle zorbalığa karşı mücadele birliğinin çalışmaları, İngiltere'deki okullarda şiddet ve zorbalığın yaygınlığına karşı önem taşımaktadır.

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'nun 2013 yılında hazırladığı raporda, "Kindeswohl" kavramı "çocuk selameti" olarak kullanılmıştır. Bu kavram, çocukların refahı ve güvenliğini sağlamak için önemli bir ilkenin ifadesidir ve çocuk haklarının korunmasıyla ilgili önemli bir yasal ve etik prensibi temsil eder. "Kindeswohl" Almanya çocuk koruma sisteminde büyük yere sahiptir. Kindeswohlgefährdung ise tam tersi anlamı taşımaktadır. Alman Anayasası'nın altıncı maddesine göre çocuk tehlikede olduğu durumda yani 'Kindeswohlgefährdung' durumunda devlet zorunlu olarak müdahalede bulunur. Gençlik daireleri Çocuk ve Genç İnsanlara Yardım Kanunu' na bağlıdır. Bu kanun yirmi dört bölümden oluşur. Belediyeler bulunduğu her il ve ilçede gençlik dairesi kurmak zorundadır. Gençlik Daireleri, çocuğun bakımı, eğitimi için ebeveynlere ve çeşitli hizmetler sunmaktadır. Kreş hizmetleri, çocuk oyun alanları parkları, çocukların korunması, evlat edinme gibi konularda hizmet verir.

Almanya' da devlet ve sivil toplum kuruluşları beraber çalışmaktadır. Devlet cinsel istismar konusunda oldukça ciddi çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca Alman sporunun takip edilebilmesi için Alman Olimpik Spor Konfederasyonu (DOSB) ile anlaşma imzalanmıştır (64). DOSB çocuk ve gençlerden sorumlu en büyük kurumdur. Sporda ortamlarında yaşanan cinsel olayların sonrasında Alman hükümeti bu konu ile ilgili konferanslar düzenleyerek çocukların korunması adına ortak standartlar belirlemeye çalışmıştır. Organizasyonlarda çocuklara güvenli ortam sunabilmek, politikalar almak ve desteklemek için Çocuklarda Cinsel İstismarı Sorgulama Bağımsız Komisyonu (UBSKM) kurulmuştur.

2.5.7 Avustralya'da Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları

Avustralya Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) üyesidir. Ve Avustralya'nın insan haklarının korunmasına dair özel yükümlülükleri vardır. Avustralya'da eyaletten eyalete farklılık olsa da zorunlu bildirim yasalarınca, çocuk

istismarı durumundan şüphe duyulduğu vakit hatta ihmal durumunda bile ilgili kurumlara durumu bildirmek zorunluluğu vardır. Aile içi şiddet de buna dahildir. Ülkede liberal kapitalist bir durum söz konusudur. Diğer ülkelerle kıyaslandığında refah oranı yüksektir fakat giderilmesi gereken durumlar mevcuttur. Ülkenin kırsal kesimindeki çocuk hizmetleri merkezlere göre daha yavaştır. İnsan Hakları Komisyonu'na bağlı olarak 2012 yılında Ulusal Çocuk Komisyonu kurulmuştur. Komisyonun yerine getirmesi amaçlanan başlıca işlevleri şu şekilde özetlenebilir (65).

- Çocukların insan hakları temelinde sahip oldukları konumu geliştirmek,
- Çocukların insan hakları temelinde sahip oldukları konumu geliştirmek,
- Çocuk haklarını geliştirmeye yönelik, araştırma ve eğitim programları başta olmak üzere olmak üzere çalışmalar yürütmek,
- Çocuk hakları uygulamalarını çocukların en iyi şekilde yararlanacağı seviyeye taşımak,
- Çocuk haklarını teminat altına alan yasal düzenlemeler önermek
- Çocuk haklarını teminat altına alan yasal düzenlemeler önermek, yasal düzenlemeleri incelemek ve değerlendirmek.

Çocuk işçiliği konusunda oldukça kesin yasalar mevcuttur. Çocuk ancak 15 yaşında çalışabilir. Çocukların evlenme yaşı yasal anlamda 18 dir. Çocuğun zorla evlendirilmesi durumunda çok ağır yaptırımlar mevcuttur.

2018'de yapılan bir araştırmaya göre 15-17 yaş arası kız çocuklarının %15'inin cinsel istismara uğradığını görmekteyiz. Her üç kadından birinin istismar ve şiddete uğradığını bilmekteyiz. Büyük şehirlere kıyasla kıyı şehirlerde yaşayan çocukların istismara maruz kalma oranı ve hizmetten yararlanmada zorlanma durumu vardır. Araştırmalara göre her geçen yıl çocuk istismarı artmaktadır. Avustralya'da yaşanan çocuk istismarı vakalarının giderek artmasıyla birlikte, 2012 yılında çocuk istismarının soruşturulması için bir komisyon olan "The Royal Commission into Institutional Response to Child Sexual Abuse" kurmuştur. Bu komisyonun çalışmaları kapsamında şu faaliyetler gerçekleştirilmiştir: Telefon Görüşmeleri: Toplamda 42.041 telefon görüşmesi yapılmıştır. Bu görüşmeler, çocuk istismarı ile ilgili ihbarları almak ve mağdurların ifadelerini dinlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Mektup ve E-postalar: 25.964 mektup ve e-posta alınmış ve değerlendirilmiştir. Bu yazılı iletiler, çocuk istismarıyla ilgili bilgi ve belgeler içermekte ve soruşturma sürecine katkı sağlamaktadır. Özel Oturumlar: 8.013 mağdur ile özel oturumlar düzenlenmiştir. Bu oturumlarda, mağdurların ifadeleri alınmış ve yaşanan istismar olayları detaylı bir şekilde incelenmiştir. Kamuya Açık Oturumlar: Toplamda 50'den fazla vaka çalışması içeren kamuya açık oturumlar düzenlenmiştir. Bu oturumlarda, çocuk istismarıyla ilgili vakalar kamuoyuna açıklanmış ve soruşturma sonuçları paylaşılmıştır. The Royal Commission into Institutional Response to Child Sexual Abuse'nin yürüttüğü beş yıllık soruşturmanın ardından toplamda 17 ciltlik bir rapor hazırlanmıştır. Bu raporda, hükümetin, okullarda, spor kulüplerinde, gençlik gruplarında, yetimhanelerde, kiliselerde, yardım kuruluşlarında ve aile içinde dahil olmak üzere birçok kurumda çocukları cinsel istismardan koruyamadığına dair çarpıcı sonuçlar ortaya konmuştur. Bu sonuçlar, çocuk istismarını önlemek ve mağdurlara adalet sağlamak için acil eylem gerekliliğini göstermektedir (66).

Çocukların adalet sisteminden uzak kalmasını sağlamak için programlar mevcuttur, bu programlar çocukların suç oranının düşmesi ve cezaevinden uzak kalmalarını sağlamak için önemlidir.

Avustralya Spor Komisyonu (ASC), 94 ulusal spor organizasyonunu tanımaktadır ve bu organizasyonlar ASC tarafından finanse edilmektedir. ASC, üye koruma politikasını sağlamak için belirlediği yükümlülükleri yerine getirmelerini talep etmektedir. Bu kapsamda, her ulusal spor organizasyonu (NSO), ayrımcılık, taciz ve çocuk koruma politikalarını belirlemekte ve önleyici tedbirlerini almakla yükümlüdür. NSO'ların üye olduğu bölgeye bağlı olarak, zorunlu bir raporlama görevlisi belirlenmektedir. Bu raporlama görevlisi, spor organizasyonlarında yaşanan herhangi bir ayrımcılık, taciz veya çocuk istismarı durumunu raporlamakla sorumludur. Ayrıca, bu görevlilerin tüm hukuki kontrollerden geçmiş olmaları ve güvenilir bireylerden seçilmeleri beklenmektedir. ASC'nin belirlediği politikalar ve yükümlülükler doğrultusunda, ulusal spor organizasyonları, spor alanında faaliyet gösterirken ayrımcılığı, tacizi ve çocuk istismarını önlemek için gerekli adımları atmaktadırlar. Bu düzenlemelerin amacı, spor alanında güvenli ve adil bir ortamın sağlanması, sporcu antrenör ve diğer katılımcıların haklarının korunmasıdır (67).

2.5.8 Afrika' da Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları

Afrika devletlerinde çeşitli ekonomik sebepler ve iklim nedeniyle çocukların korunmasına dair sorunlar fazlasıyla kendini göstermektedir. Nijerya da saldırılar bunlarla beraber çocuk ölümlerinin artışı, okullarda çocukların kaçırılması, silahlı örgütlere katılım, terör örgütlerinin eline geçme gibi problemler giderek artış göstermektedir. Bu bölgeler ile ilgili bağış çalışmaları arttırılmalı, UNICEF çalışmaları engellenmemeli, çocuklara psikososyal destekler verilerek güvenli eğitim ortamları sağlanmalıdır. Aslında bu evrensel bir sorundur. Tüm dünya ülkeleri olarak buradaki çocukları koruma altına alma çalışmaları başlatılmalıdır. Çocuk koruma sistemlerinde Kenya'nın bu konuya ilişkin çalışmaları vardır. 2002'de Çocuk Koruma Yasası yürürlüğe konulmuştur fakat yeterli çalışma ancak 2007 yılında resmi olarak başlamıştır. 2011'de Ulusal Çocuk Hizmetleri Konseyi ve Cinsiyet, Çocuklar ve Sosyal Koruma Bakanlığı çocukları koruma sistemi ile ilgili bir rapor yayınlamışlardır. Kenya Cumhuriyeti 2010 yasası da çocukları sömürüden, şiddetten ve cezadan korumayı amaçlamaktadır. 2007 yılında başlanan Çocuk Koruma Yasası kapsamında yapılan çalışmalar düzenli bir sistem oluşturmayı amaçlar. Bu yasa sayesinde Çocuk Hizmetleri Ulusal Konsey'i kurulmuştur. 2013 yılında ise Eyalet Çocuk Koruma Sistemleri Kılavuzu yayımlanmıştır. Afrika kıtası geneline bakıldığında çocuklara yönelik resmi kuruluşlar yoktur sadece yetimhaneler bulunmaktadır. Kıta geneli için UNICEF' in çocuklara ayrılmış olduğu bütçe oldukça önemlidir.

Afrika ülkelerinde, nüfusun %40'ını çocuklar oluşturduğundan, çocuk dostu bütçe uygulamaları önem kazanmaktadır. Bu bütçelerin temel amacı, kamu harcamalarının sosyal açıdan savunmasız olan çocukların ve grupların ihtiyaçlarına öncelik vermesini sağlamaktır. Çocuk dostu bütçeler, zaman zaman sivil toplum kuruluşları tarafından, bazen de hükümetler tarafından sağlanmaktadır. Bu bütçeler, çocukların eğitim, sağlık, barınma, beslenme ve korunma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere planlanır ve uygulanır. Özellikle dezavantajlı gruplara mensup çocukların yaşadığı sorunların çözümüne odaklanırken, çocukların haklarına saygı gösterilmesini ve onların gelişimine destek olunmasını hedefler. Sivil toplum kuruluşları ve hükümetler, çocuk dostu bütçelerin oluşturulması ve uygulanmasında iş birliği yaparak, çocukların yaşamlarını iyileştirmeyi ve onların refahını artırmayı

amaçlarlar. Bu çaba, Afrika ülkelerinde çocukların daha iyi bir geleceğe sahip olmalarını sağlamak için önemli bir adımdır (68).

2.5.9 Amerika' da Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları

Amerika'da çocuk korumanın tarihi üç döneme ayrılabilir. İlk dönem, sömürge zamanlarından 1875'e kadar uzanır ve organize çocuk korumasından önceki dönem olarak adlandırılabilir. Bu dönemde, çocukların korunması genellikle ailelerin sorumluluğundaydı ve devletin çocukların refahı konusunda sınırlı bir rolü vardı. İkinci dönem, 1875'ten 1962'ye kadar olan dönemi kapsar ve sivil toplum aracılığıyla organize çocuk korumanın ortaya çıkması ve büyümesi ile karakterize edilir. Bu dönemde, çeşitli sivil toplum kuruluşları çocuk koruma hizmetlerini sağlamak için çaba harcamış ve çocukların kötü muamele ve istismardan korunması için önlemler almıştır. Ancak, bu dönemde hükümetin rolü daha sınırlıydı ve çocuk koruma hizmetleri genellikle gönüllü kuruluşlar tarafından yürütülüyordu. 1962 yılı, üçüncü ya da modern çağın, kamu çocuk koruma hizmetleri çağının başlangıcını işaret etmektedir. Bu dönemde, federal ve eyalet hükümetleri çocuk koruma hizmetlerine daha fazla yatırım yapmış ve çocukların kötü muamele ve istismardan korunması için daha etkili politikalar geliştirmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde her yıl yaklaşık 6 milyon çocuk Çocuk Koruma Hizmetlerini (CPS) ziyaret etmektedir; 700.000 çocuk istismar mağduru ve 250.000 çocuk koruyucu bakımda bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri, çok boyutlu bir çocuk koruma sistemine sahiptir. Bu sistemde federal, eyalet ve yerel düzeyde birçok kuruluş ve kurum yer almaktadır. Ayrıca, bu konuda birçok sivil toplum kuruluşu da desteklenmektedir. Ancak, tüm çabalara rağmen, ABD çocuk koruma sisteminin hala yeterli düzeyde koruma sağladığı söylenemez ve çocukların kötü muamele ve istismardan korunması konusunda daha fazla çaba gerekmektedir (69).

ABD'de bugün kamu çocuk hizmetleri ajansları devlet ve yerel makamlar ile bağlantılı olarak yasalara bağlıdır. Bu ajanslar evlat edinme, çocuk bakımı gibi konularla ilgilidir. Amerika da sömürge döneminde çocuklar korumasız durumdaydı ve yetim çocukların bakımı tartışma konusuydu. 1601 Yoksulluk Yasası bu dönemdeki çocukları koruma ile ilgilidir. Çocuklarına yeterli bakımı sağlayamayan aileler ve

kimsesiz çocuklar üzerine yoğunlaşmıştır. Kimsesiz ve bakıma muhtaç çocuklar çeşitli kurumlara yerleştirilmiştir.

19. yüzyılın sonlarında nüfustaki artış, göç sebepleri ile birçok yenilikçi çocuk kurtarma hareketlerini başlatmıştır. 1853 yılında Çocuklara Yardım Derneği 19.yüzyılın sonuna kadar birçok şube açarak yaklaşık 40.000 çocuğa yardım etmiştir. 20.yüzyıla kadar Çocukları İşkenceden Koruma Derneği özel sektörler tarafından desteklenip, çocuk istismarı ile ilgilenip, mahkemelerde çocukların korunmasını gözetmiştir. Uzun zaman çocuk koruma özel kurumlar tarafından idare edilmiştir. 20. yüzyılın başlarında sağlık hizmetlileri, öğretmen ve aile danışmanları çocuk korumayı amaç edinmiş, kadınlar ise güç sahibi oldukça çocuk koruma konusunu gündeme getirmiştir. Bu çabalar Amerika da çocuk hareketlerini başlatmıştır. 1909'da Beyaz Saray Konferansı düzenlenmiş ve bu sayede eyaletler, kuruluşlar ailelere yardım etmiştir. Federal hükümet in 1935 Sosyal Güvenlik Yasası ile federal fonların oluşması söz konusu olmuştur. Çocukların korunması devlet eli ile beraber birçok hizmetle sağlanmıştır.

1974'de istismarın gündeme gelmesi ve baskıların oluşması ile Çocuk İstismarının Önlenmesi ve Tedavi Yasası (CAPTA) oluşturulmuştur. CAPTA çocuk istismarı ile ilgili vakaların incelenmesini sağlamış ve Çocuk İstismarı ve İhmali Ulusal Merkezi ni kurmuştur. Çocuk korumanın federal anlamda güçlenmesini sağlayıp düzenli bir sistemin oluşmasını sağlamıştır. 1980' de Evlat Edinme Yardımı ve Çocuk Refahı Yasası ile çocukların sahiplendirilmesi, barınma ihtiyaçlarının karşılanması öngörülmüştür. Çocuk istismarına yönelik önlemlerin yetersiz kalması ile 2000 yılında Çocuk İstismarı ve İcra Yasası yürürlüğe girmiştir. Bu yasa çocukların korunmasına yönelik uygulamaların iyileştirilmesi bununla ilgili örgüt ve kurumların hızlı ve doğru şekilde çalışmasını sağlamıştır. Bugün CAPTA çocuk koruma hizmetlerinin işlemesi ile ilgili yürürlükte dir.

Günümüzde spor yönetimi Amerika Birleşik Devletleri Olimpiyat Komitesi (USOC) ne bağlıdır. Spor yönetimini USOC sağlamaktadır. 2005 yılında antrenör etik ilkeleri oluşturularak cinsel istismarın engellenmesi hedeflenmiştir. 2010 yılında sadece USOC'da yer alan antrenörler değil tüm antrenörlerin uyması gereken ilkeler yayımlanmıştır. 2011 yılında USOC Etik Ve Spor Kurulunu kurdu. Çalışma Grubu'nun tavsiyelerini takiben USOC, Mart 2012' de Safesport girişimini

başlatmıştır. Program, çalışanların güvenliğini artırmak için tasarlanmıştır. Ayrıca; çocuğun fiziksel, duygusal, cinsel istismarı, zorbalık ve taciz konularını ele alan USOC, çalışanlar, antrenörler, gönüllüler, sözleşmeli personeller ve yönetim kurulu üyeleri gibi spor ortamlarında yer alan kişileri kapsayan Safesport isimli kendi çocuk koruma politikasını oluşturmuştur. 2013 yılında ise USOC, Safesport'un çevrimiçi bir sürümünü başlatarak örnek politikalar ve eğitim materyalleri içeren programını yayınlamıştır. Böylece devlet-özel tüm spor organizasyonlarının belirlenen politikayı kendi kulüp ve birliklerin de uygulanmasına teşvik etmiştir (70).

Reşit olmayan Sporcu İstismarını Önleme Politikaları (Minor Athlete Abuse Prevention Policies, MAAPP) 2022'de yürürlüğe girmiştir. Bu uygulama reşit ve reşit olmayan sporcuları koruma amaçlıdır. ABD Güvenli Spor Merkezi (The U.S. Center for SafeSport); Birleşik devletlerde tüm spor örgütleri ve organizasyonları için (Olimpiyat ve paralimpik komite, ulusal spor örgütleri, spor federasyonları vs.) güvenli spor ortamı sağlamak amacıyla resmi olarak yetkilendirilmiş ve üst çatı örgütü olarak Birleşik Devletler Kongresi tarafından tanınmıştır (71). SafeSport programları istismar durumunda cezai yaptırımları ve vakaları inceleyen bir yapıdır.

2.5.10 Asya' da Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları

Orta Asya ülkeleri kimsesiz çocuk oranının yüksek olduğu bölgelerdendir. Maalesef bu durum çocukların istismara maruz kalma riskini arttırmaktadır. Aynı zamanda Asya'daki iklim değişikliği de bu ihtimali arttırmaktadır. Çünkü çocukların barınma yerlerinin değiştirilmesi buna sebebiyet vermektedir. Filipinler 9,7 milyonla dünyanın en yüksek rakamına sahip olurken onu 6,7 milyonla Hindistan ve 6,4 milyonla Çin takip etmektedir. Bangladeş, Endonezya ve Vietnam çocukların yerinden edilmesi konusunda dünyanın en kötü on ülkesi arasında yer almaktadır (72). ILO (International Labour Organization) Uluslararası Çalışma Örgütü UNİCEF raporuna göre yoksun çocuk sayısı giderek artış göstermektedir. İLO tahminlerine göre gelişmekte olan ülkelerde çalışan 5-14 yaş arası çocuk sayısı 25 milyon olduğu bilinmektedir. Bu çocukların %61'i Asya'da bulunmaktadır (73). Çocuklara yeterli sosyal destek sağlanamaması çocukların beslenme, eğitim, barınma ihtiyaçlarını karşılayamaması anlamına gelmektedir. 2008 yılında Çin'de meydana gelen depremin

ardından bölgede ortaya çıkan gıda ve barınma sorunu, ekonomik krizle birlikte çocuk işçi sayısını arttığı belirlenmiştir. Özellikle, ailelerin yaşadığı maddi sıkıntılar nedeniyle çocuklarını çalıştırmaya başladıkları görülmüştür. Benzer şekilde, Pakistan'da 2004 Tsunamisi ve 2005 depreminin ardından bölgede yoksullaşan aileler, evlerini ve işlerini kaybetmişlerdir. Bu durum, özellikle kız çocukları başta olmak üzere çocukları çalıştırmaya yönlendirmiş ve çocuk işçi sayısında artış yaşanmıştır (74).

UNICEF, çocukların korunmasına yardımcı olmak amacıyla Avrupa ve Orta Asya'daki hükümetleri aşağıdaki hususları yerine getirmeye çağırmaktadır:

- Çocukların tüm planların merkezinde tutularak sıcak hava dalgasının etkilerini hafifletme ve uyum çalışmalarının Ulusal Kararlılık Beyanları (NDC), Ulusal Uyum Planları (NAP) ve Afet Risk Azaltımı ve Afet Risk Yönetimi politikalarına dahil edilmesi gerekmektedir.
- Çocuklarda sıcağa bağlı hastalıkların teşhis, tedavi ve önlenmesi için birinci basamak sağlık hizmetlerine yatırım yapılmalıdır. Bu kapsamda toplum sağlığı çalışanları ve öğretmenler eğitilmelidir.
- Ulusal iklim erken uyarı sistemlerine yatırım yapılmalı ve yerel düzeyde çevresel değerlendirmeler yürütülmelidir. Acil durumlara hazırlık ve dayanıklılık oluşturma girişimleri desteklenmelidir.
- Su, sanitasyon ve hijyen, sağlık, eğitim, beslenme, sosyal koruma ve çocuk koruma hizmetleri, sıcak hava dalgalarının etkileriyle başa çıkacak şekilde uyarlanmalıdır.
- Çocukları ve ailelerini sıcak hava dalgalarından koruyan uygulamaları finanse edecek yeterli fon ayrılmalıdır.
- Çocuklara ve gençlere iklim değişikliği konusunda eğitim verilmeli ve yeşil beceriler kazandırılmalıdır (75).

ILO raporları ve UNICEF' in ortak çalışmaları ile çocuk yoksulluğunu azaltarak çocukları koruma altına almak amacıyla maddi ve sosyal destek sağlanmasını sağlama çabalarını görmekteyiz (76).

3. MATERYAL VE METOT

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmanın temelini, daha önce gerçekleşmiş ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemek için kullanılan genel tarama modeli oluşturmaktadır. Genel tarama modelleri, araştırma kapsamına alınacak evren hakkında kapsamlı bir anlayışa ulaşmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak belirli bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (77).

3.2 Çalışma Grubu

Bu tez çalışmasının evreni, resmi kurumlarca belgelendirilmiş ve yetkilendirilmiş kadın ve erkek antrenörler ile Türkiye Futbol Federasyonu tarafından yetkilendirilmiş ve belgelendirilmiş kadın ve erkek antrenörleri kapsamaktadır.

Bu araştırmanın evreni, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Türkiye Futbol Federasyonu da dahil olmak üzere 64 farklı spor federasyonuna bağlı antrenörleri kapsamaktadır. Spor federasyonları bünyesinde 156 kadın ve 233 erkek olmak üzere toplam 389 kayıtlı antrenör bulunmaktadır. Katılımcı antrenörlerin seçimi rastgele örnekleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir ve gönüllülük esasına dayanmaktadır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Veriler, spor branşlarındaki antrenörler tarafından hem Google Formlar' da yer alan online anket yoluyla doldurulmuştur. Antrenörlere araştırmaya gönüllü olarak katılma fırsatı verilmiş ve gönüllü olanlara bir araştırma formu ve bilgilendirilmiş onam formu verilmiştir.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı, antrenörlerin demografik profilini belirlemek için bir kişisel bilgi formu geliştirmiştir. Formda antrenörlerin cinsiyeti, yaşı, çalıştığı yaş grubu, antrenörlükteki hizmet süresi, antrenörlük branşı, antrenörlük seviyesi, sporda çocuk korumaya ilişkin eğitim alma durumu ve görev yaptığı spor kulübünde çocuk koruma

programı olma durumunu sorgulayan sekiz soru yer almıştır. Ölçek, aktif antrenörler ile çevrimiçi ortamda (Google Forms) aracılığıyla uygulanmıştır.

3.3.2 “Sporda Çocuk Koruma Ölçeği (SÇKÖ)”

1. Sporda Çocuk Koruma Ölçeği (SÇKÖ), Bayansalduz, Kepoğlu ve Metin tarafından antrenörler için çocuk sporcuların korunmasına ilişkin anlayış düzeylerini ölçmek amacıyla formüle edilmiştir (78). SÇKÖ 23 bileşenden oluşmaktadır ve antrenörlerin sporda çocuk koruma konusundaki farkındalıklarını artırmak için tasarlanmıştır. SÇKÖ, 23 bileşenden oluşan beşli likert türü ve üç alt boyut olarak kategorize etmiştir. Beşli likert 1= Hiç Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum şeklindedir.

Ölçekte yer alan alt boyutlar şunlardır:

Birinci Alt Boyut; Sporda Fiziki ve Cinsel İstismar: Bu alt boyuta ilişkin ölçekler aşağıdaki maddelerden oluşmaktadır: Madde 1, Madde 2, Madde 3, Madde 4, Madde 5, Madde 6, Madde 7, Madde 8, Madde 9, Madde 10, Madde 11, Madde 12, Madde 13, Madde 14 ve Madde 15. Bu maddeler söz konusu konuyla ilgili bir dizi maddeyi içermektedir.

İkinci Alt Boyut; Sporda Fiziki ve Cinsel İstismara Yönelik Önlem Alma: Madde 16, Madde 17, Madde 18, Madde 19, Madde 20 ve Madde 21’den oluşmaktadır.

Üçüncü Alt Boyut; Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulamasının Varlığı: İlgili maddeler; Madde 22 ve Madde 23’tür.

Bu üç faktörün birleşik etkisinin toplam varyansın %68.953’üne denk geldiği tespit edilmiştir. Faktörlerin iç tutarlılığı Cronbach Alpha değeri (0.947) kullanılarak değerlendirilmiştir. Değer 0.70’in üzerinde olduğundan, SÇKÖ bileşenlerinin iç tutarlılık güvenilirliğinin önemli ölçüde yüksek olduğu sonucuna varılabilmektedir.

3.4 Verilerin Çözümlemesi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 26.0 programında analizine tabi tutulmuştur. Katılımcıların demografik özelliklerinin frekans ve yüzde dağılımını göstermek için tablolar sunulmuştur. Analizlerin seçiminde homojenlik testi ve normal dağılımı belirlemek için 0.05 anlamlılık düzeyinde Kolmogorov-Smirnov testi esas

alınmıştır. Veriler normal dağılım göstermemiştir Bu nedenle iki değişken arasındaki ortalama farkları tespit etmek için 0.05 anlamlılık düzeyinde Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Kruskal-Wallis testi ise birden fazla değişken arasındaki farklılıkları belirlemek için 0.05 anlamlılık düzeyinde uygulanmıştır. Gruplar arasında farklılık durumunda bunun hangi gruptan kaynaklandığı Post-Hoc testi ile belirlenmiştir. Dunn Bonferroni testi, Kruskal Wallis testi yapıldıktan sonra yapılan bir post hoc testidir. Dunn Testi, her bağımsız grup arasında ikili karşılaştırmalar yapmaktadır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Yapılan araştırmaya ilişkin bulgular aşağıda tablolarla birlikte verilmiştir.

Tablo 1. Antrenörlerin sosyoekonomik durumları ve sporda çocuk koruma hakkındaki görüşleri

Antrenörlerin Cinsiyeti		
	Frekans	%
Kadın	233	59,9
Erkek	156	40,1
Toplam	389	100
Antrenörlerin Yaş Grupları		
18-25 yaş	62	15,9
26-30 yaş	127	32,6
31-35 yaş	86	22,1
36-40 yaş	63	16,2
41 yaş ve üzeri	51	13,1
Toplam	389	100
Antrenörlükte Hizmet Süresi		
1-5 yıl	141	36,2
6-10 yıl	129	33,2
11-15 yıl	73	18,8
16 yıl ve üzeri	46	11,8
Toplam	389	100
Antrenörlük Branşı		
Atletizm	24	6,2
Basketbol	35	9,0
Cimnastik	41	10,5
Futbol	100	25,7
Voleybol	68	17,5
Yüzme	34	8,7
Hentbol	14	3,6
Karate	12	3,1
Taekwondo	10	2,6
Tenis	13	3,3
Yelken	11	2,8
Boks	11	2,8
Wushu	6	1,5
Diğer	10	2,6
Bisiklet	1	0,3
Bocce	2	0,5
Curling	1	0,3
Dans Sporları	1	0,3
Güreş	1	0,3
Satranç	1	0,3
Su topu	2	0,5
Triathlon	1	0,3
Toplam	389	100

Tablo 1 (Devam) Antrenörlerin sosyoekonomik durumları ve sporda çocuk koruma hakkındaki görüşleri

Bireylerin Antrenörlük Kademeleri		
	Frekans	%
1.Kademe	65	16,7
2.Kademe	148	38,0
3.Kademe	140	36,0
4.Kademe	21	5,4
5.Kademe	15	3,9
Toplam	389	100
Çalışılan Yaş Grubu		
7 yaş altı	26	6,7
8-10 yaş	70	18,0
10-12 yaş	95	24,4
12-15 yaş	79	20,3
15-18 yaş	73	18,8
18 yaş üzeri	42	10,8
Her yaş grubu	4	1,0
Toplam	389	100
Bireylerin "Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?" Hakkındaki Görüşleri		
Evet	116	29,8
Hayır	273	70,2
Toplam	389	100,0
"Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?" Hakkındaki Görüşleri		
Evet	158	40,6
Hayır	231	59,4
Toplam	389	100,0

Tablo 1’den de anlaşılacağı gibi, çalışmaya katılan bireylerin %40,1’i erkek, %59,9’u ise kadın bireylerden oluşmaktadır. Antrenörlerin yaş grupları ise; %15,9’u 18-25 yaş, %32,6’sı 26-30 yaş, %22,1’i 31-35 yaş, %16,2’si 36-40 yaş, %13,1’i 41 yaş ve üzeridir. Antrenörlerin hizmet süresi; %36,2’si 1-5 yıl, %33,2’si 6-10 yıl, %18,8’i 11-15 yıl ve %11,8’i 16 yıl ve üzeridir.

Antrenörlerin branşları ise; %6,2 Atletizm, %9,0 Basketbol, %10,5 Jimnastik, %25,7 Futbol, %17,5 Voleybol, %8,7 Yüzme, %3,6 Hentbol, %3,1 Karate, %2,6, Taekwondo , %3,3 Tenis, %2,8 Yelken, %2,8 Boks, %1,5 Wushu ve %2,6’sı olan diğer branşlardır. Diğer branşlar olarak %0,3 Bisiklet, %0,5 Bocce, %0,3 Curling, %0,3 Dans Sporları, %0,3 Güreş, %0,3 Satranç, %0,5 Su topu ve %0,3 Triathlon şeklindedir.

Bireylerin antrenörlük kıdemleri; 6-10 yıl arası %44,2, 1-5 yıl %34,9, 11-15 yıl %13 ve 16 yıl ve üzeri ise %7,9'dur. Bireylerin antrenörlük kademeleri ise; 1. Kademe %16,7, 2. Kademe %38,0, 3.kademe %36,0, 4. Kademe %5,4 ve 5. Kademe %3,9'dur.

Bireylerin "Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?" hakkındaki görüşleri %29,8 ile evet, %70,2 ile hayır olarak dağılım göstermiştir. Bireylerin "Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?" hakkındaki görüşleri %40,6 ile evet, %59,4 ile hayır olarak dağılım göstermiştir.

Tablo 2. Antrenörlerin sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri

	N	Min	Mak	A.Ort	ss
Sporda Çocuk Koruma Düzeyi	389	23	89	26,2191	7,62533
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismar Düzeyi	389	15	57	16,9512	5,33807
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismara Önlem Alma Düzeyi	389	6	24	6,8458	2,06764
Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulaması Düzeyi	389	2	8	2,4139	0,94755

Tablo 2' ye göre antrenörlerin sporda çocuk koruma düzeyi bilgisi iyi (A.Ort.= 26,2191) düzeydedir. Dağılım aralığına bakıldığında ise; (89-23=66) homojenlik göstermediği görülmektedir. Antrenörlerin sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyine bakışları ise; çok iyi (A.Ort.= 16,9512) olduğu yönündedir. Dağılım aralığına bakıldığında ise (57-15=42) homojenlik göstermediği görülmektedir. Antrenörlerin sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri iyi (A.Ort.= 6,8458) düzeydedir. Dağılım aralığına bakıldığında ise (24-6=18) homojenlik göstermediği görülmektedir. Antrenörlerin sporda çocuk koruma programı uygulama bilgi düzeyleri iyi (A.Ort.=2,4139) düzeydedir. Dağılım aralığına bakıldığında ise (8- 2=6) homojenlik göstermediği görülmektedir.

Tablo 3. Antrenörlerin sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri verilerinin normal dağılımına ilişkin Kolmogorov-Smirnova Testi

	Kolmogorov-Smirnova	sd	p
Sporda Çocuk Koruma Düzeyi	0,336	389	0,000
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismar Düzeyi	0,357	389	0,000
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismara Önlem Alma Düzeyi	0,383	389	0,000
Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulaması Düzeyi	0,463	389	0,000

Tablo 3 'e göre sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri verileri normal dağılım göstermemişlerdir ($p<0,05$).

Tablo 4. Antrenörlerin cinsiyetleri ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Mann-Whitney U Testi

	Cinsiyet	N	Sıra Ort	M-W U	p
Sporda Çocuk Koruma Düzeyi	Kadın	233	203.75	15950.00	0,027*
	Erkek	156	180.74		
	Toplam	389			
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismar Düzeyi	Kadın	233	203.16	16272.50	0.033*
	Erkek	156	182.81		
	Toplam	389			
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismara Önlem Alma Düzeyi	Kadın	233	200.66	16855.00	0,123
	Erkek	156	186.54		
	Toplam	389			
Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulaması Düzeyi	Kadın	233	199.90	17033.00	0,137
	Erkek	156	187.69		

*: $p<0.05$

Tablo 4'e göre antrenörlerin cinsiyetleri ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). Kadın antrenörlerin erkek antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir. Antrenörlerin cinsiyetleri ile sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). Kadın antrenörlerin erkek antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir.

Bunun aksine antrenörlerin cinsiyetleri ile sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık

bulunmamaktadır ($p>0,05$). Antrenörlerin cinsiyetleri ile sporda çocuk koruma programı uygulaması bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Bu bulgulardan hareketle H1: “Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 5. Antrenörlerin yaş grupları ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Kruskal-Wallis Testi

	Yaş Grupları	N	Sıra Ort	K-W H	sd	p	Fark
Sporda Çocuk Koruma Düzeyi	18-25 yaş ¹	62	208.45	22.394	4	0,000*	2-1 2-5 3-5
	26-30 yaş ²	127	237.06				
	31-35 yaş ³	86	181.24				
	36-40 yaş ⁴	63	215.18				
	41 yaş ve üzeri ⁵	51	169.54				
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismar Düzeyi	18-25 yaş ¹	62	204.47	15.672	4	0.003*	2-5 3-5
	26-30 yaş ²	127	177.26				
	31-35 yaş ³	86	205.36				
	36-40 yaş ⁴	63	184.49				
	41 yaş ve üzeri ⁵	51	232.61				
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismara Önlem Alma Düzeyi	18-25 yaş ¹	62	207.51	23.256	4	0,000*	2-5 3-5
	26-30 yaş ²	127	180.89				
	31-35 yaş ³	86	207.27				
	36-40 yaş ⁴	63	238.10				
	41 yaş ve üzeri ⁵	51	175.06				
Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulaması Düzeyi	18-25 yaş	62	304.15	5.058	4	0,281	-
	26-30 yaş	127	289.78				
	31-35 yaş	86	279.40				
	36-40 yaş	63	311.24				
	41 yaş ve üzeri	51	301.14				

*: $p<0.05$

Tablo 5’e göre antrenörlerin yaş grupları ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). 26-30 yaş antrenörlerin bilgi seviyeleri 18-25 yaş ve 41 yaş ve üzeri gruplarındaki antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir. Bunun yanında 31-35 yaş grubundaki antrenörlerin bilgi seviyeleri 41 yaş ve üzeri antrenörlere göre daha yüksektir.

Antrenörlerin yaş grupları ile sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). 41 yaş ve üzeri antrenörlerin bilgi seviyeleri 26-30 yaş ve 31-35 yaş gruplarındaki antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha düşüktür. Antrenörlerin yaş grupları ile sporda fiziksel ve cinsel

istismara önlem alma bilgidüzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). 36-40 yaş antrenörlerin bilgi seviyeleri 26-30 yaş ve 31-35 yaş gruplarındaki antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha düşüktür.

Bunların aksine antrenörlerin yaş grupları ile sporda çocuk koruma programı uygulaması bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Bu bulgulardan hareketle H2: “Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 6. Antrenörlerin antrenörlük kıdemleri ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa İlişkin Kruskal-Wallis Testi

	Bireylerin Antrenörlük Kıdemi	N	Sıra Ort	K-W H	sd	p	Fark
Sporda Çocuk Koruma Düzeyi	1-5 yıl ¹	141	23.00	17.646	3	0,001*	1-4 2-4 3-4
	6-10 yıl ²	129	23.00				
	11-15 yıl ³	73	23.00				
	16 yıl ve üzeri ⁴	46	27.00				
	Toplam	389					
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismar Düzeyi	1-5 yıl ¹	141	15.00	19.095	3	0,000*	1-4 2-4
	6-10 yıl ²	129	15.00				
	11-15 yıl ³	73	15.00				
	16 yıl ve üzeri ⁴	46	16.00				
	Toplam	389					
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismara Önlem Alma Düzeyi	1-5 yıl ¹	141	6.00	10.179	3	0,000*	1-4 2-4 3-4
	6-10 yıl ²	129	6.00				
	11-15 yıl ³	73	6.00				
	16 yıl ve üzeri ⁴	46	7.00				
	Toplam	389	2.00				
Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulaması Düzeyi	1-5 yıl ¹	141	2.00	8.929	3	0,030*	1-4 2-4
	6-10 yıl ²	129	2.00				
	11-15 yıl ³	73	2.00				
	16 yıl ve üzeri ⁴	46	2.00				
	Toplam	389					

*: $p<0.05$

Tablo 6’ya göre Antrenörlerin antrenörlük kıdemleri ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). 16 yıl ve üzeri antrenörlük kıdemi olan antrenörlerin bilgi seviyeleri diğer antrenörlük kademine sahip antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir. Antrenörlerin antrenörlük kıdemleri ile sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). 16 yıl ve üzeri antrenörlük kıdemi olan antrenörlerin bilgi seviyeleri 1-5 yıl ve 6-10 yıl antrenörlük kademine sahip

antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir. Antrenörlerin antrenörlük kademeleri ile sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). 16 yıl ve üzeri antrenörlük kademeli olan antrenörlerin bilgi seviyeleri diğer antrenörlük kademesine sahip antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir. Antrenörlerin antrenörlük kademeleri ile sporda çocuk koruma programı uygulaması bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). 16 yıl ve üzeri antrenörlük kademeli olan antrenörlerin bilgi seviyeleri 1-5 yıl ve 6-10 yıl antrenörlük kademesine sahip antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir.

Bu bulgulardan hareketle H3: “Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyler” antrenörlük görev yılına göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 7. Antrenörlerin antrenörlük kademeleri ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Kruskal-Wallis Testi

	Bireylerin Antrenörlük Kademesi	N	Sıra Ort	K-W H	sd	p	Fark
Sporda Çocuk Koruma Düzeyi	1.Kademe	65	176.84	9966	4	0,041*	3-5
	2.Kademe	148	247.36				
	3.Kademe	140	185.25				
	4.Kademe	21	193.41				
	5.Kademe	15	279.52				
	Toplam	389					
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismar Düzeyi	1.Kademe	65	179.86	6855	4	0,144	-
	2.Kademe	148	194.06				
	3.Kademe	140	196.04				
	4.Kademe	21	220.26				
	5.Kademe	15	197.38				
	Toplam	389					
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismara Önlem Alma Düzeyi	1.Kademe	65	235.09	9155	4	0,057	-
	2.Kademe	148	199.36				
	3.Kademe	140	196.65				
	4.Kademe	21	274.37				
	5.Kademe	15	188.01				
	Toplam	389					
Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulaması Düzeyi	1.Kademe	65	186.95	8042	4	0,090	-
	2.Kademe	148	194.95				
	3.Kademe	140	240.61				
	4.Kademe	21	202.06				
	5.Kademe	15	225.00				
	Toplam	389					

*: $p<0.05$

Tablo 7’ye göre antrenörlerin antrenörlük kademeleri ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). 5.kademe olan antrenörlerin bilgi seviyeleri 3. kademe olan antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir.

Bunların aksine antrenörlerin antrenörlük kademeleri ile sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Antrenörlerin antrenörlük kademeleri ile sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p>0,05$).

Antrenörlerin antrenörlük kademeleri ile sporda çocuk koruma programı uygulaması bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$).

Bunlardan hareketle H4: “Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” antrenörlük kademesine göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 8. Antrenörlerin branşı ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Kruskal-Wallis Testi

	Antrenörlük Branşı	N	Sıra Ort.	M-W U	p	Fark
Sporda Çocuk Koruma Düzeyi	Atletizm	24	305.62	15841	0,258	-
	Basketbol	35	211.53			
	Cimnastik	41	134.77			
	Futbol	100	145.67			
	Voleybol	68	236.89			
	Yüzme	34	254.67			
	Hentbol	14	356.98			
	Karate	12	256.46			
	Taekwondo	10	188.22			
	Tenis	13	222.32			
	Yelken	11	163.34			
	Boks	11	168.76			
	Wushu	6	201.89			
	Diğer	10	191.25			
	Toplam	389				

Tablo 8. (Devam) Antrenörlerin branşı ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Kruskal-Wallis Testi

Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismar Düzeyi	Atletizm	24	323.47	14542	0,337	-
	Basketbol	35	223.56			
	Cimnastik	41	191.75			
	Futbol	100	178.65			
	Voleybol	68	227.64			
	Yüzme	34	222.26			
	Hentbol	14	345.56			
	Karate	12	235.76			
	Taekwondo	10	188.55			
	Tenis	13	216.87			
	Yelken	11	166.56			
	Boks	11	187.77			
	Wushu	6	201.22			
	Diğer	10	176.55			
	Toplam	389				
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismara Önlem Alma Düzeyi	Atletizm ¹	24	313.57	30801	0,004*	4-14 7-14 12-14
	Basketbol ²	35	211.75			
	Cimnastik ³	41	181.75			
	Futbol ⁴	100	176.35			
	Voleybol ⁵	68	222.15			
	Yüzme ⁶	34	219.27			
	Hentbol ⁷	14	342.52			
	Karate ⁸	12	241.31			
	Taekwondo ⁹	10	191.10			
	Tenis ¹⁰	13	216.01			
	Yelken ¹¹	11	166.55			
	Boks ¹²	11	171.76			
	Wushu ¹³	6	212.76			
	Diğer ¹⁴	10	178.27			
	Toplam	389				
Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulaması Düzeyi	Atletizm	24	314.67	17631	0,172	-
	Basketbol	35	203.55			
	Cimnastik	41	187.79			
	Futbol	100	173.43			
	Voleybol	68	239.14			
	Yüzme	34	215.25			
	Hentbol	14	353.50			
	Karate	12	231.45			
	Taekwondo	10	184.04			
	Tenis	13	215.00			
	Yelken	11	162.50			
	Boks	11	170.70			
	Wushu	6	200.74			
	Diğer	10	186.24			
	Toplam	389				

*: p<0.05

Tablo 8'e göre, antrenörlerin branşı ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Benzer şekilde antrenörlerin branşı ile sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Öte

yandan antrenörlerin branşı ile sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). Branşı diğer olan antrenörlerin sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri branşları futbol ve boks olan antrenörlerin bilgi düzeylerinden istatistiksel olarak daha yüksektir. Bunun aksine branşı diğer olan antrenörlerin sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri branşı hentbol olan antrenörlerin bilgi düzeylerinden istatistiksel olarak daha düşüktür. Antrenörlerin branşı ile sporda çocuk koruma programı uygulaması bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Bu bulgulardan hareketle H5: “Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” antrenörlük branşına göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 9. Antrenörlerin çalışılan yaş grubu ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa İlişkin Kruskal-Wallis Testi

	Çalışılan Yaş Grubu	N	Sıra Ort.	M-W U	p	Fark
Sporda Çocuk Koruma Düzeyi	7 yaş altı ¹	26	172.24	32350	0,000*	1-3 1-4 7-3 7-4
	8-10 yaş ²	70	333.00			
	10-12 yaş ³	95	206.40			
	12-15 yaş ⁴	79	190.46			
	15-18 yaş ⁵	73	255.15			
	18 yaş üzeri ⁶	42	169.56			
	Her yaş grubu ⁷	4	216.81			
	Toplam	389				
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismar Düzeyi	7 yaş altı ¹	26	176.51	30940	0,000*	1-4 1-7 3-1 3-7 2-7
	8-10 yaş ²	70	346.88			
	10-12 yaş ³	95	204.87			
	12-15 yaş ⁴	79	193.86			
	15-18 yaş ⁵	73	251.38			
	18 yaş üzeri ⁶	42	173.28			
	Her yaş grubu ⁷	4	208.58			
	Toplam	389				
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismara Önlem Alma Düzeyi	7 yaş altı ¹	26	216.07	20196	0,003*	3-1 3-7
	8-10 yaş ²	70	176.11			
	10-12 yaş ³	95	212.31			
	12-15 yaş ⁴	79	281.00			
	15-18 yaş ⁵	73	186.30			
	18 yaş üzeri ⁶	42	228.52			
	Her yaş grubu ⁷	4	181.37			
	Toplam	389				

Tablo 9. (Devam) Antrenörlerin çalışılan yaş grubu ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa İlişkin Kruskal-Wallis Testi

Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulaması Düzeyi	7 yaş altı	26	221.17	7552	0,273	-
	8-10 yaş	70	175.15			
	10-12 yaş	95	201.41			
	12-15 yaş	79	276.06			
	15-18 yaş	73	192.35			
	18 yaş üzeri	42	231.33			
	Her yaş grubu	4	191.57			
	Toplam	389				

*: $p < 0.05$

Tablo 9'a göre, antrenörlerin çalıştıkları yaş grubu ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p < 0,05$). 7 yaş altı ve her yaş grubu ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri 10-12 yaş ve 12-15 yaş ile çalışan antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir. Antrenörlerin çalıştıkları yaş grubu ile sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p < 0,05$). 7 yaş altı ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri 12-15 yaş ve her yaş grubu ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri diğer yaş grupları ile çalışan antrenörlere göre bilgi seviyeleri istatistiksel olarak daha yüksektir. 10-12 yaş ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri 7 yaş altı ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyelerinden istatistiksel olarak daha yüksektir. Bunun aksine, 10-12 yaş ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri her yaş grubu ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyelerinden istatistiksel olarak daha düşüktür. 8-10 yaş ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri her yaş grubu ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyelerinden istatistiksel olarak daha düşüktür.

Antrenörlerin çalıştıkları yaş grubu ile sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p < 0,05$). 10-12 yaş ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri 7 yaş altı ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyelerinden istatistiksel olarak daha düşüktür. 10-12 yaş ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri her yaş grubu ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyelerinden istatistiksel olarak daha yüksektir.

Bunların aksine Antrenörlerin çalıştıkları yaş grubu ile sporda çocuk koruma programı uygulaması bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Bunlardan hareketle H6: “Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” çalışılan yaş kategorisine göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 10. Antrenörlerin “Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?” Görüşleri ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk koruma programı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Mann- Whitney U Testi

	“Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?” hakkındaki görüşleri	N	Sıra Ort.	M-W U	p
Sporda Çocuk Koruma Düzeyi	Evet	116	209.64	14020	0,052
	Hayır	273	188.04		
	Toplam	389			
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismar Düzeyi	Evet	116	211.80	13885	0,019
	Hayır	273	187.86		
	Toplam	389			
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismara Önlem Alma Düzeyi	Evet	116	211.16	13960	0,019
	Hayır	273	188.14		
	Toplam	389			
Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulaması Düzeyi	Evet	116	199.16	15351	0,500
	Hayır	273	193.23		
	Toplam	389			

Tablo 10’a göre antrenörlerin “Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?” görüşleri ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Bunların aksine antrenörlerin “Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?” görüşleri ile sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). Sporda çocuk korumaya ilişkin eğitim alan antrenörlerin bilgi seviyeleri eğitim almayan antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir. Antrenörlerin “Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?” görüşleri ile sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$). Sporda çocuk korumaya ilişkin eğitim alan antrenörlerin bilgi seviyeleri eğitim

almayan antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir. Bunların aksine Antrenörlerin “Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?” görüşleri ile sporda çocuk koruma programı uygulaması bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Bunlardan hareketle H7: “Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” sporda çocuk koruma eğitimi alıp almadıklarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.” hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 11. Antrenörlerin “Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?”Görüşleri ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar,sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma, sporda çocuk korumaprogramı uygulaması düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin Mann- Whitney U Testi

	“Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?” hakkındaki görüşleri	N	Sıra Ort.	M-W U	p
Sporda Çocuk Koruma Düzeyi	Evet	158	194.24	18221	0,966
	Hayır	231	194.68		
	Toplam	389			
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismar Düzeyi	Evet	158	199.68	17509	0,409
	Hayır	231	191.80		
	Toplam	389			
Sporda Fiziksel ve Cinsel İstismara Önlem Alma Düzeyi	Evet	158	197.87	17795	0,596
	Hayır	231	193.04		
	Toplam	389			
Sporda Çocuk Koruma Programı Uygulaması Düzeyi	Evet	158	195.69	18140	0,887
	Hayır	231	194.53		
	Toplam	389			

Tablo 11’e göre Antrenörlerin “Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?” görüşleri ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Antrenörlerin “Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?” görüşleri ile sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Antrenörlerin “Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?” görüşleri ile sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Antrenörlerin “Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?” görüşleri ile sporda çocuk koruma programı uygulaması bilgi

düzeyleri arasında 0,05 önem derecesinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Bunlardan hareketle H8: “Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” kulüpte çocuk koruma programı uygulanıp uygulanmadığını göre anlamlı farklılık göstermektedir.” Hipotezi reddedilmektedir.

Hipotezlerin son durumları Tablo 12’de verilmektedir.

Tablo 12. Hipotezlerin son durumları

NO	HİPOTEZ	DURUM
H1	Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.	KABUL
H2	Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir.	KABUL
H3	Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” antrenörlük görev yılına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	KABUL
H4	Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” antrenörlük kademesine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	KABUL
H5	Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” antrenörlük branşına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	KABUL
H6	Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” çalışılan yaş kategorisine göre anlamlı farklılık göstermektedir.	KABUL
H7	Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” sporda çocuk koruma eğitimi alıp almadıklarına göre anlamlı farklılık göstermektedir.	RED
H8	Antrenörlerin “Sporda Çocuk Koruma Düzeyleri” kulüpte çocuk koruma programı uygulanıp uygulanmadığını göre anlamlı farklılık göstermektedir.	RED

Analizlerin son durumu değerlendirilince görülmektedir ki H7 ve H8 hipotezimiz reddedilmiştir.

5. TARTIŞMA

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan antrenörlerin sosyo-ekonomik durumları ve sporda çocuk koruma hakkındaki görüşlerinin analizi, katılımcıların demografik ve mesleki özellikleri göz önünde bulundurarak yapılmıştır. Katılımcı antrenörlerin cinsiyet dağılımı incelendiğinde, %40,1'i erkek ve %59,9'u kadın bireylerden oluşmaktadır. Antrenörlerin yaş gruplarına bakıldığında, %15,9'u 18-25 yaş aralığında, %32,6'sı 26-30 yaş aralığında, %22,1' i 31-35 yaş aralığında, %16,2' si 36-40 yaş aralığında ve %13,1' i 41 yaş ve üzerindedir. Bu veriler, antrenörlerin genellikle genç ve orta yaş aralıklarında olduğunu göstermektedir. Hizmet süreleri incelendiğinde, katılımcıların %36,2'sinin 1-5 yıl, %33,2'sinin 6-10 yıl, %18,8'inin 11-15 yıl ve %11,8'inin ise 16 yıl ve üzeri süredir antrenörlük yaptığı görülmektedir. Bu dağılım, antrenörlerin çoğunun mesleki kariyerlerinin erken dönemlerinde olduğunu göstermektedir. Branş dağılımına göre, en fazla katılım %25,7 ile futbol branşından gelmektedir. Antrenör belgesi sahiplik durumuna bakıldığında ise, %37,8'i 2. kademe ve yaklaşık %32,4'ü 3. kademe antrenör belgesine sahiptir (Tablo 1). Bu da antrenörlerin çoğunluğunun belirli bir seviyeye ulaşarak mesleki yeterliliklerini belgelediğini göstermektedir.

Antrenörlerin "sporda çocuk koruma düzeyi bilgisi" ele alındığında, bu alandaki bilgi düzeylerinin iyi olduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Bu, antrenörlerin çocukların sporda güvenliğini sağlama konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını ve bu bilgileri pratikte uygulama potansiyellerinin olduğunu göstermektedir. Daha spesifik olarak, "sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyine yönelik olarak antrenörlerin bakışları incelendiğinde, bu konudaki bilgi düzeylerinin çok iyi olduğu gözlemlenmiştir. Antrenörlerin fiziksel ve cinsel istismar konularında yüksek derecede farkındalık ve bilgi sahibi olmaları, bu tür istismar vakalarını tanıma ve bu konuda hassas olma kapasitelerini artırmaktadır. "Sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri" konusunda ise antrenörlerin bilgi düzeyleri yine iyi olarak değerlendirilmiştir. Bu, antrenörlerin istismar olaylarını önleme konusunda gereken stratejileri ve yöntemleri bilme ve uygulama konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını gösterir. Son olarak, "sporda çocuk koruma programı uygulama bilgi düzeyleri" de iyi olarak belirlenmiştir (Tablo 4). Bu durum, antrenörlerin çocuk

koruma programlarını etkili bir şekilde uygulayabilecek bilgi ve becerilere sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın bulguları genel olarak, antrenörlerin çocuk koruma mekanizmalarını uygulama konusunda yüksek bir bilinç düzeyine ve eğitime sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, antrenörlerin sporda çocukların korunması açısından gerekli önlemleri alma kapasitesine sahip olduğunu göstermektedir ve bu da onların bu alandaki sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirebilecek donanıma sahip olduklarını işaret etmektedir. Bu durum, antrenör eğitim programlarının etkililiğine dair önemli göstergeler sunmaktadır. Eğitim programlarının içeriği, antrenörlerin sporda çocuk koruma konularında yüksek bilgi ve farkındalık düzeyine ulaşmalarını sağlamakta ve onları, çocukları fiziksel ve cinsel istismardan koruma konusunda proaktif davranmaya teşvik etmektedir. Özellikle, fiziksel ve cinsel istismar konularında antrenörlerin "çok iyi" olarak nitelendirilen bilgi düzeyleri, bu tür eğitimlerin derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde işlendiğini göstermektedir. Antrenörlerin, çocuk koruma programlarını uygulama bilgi düzeylerinin de yine "iyi" olarak değerlendirilmesi, bu eğitimlerin sadece teorik bilgilerle sınırlı kalmayıp, uygulamalı ve somut adımların nasıl atılacağı konusunda da rehberlik sağladığını belirtmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma, sporda antrenörlerin çocukları koruma konusundaki bilgi ve yetkinliklerinin, yeterli ve etkin eğitim programları aracılığıyla nasıl artırılabilirliğine dair değerli bilgiler sunmaktadır. Bu tür eğitimlerin sürekli olarak güncellenmesi ve antrenörlerin bu alandaki en yeni bilgilerle donatılması, sporda çocuk koruma pratiklerinin sürekli olarak iyileştirilmesine katkıda bulunacaktır.

Tablo 4'e göre, antrenörlerin cinsiyetleri ile çocuk koruma bilgi düzeyleri, fiziksel ve cinsel istismar hakkında bilgi sahibi olma düzeyleri, bu tür istismarlara karşı önlem alma yetkinlikleri ve çocuk koruma programlarını uygulama bilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur ($p<0,05$). Bu sonuçlar, kadın antrenörlerin, erkek antrenörlere kıyasla bu alanlarda daha yüksek bilgi düzeylerine sahip olduğunu göstermektedir. Detaylı olarak incelendiğinde, analizler cinsiyet temelli bilgi düzeyi farklılıklarını belirgin bir şekilde gözler önüne sermektedir. Kadın antrenörlerin, çocukları sporda koruma konusunda, fiziksel ve cinsel istismarı tanıma ve bunlara yönelik müdahale stratejileri geliştirme konularında

daha bilgili olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, kadın antrenörlerin, çocukların güvenliği ve refahı konusunda daha duyarlı olabileceğini ve bu konularda daha derinlemesine eğitim aldıklarını veya bu tür eğitimlere daha fazla ilgi gösterdiklerini düşündürmektedir. Bu tespitler, sporda çocuk koruma ve istismar önleme programlarının cinsiyet özelinde nasıl farklılaşabileceği veya cinsiyete göre nasıl uyarlanabileceği hakkında önemli çıkarımlar sağlar. Erkek antrenörlerin bu konularda eğitimlerinin güçlendirilmesi ve her iki cinsiyetten antrenörlere yönelik daha kapsamlı, etkileşimli ve uygulamalı eğitim programlarının tasarlanması gerektiğini göstermektedir. Böylece, sporda çocuk koruma bilincinin her iki cinsiyette de optimal seviyeye ulaşması hedeflenebilir.

Tablo 5'e göre antrenörlerin yaş grupları ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri, sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyleri, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri ve sporda çocuk koruma programı uygulaması bilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0,05$). 26-30 yaş antrenörlerin bilgi seviyeleri 18-25 yaş ve 41 yaş ve üzeri gruplarındaki antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha yüksektir. Bunun yanında 31-35 yaş grubundaki antrenörlerin bilgi seviyeleri 41 yaş ve üzeri antrenörlere göre daha yüksektir. 41 yaş ve üzeri antrenörlerin bilgi seviyeleri 26-30 yaş ve 31-35 yaş gruplarındaki antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha düşüktür.

Bu durum, antrenörlerin yaşları arttıkça güncel bilgi ve eğitimlere erişimde veya bu bilgileri edinme konusunda gösterdiği ilgi düzeyinde azalma olabileceğine işaret edebilir. Bu bulgular, antrenörlerin eğitim programlarının yaş gruplarına göre uyarlanmasını ve güncellenmesini gerektirmektedir. Özellikle yaşça daha büyük antrenörlerin güncel çocuk koruma uygulamaları ve yöntemlerine dair bilgilerini tazelemeleri için hedeflenmiş eğitimlerin önemi vurgulanmaktadır. Eğitim programlarının bu şekilde düzenlenmesi, tüm yaş gruplarındaki antrenörlerin bilgi düzeylerini yükselterek, sporda çocukların korunmasına yönelik genel verimliliği artırabilir.

Araştırmada, antrenörlerin antrenörlük kıdemleri ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri, sporda fiziksel ve cinsel istismar bilgi düzeyleri, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri ve sporda çocuk koruma programı uygulaması bilgi düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. İstatistiksel inceleme, Tablo 6'ya göre

antrenörlük kıdemleri arttıkça sporda çocuk koruma bilgi düzeylerinde anlamlı bir artış olduğunu göstermiştir ($p<0,05$). Özellikle, 16 yıl ve üzerinde antrenörlük tecrübesi olan antrenörler, diğer kıdem gruplarına göre daha yüksek bilgi düzeylerine sahiptirler. Bu bulgular, antrenörlük deneyiminin çocuk koruma konusundaki bilgi birikimi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Uzun yıllar antrenörlük yapmış bireyler, hem teorik bilgileri hem de pratikte karşılaşılan durumlarla başa çıkma konusunda daha geniş bir perspektife sahip olabilirler. Deneyim, çocuk koruma stratejileri, istismar tanıma ve önleme teknikleri konusunda derinlemesine anlayış sağlayarak, bu antrenörlerin etkili müdahalede bulunma yeteneklerini artırmaktadır. Bu sonuçlar, antrenörlük eğitim programlarında deneyimli antrenörlerin bilgi ve becerilerinin yeni antrenörlere aktarılmasının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, eğitim programlarının kıdem düzeyine göre özelleştirilmesi, daha az deneyimli antrenörlerin çocuk koruma konularında daha hızlı ve etkili bir şekilde yetişmelerini sağlayabilir. Kıdemli antrenörlerin mentorluk yapması, bu bilgi transferini destekleyen bir yöntem olarak değerlendirilebilir. Bu yaklaşım, antrenörlük kariyerinin her aşamasında antrenörlerin çocukları sporda koruma konusunda daha donanımlı hale gelmelerine katkıda bulunacaktır.

Araştırmada, antrenörlerin kademeleri ile sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar tanıma, sporda fiziksel ve cinsel istismara yönelik önlem alma ve sporda çocuk koruma programı uygulama bilgi düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. İstatistiksel sonuçlar, Tablo 7'ye göre antrenörlük kademeleri ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında %5 anlamlılık düzeyinde farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,05$). Bu sonuç, antrenörlük kademelerinin, antrenörlerin sporda çocuk koruma konularındaki bilgi ve becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Yüksek kademe sertifikalarına sahip antrenörler genellikle daha kapsamlı eğitim programlarından geçerler ve bu da onların çocuk koruma, istismar tespiti ve önleme konularında daha derinlemesine bilgi sahibi olmalarını sağlar. Ayrıca, bu antrenörler genellikle daha fazla pratik deneyime ve uzmanlık alanında daha fazla eğitim fırsatına erişime sahiptir. Bu bağlamda, antrenörlük eğitim kurumlarının ve spor yönetimlerinin, antrenörlük kademelerini artırmaya yönelik destekleri güçlendirmesi gerekmektedir. Eğitim programlarının içeriği, çocuk koruma yöntemlerini, istismarla

mücadele stratejilerini ve çocukların fiziksel ve psikolojik güvenliğini sağlamaya yönelik pratik uygulamaları içermelidir. Aynı zamanda, yüksek kademe antrenörlük sertifikalarının, bu tür kritik bilgileri içerecek şekilde düzenlenmesi, spor alanında çocukların daha etkin bir şekilde korunmasına olanak tanıyacaktır. Bu yaklaşım, spor ortamlarını daha güvenli hale getirerek, çocukların spor yaparken hem fiziksel hem de sosyal olarak gelişimlerini destekleyecektir.

Araştırmada, antrenörlerin branşlarına göre sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar tanıma, sporda fiziksel ve cinsel istismara yönelik önlem alma ve sporda çocuk koruma programı uygulama bilgi düzeyleri incelenmiştir. İstatistiksel analizler sonucunda, Tablo 8'e göre antrenörlerin branşları ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Ancak, branşı diğer olan antrenörlerin sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri branşları futbol ve boks olan antrenörlerin bilgi düzeylerinden istatistiksel olarak daha yüksektir. Bunun aksine branşı diğer olan antrenörlerin sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma bilgi düzeyleri branşı hentbol olan antrenörlerin bilgi düzeylerinden istatistiksel olarak daha düşüktür. Bu durum farklı branşlarda uygulanan özel eğitim programlarının veya branşın kendine özgü eğitim yaklaşımlarının, antrenörlerin çocuk koruma bilincini artırmada etkili olabileceğine işaret eder. Sporda çocuk koruma programlarının daha kapsamlı ve branşlar arası homojen bir şekilde yürütülmesi sağlanabilir. Spor federasyonları ve eğitim kurumlarının, branş özelinde çocuk koruma ve istismar önleme stratejilerine daha fazla odaklanarak antrenör eğitim programlarını güçlendirmeleri önerilir.

Spor federasyonları ve eğitim kurumlarının, branş özelinde çocuk koruma ve istismar önleme stratejilerine daha fazla odaklanarak antrenör eğitim programlarını güçlendirmeleri önerilir.

Araştırmada, antrenörlerin çalıştıkları yaş gruplarına göre sporda çocuk koruma, sporda fiziksel ve cinsel istismar tanıma, sporda fiziksel ve cinsel istismara önlem alma ve sporda çocuk koruma programı uygulama bilgi düzeyleri incelenmiştir. İstatistiksel analizler sonucunda, Tablo 9'a göre antrenörlerin çalıştıkları yaş grupları ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında %5 anlamlılık düzeyinde önemli bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). 7 yaş altı ve her yaş grubu ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri 10-12 yaş ve 12-15 yaş ile çalışan antrenörlere göre bilgi seviyeleri daha

yüksektir. 7 yaş altı ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri 12-15 yaş ve her yaş grubu ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri diğer yaş grupları ile çalışan antrenörlere göre bilgi seviyeleri istatistiksel olarak daha yüksektir. 10-12 yaş ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri 7 yaş altı ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyelerinden istatistiksel olarak daha yüksektir. Bunun aksine, 10-12 yaş ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri her yaş grubu ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyelerinden istatistiksel olarak daha düşüktür. 8-10 yaş ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyeleri her yaş grubu ile çalışan antrenörlerin bilgi seviyelerinden istatistiksel olarak daha düşüktür.

Bu durum, antrenörlerin eğitim programlarının, çalıştıkları yaş grubuna yönelik özel içeriklerle desteklenmesi gerekliliğini vurgular. Çalışma, sporda çocuk koruma bilincinin ve yetkinliğinin, antrenörlerin hedef kitlesine ve çalıştıkları yaş gruplarına göre farklılık gösterebileceğini ortaya koymaktadır. Spor kurumları ve federasyonlar, antrenörlerin farklı yaş gruplarına yönelik çocuk koruma eğitimleri almasını teşvik etmeli ve eğitim programlarını bu yönde güncellemelidir. Bu sayede, spor alanında çalışan antrenörlerin çocuk koruma konusunda daha duyarlı ve etkin bir şekilde hareket etmeleri sağlanabilir.

Araştırmada, antrenörlerin sporda çocuk koruma eğitimi alıp almama durumları ile sporda fiziksel ve cinsel istismar konularındaki bilgi düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Tablo 10'a göre bu iki değişken arasında %5 anlamlılık düzeyinde önemli bir fark olduğu ortaya koyulmuştur ($p<0,05$). Bu farklılık, sporda çocuk koruma eğitimi almış antrenörlerin, eğitim almamış antrenörlere göre fiziksel ve cinsel istismar konularında daha yüksek bilgi seviyelerine sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu sonuç, sporda çocuk koruma eğitiminin antrenörlerin ilgili bilgi düzeylerini artırmada etkili olduğunu göstermektedir. Eğitim alan antrenörler, sporda fiziksel ve cinsel istismarın tanınması, önlenmesi ve müdahalesi konularında daha donanımlı hale gelmektedir. Bu durum, spor organizasyonlarının antrenörlük eğitim programlarında çocuk koruma ve güvenliği konularına daha fazla yer verilmesinin önemini vurgular. Ayrıca, bu bulgu, sporda çocuk koruma eğitiminin sadece bilgi düzeyini değil, aynı zamanda antrenörlerin bu bilgileri sahada uygulama kapasitesini de artırabileceğine işaret etmektedir. Bu nedenle, spor federasyonları ve eğitim kurumları tarafından düzenlenen antrenörlük eğitimlerinde çocuk koruma ve istismarla mücadele konularının temel bir bileşen olarak ele alınması gerekmektedir.

Böylece, antrenörlerin hem teorik hem de pratik yeterlilikleri artırılarak sporda çocukların güvenliği maksimize edilebilir.

Tablo 10'daki verilere göre, antrenörlere "Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?" sorusu yöneltilmiş ve bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde, katılımcıların %29,8'inin evet, %70,2'sinin ise hayır şeklinde cevapladığı görülmüştür. Ayrıca, katılımcılara yöneltilen "Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?" sorusuna ise % 40,6'sının evet, %59,4'ünün hayır şeklinde cevapladığı belirlenmiştir. Bu veriler, spor kulüplerinde çocuk koruma programlarının uygulanmasının yaygınlığının düşük olduğunu ve antrenörlerin çoğunluğunun çocuk koruması konusunda zorunlu bir eğitim almadığını işaret etmektedir. Bu durum, spor kulüplerinde çocukların güvenliği ve korunması konusunda ciddi bir eksiklik olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, spor kulüpleri ve federasyonlar tarafından çocuk koruma konusunda daha fazla önlem alınması, antrenörlere düzenli olarak çocuk koruma eğitimi verilmesi gerekliliğini vurgular. Ayrıca, çocuk koruma programlarının spor kulüplerinde daha yaygın bir şekilde uygulanması ve bu programların etkinliğinin sürekli olarak izlenmesi önemlidir. Bu sayede, spor ortamlarında çocukların güvenliği sağlanabilir ve istismar vakalarının önlenmesine yönelik daha etkili adımlar atılabilir.

Tablo 11'deki verilere göre, antrenörlere yöneltilen "Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?" sorusu ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Bu durum, antrenörlerin çalıştıkları spor kulüplerinde çocuk koruma programlarının uygulanıp uygulanmaması ile bilgi düzeyleri arasında doğrudan bir ilişki olmadığını göstermektedir. Sonuçlar, spor kulüplerinde çocuk koruma programlarının varlığının, antrenörlerin çocuk koruma konusundaki bilgi düzeylerini etkilemediğini işaret etmektedir. Bu durum, spor kulüplerinde çocuk korumasıyla ilgili politikaların veya programların eksik veya yetersiz olabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, çocuk koruma programlarının varlığıyla antrenörlerin bilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamış olması, çocuk koruma konusunda bilinçlendirme ve eğitim çalışmalarının daha geniş kapsamlı bir şekilde yapılması gerekliliğini vurgular. Antrenörlerin çocuk koruma konusunda

bilinçlenmeleri ve eğitilmeleri, spor kulüplerindeki çocukların güvenliğini sağlamak adına önemli bir adım olacaktır.

Araştırmanın sonuçlarına göre, "Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?" sorusuna hayır cevabı veren antrenörlerin oranı yüksektir. Ancak, bu durum "Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?" sorusuna verilen cevaplar ile sporda çocuk koruma bilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığını göstermektedir ($p>0,05$). Dolayısıyla, araştırmada öne sürülen H7 hipotezi reddedilmiştir. Bu sonuçlar, sporda çocuk koruma konusunda eğitim almamış antrenörlerin bile bilgi düzeylerinin, eğitim almış olanlara kıyasla farklılık göstermediğini işaret etmektedir. Bu durum, sporda çocuk korumasıyla ilgili eğitim programlarının eksikliği veya yetersizliği konusunda dikkat çekmektedir. Ayrıca, eğitim almamış antrenörlerin dahi benzer düzeyde bilgiye sahip olmaları, sporda çocuk koruması konusunda genel olarak bilgi düzeyinin geliştirilmesi gerekliliğini göstermektedir. Bu bağlamda, sporda çocuk korumasıyla ilgili eğitim programlarının daha yaygın ve etkili bir şekilde uygulanması, antrenörlerin bilgi düzeylerini artırmak ve çocukların güvenliğini sağlamak için önemli bir adım olacaktır.

Tablo 11'e göre, "Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?" sorusuna verilen hayır cevabı oranı evet cevabına göre daha yüksektir. Ancak, bu durumda Antrenörlerin "Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?" görüşleri ile sporda çocuk koruma programı uygulaması bilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Dolayısıyla, araştırmada öne sürülen H8 hipotezi reddedilmiştir. Bu sonuçlar, spor kulüplerinde çocuk koruma programlarının uygulanmadığına dair antrenörlerin görüşlerinin oransal olarak daha yüksek olduğunu ancak bu durumun antrenörlerin sporda çocuk koruma programı uygulamasıyla ilgili bilgi düzeyleriyle ilişkili olmadığını göstermektedir. Yani, spor kulüplerinde çocuk koruma programlarının uygulanmaması, antrenörlerin bu konudaki bilgi düzeyleriyle doğrudan ilişkili değildir. Bu bulgular, spor kulüplerinde çocuk koruma programlarının eksikliğini ve bu programların uygulanması gerekliliğini vurgulamaktadır. Aynı zamanda, antrenörlerin bilgi düzeylerinin artırılması ve çocukların güvenliği için daha etkili önlemler alınması gerektiği konusunda önemli bir çağrı yapmaktadır.

Metin, Erzeybek ve Bayansaldüz (2023), “Sporda Çocuk Koruma” adlı eserinde spor federasyonlarında çocuk koruma uygulamalarının yetersiz ve çocukların güvenliliğinin sağlanamadığı bildirilmiştir (79). Buna benzer, Otyakmaz 2018 yılında yapmış olduğu araştırma spor kulüplerinde çocuk koruma faaliyetlerinin olmadığı ve bunun çocukları savunmasız bıraktığından bahsetmektedir (80). Ayrıca Gündüz ve ark. (2008) de kadın sporculara yönelik gerçekleştirdiği araştırmada, cinsel istismar konusunda eksiklikler olduğunu, bununla ilgili bir program uygulanmadığını bildirmiştir. Parasız ve ark. (2015), (35). ve Aydın ve Gül (2019), (81). sporda çocuk koruma içerikli yaptıkları çalışmalarda antrenörlerin adli geçmişine bakılmadığını ve spor ortamlarında görev alan her bireyin eğitimden geçmesi gerektiği spor kulübü ve federasyonlarının bu konularda gerekli hassasiyeti göstermeleri gerektiğini bildirmişlerdir.

Ayrıca Küçük, Rodopman ve Bozkurt’un 2016 yılında yapmış oldukları çalışmada, Türkiye Futbol Federasyonu ve bazı kulüplerin kendi bünyesinde çocuk koruma programını resmileştirerek uyguladıklarını dile getirmişlerdir (82). 2016 yılından sonra da başta Türkiye Atletizm Federasyonu, Türkiye Eskrim Federasyonu, Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu ve Türkiye Curling Federasyonu olmak üzere birkaç spor federasyonun daha çocuk koruma programlarına ilişkin eğitim çalışmalarını resmileştirerek devam ettirdikleri tespit edilmiştir (79).

Türkiye’nin UNICEF ve Birleşmiş Milletlere üye ülke olmasından dolayı çocuk koruma politikalarının uygulanması gerektiği de bilinmektedir (83). Oysa yapılmış bilimsel çalışmaların sonuçlarına bakıldığında Türkiye’de uygulanan politikaların yeterli düzeyde olmadığı anlaşılabilmektedir. Salim (2011), yaptığı çalışmada batılı ülkeler ile kıyaslama yapıldığında sosyal yardımların, gelirlerin, çocuğun menfaatini önemseyen çalışmaların ülkemizde yetersiz olduğu ile ilgili analizlerde bulunmuştur, bu durum çalışmamız ile benzerlik göstermektedir (84).

Verilerin analizi, spor kulüplerinde çocuk koruma uygulamalarının eksikliğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu eksiklik, çeşitli açılardan ele alınarak detaylandırılabilir:

Eğitim Eksikliği: Araştırmadan elde edilen verilere dayanarak, spor kulüplerinde ya da antrenörlük kurslarında çocuk koruma konusunda herhangi bir eğitim verilmediği anlaşılmaktadır. Antrenörlerin çocuk koruma konusundaki bilgi ve

farkındalıklarının artırılması için gerekli eğitimlerin eksikliği bu durumu göstermektedir.

Önlem Alınmaması ve Düzenlemelerin Yapılmaması: Spor kulüplerinde çocuk koruma konusunda gerekli önlemlerin alınmadığı ve gerekli düzenlemelerin yapılmadığı belirtilmektedir. Çocukların risklerden korunmasına yönelik koruyucu, önleyici ve destekleyici düzenlemeler hayata geçirilmelidir. Bu durum, çocukların spor ortamlarında korunmasına yönelik etkili politika ve prosedürlerin oluşturulmaması anlamına gelmektedir.

Bilgilendirme ve Farkındalık Eksikliği: Federasyonlar ve kulüplerin, kendi bünyelerinde veya dışında, spor camiasını çocuk koruma konusunda bilgilendirme ve farkındalık yaratma çabalarının yetersiz olduğu görülmektedir. Bu durum, ebeveynlerin, sporcuların ve antrenörlerin çocuk koruma konusunda yeterince bilinçli olmadığını göstermektedir.

Yasal Düzenlemelerin Uygulanmaması: Spor kulüplerinde çocuk koruma konusunda yasal düzenlemelerin uygulanmaması ve bu konuda bilinçlendirme çalışmalarının yapılmaması, çocukların spor ortamlarında güvenliğini sağlamak için gerekli adımların atılmadığını göstermektedir. Bu durum, antrenörlerin yasal sorumlulukları konusunda yeterince bilgilendirilmediğini ve uygun önlemlerin alınmadığını ortaya koymaktadır.

Spor İlkelerinin Eksikliği: Spor kulüplerinde çocuk koruma konusunda net ve belirgin spor ilkelerinin oluşturulmaması, çocukların güvenliğini sağlamak için gerekli standartların belirlenmediğini ve uygulanmadığını göstermektedir. Bu durum, spor kulüplerinin çocuk koruma konusunda gereken ciddiyeti göstermediğini işaret etmektedir.

Bu unsurların bir araya gelmesi, spor kulüplerinde çocuk koruma konusunda ciddi eksikliklerin olduğunu ve bu alanda acil önlemlerin alınması gerektiğini göstermektedir. Bu eksikliklerin giderilmesi için hem federasyonları ve hem de spor kulüpleri tarafından etkin politikalar ve programların hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Türkiye'de, Türkiye Futbol Federasyonu, Türkiye Atletizm Federasyonu, Türkiye Eskrim Federasyonu, Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu ve Türkiye Curling Federasyonu dışındaki spor federasyonlarının çocuk koruma

konusunda çalışmalarının oldukça sınırlı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, üniversitelerde antrenörlük bölümü mezunu olan bireylerin çocuk koruma konusunda özel bir eğitim almadığı tespit edilmiştir. Bu durum, ülkedeki spor camiasının çocukların refahını sağlama konusundaki çabalarının eksik olduğunu göstermektedir. Çocuk koruma, uluslararası alanda önemli bir konudur ve her toplumun çocukların refahını sağlamak için çeşitli politikalar izlediği evrensel bir meseledir. Gelişmiş ülkelerde, çocuk koruma konusunda uygulanan politikaların ve programların sürekli olarak geliştirildiğine tanık olmaktadır. Bu ülkelerde, çocukların spor alanlarında güvende olmalarını sağlamak için çeşitli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Eğer çocuk koruma konusunda gerekli önlemler alınmazsa, bu durum ülkelerin geleceğini tehlikeye atabilir çünkü çocuklar toplumun temel taşlarıdır. İstismarın önlenmesi ve spor alanlarının güvenliğinin sağlanması için, çocuk koruma konusunu güçlendirecek yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bazı ülkelerde, çocuk sporcularıyla çalışacak antrenörlerin belirli eğitimleri tamamlaması gerekmektedir ve bu konuda ihbar hatları gibi önlemler alınmıştır. Bu uygulamalar, çocuk koruma konusunu ciddiye alan ve çocukların güvenliğini sağlama amacıyla etkili önlemler alan ülkelerin örnekleridir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen veriler, spor kulüplerinde görev alan antrenörlerin genellikle çocuk koruma konusunda özel bir eğitim almadığını, yazılı bir beyanname imzalamadığını ve bu doğrultuda çocukların korunması için gerekli önlemlerin alınmadığını göstermektedir. Ayrıca, antrenörlerin bu konuda bilinçlendirilmesi için yeterli olanakların bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Bu durum, spor alanlarında faaliyet gösteren çocukların korunması için gerekli standartların ve koruyucu önlemlerin yetersiz kaldığını göstermektedir.

Spor ve sporda çocukların korunması, toplumun genel refahı için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, çocuk koruma konusunda yeterli yaptırımların yasal olarak belirlenmesi ve uygulanması gerekmektedir. Spor kulüplerinde görev alan antrenörlerin çocuk koruma konusunda eğitilmesi, yazılı beyanname imzalaması ve belirli standartlara uyması sağlanmalıdır. Bu önlemler, çocukların spor alanlarında güvende olmalarını sağlayarak onların fiziksel, duygusal ve psikolojik iyiliğini korumaya yardımcı olacaktır.

Öneriler

1. **Federasyonlar tarafından zorunlu eğitim:** Spor federasyonları, çocukların korunması konusunda etkin bir rol oynamalı ve spor kulüplerinde görev alan tüm antrenörlerin bu konuda eğitim almasını zorunlu kılmalıdır. Bu eğitimler, çocuk koruması konusundaki temel prensipleri, belirtileri ve nasıl müdahale edileceği konularını içermelidir.
2. **İhbar hattı oluşturulması ve etkin çalışması:** Tüm spor kulüplerinde çocukların korunması için ihbar hattı oluşturularak etkin bir biçimde çalışması sağlanmalıdır. Bu ihbar hattı, herhangi bir şüpheli durumda veya istismar vakasında hızlı bir şekilde müdahale edilmesini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.
3. **Farkındalık ve bilgilendirme:** Spor kulüplerinde görev alan herkes, çocuk koruma konusunda bilgilendirilmeli ve bu konuda farkındalık kazanmalıdır. Eğitim programları ve bilgilendirmelerle spor kulübünün tüm paydaşları çocuk koruması konusunda bilinçlendirilmelidir.

4. **Kurumlar arası iş birliği:** Spor kulüplerinde bilhassa yapılacak ihbar bildirimleri ile ilgili hızlı bir şekilde yanıt verilmesi ve gereken adımların atılması için kurumlar arası iş birliği ve koordinasyon sağlanmalıdır.
5. **Çocuk koruma sistemlerinin uygulanması:** Spor kulüpleri, tüm faaliyetlerinde çocuk koruma sistemlerini uygulamalı ve bu konuda titizlikle hareket etmelidir. Bu sistemler, antrenörlerin ve diğer çalışanların çocuk koruma politikalarına uyumunu sağlamalı ve çocukların güvenliğini en üst düzeyde tutmalıdır.
6. **Zorunlu eğitim programları:** Spor kulüpleri kendi bünyelerinde çocuk koruma konusunda zorunlu eğitimler sağlamalıdır. Bu eğitimler, antrenör ve öğrencilere başta olmak üzere spor kulübünde görevi olan herkesi kapsamalıdır. Çocuk korumasıyla ilgili temel prensipler, yasal düzenlemeleri ve etik standartları verilecek eğitimle öğretmelidir.
7. **Adli geçmiş kontrolü:** Spor kulübünde görev alacak kişilerin adli geçmişini kontrol edilmeli ve çocukların güvenliği için gerekli önlemler alınmalıdır. Bu, istismar riskini azaltmak ve çocukların korunmasını sağlamak için önemlidir.
8. **Fairplay prensiplerine uygun ortam:** Spor kulüplerinde torpil, kayırma gibi durumların önlenmesi ve antrenörlerin kişisel hırslarının çocukların zararına olacak şekilde ortaya çıkmasının engellenmesi için fairplay prensiplerine uygun bir ortamın sağlanması önemlidir. Bu, sporcuların güvenliğini ve refahını korumak için temel bir gerekliliktir.
9. **Sporcunun sağlığının korunması:** Spor kulüplerinde yetkililer sporcuların sağlığını ön planda tutmalı ve gerektiğinde onlara uygun destek ve rehberlik sağlamalıdır.
10. **Sporcu sağlığının düzenli olarak kontrol edilmesi:** Spor kulüplerinde sporcuların sağlık durumu periyodik olarak kontrol edilmeli ve gerekli tedbirler alınmalıdır. Profesyonel sağlık uzmanları, sporcuların sağlık durumunu izlemeli ve gerektiğinde müdahale etmelidir.
11. **Çocuk korumasına yönelik ayrı bir bütçe:** Spor kulüplerinde çocukların korunması için ayrılan bütçeler, çocukların ihtiyaçlarını karşılamak ve onlara destek olmak adına önemlidir. Maddi desteğe ihtiyacı olan çocuklar, spor

yapma fırsatından mahrum kalmamalı ve onlara gerekli olanaklar sağlanmalıdır.

12. **Sosyal medya ve kulüp reklamlarında çocuk koruması:** Spor kulüplerinde, sosyal medya ve benzeri platformlar çocukların korunması ve güvenliği konusunda bilgilendirici içeriklerle etkin bir biçimde kullanılmalıdır.

13. **Spor ortamında çocuk korumasının yasal düzenlemelerle desteklenmesi:** Spor kulübü bünyesinde oluşabilecek her türlü mağduriyet durumunda, yasalar çerçevesinde çocukların korunması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

1. Wright H. The Child in Society. London, UK: Sage; 2015.
2. Resmî Gazete. Çocuk koruma kanunu [İnternet]. 2005 [Erişim Tarihi 1 Şubat 2024]. Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5395.pdf>
3. Baran G, Aral N. Çocuk Gelişimi. İstanbul: Ya-Pa Yayınları; 2011.
4. Postman, N. Çocukluğun Yokoluşu. (İnal K, Çeviri editörleri). Ankara: İmge Kitabevi; 1995.
5. Karakaş B, Çevik ÖC. Çocuk refahı: Çocuk hakları perspektifinden bir değerlendirme. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2016; 18(3): 887-906.
6. Karakuş Ö, Tekin HH. Çocuk Koruma Kanunu uyarınca haklarında danışmanlık tedbiri uygulanan çocukların özellikleri (Konya örneği). Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. 2012; 7(29): 29-44.
7. Forbes B ve ark. A System Approach to Child Protection: A World Vision Discussion Paper. United Kingdom: World Vision International; 2011.
8. Akyüz E. Ulusal ve Uluslararası Hukukta Çocuğun Haklarının ve Güvenliğinin Korunması. Ankara: Milli Eğitim Basımevi; 2000.
9. Yolcuoğlu İG. Türkiye'de çocuk koruma sisteminin genel olarak değerlendirilmesi. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. 2009; 18(18): 43-58.
10. Kulaksızoğlu A. Engelli Çocuk ve Ergenlerin Hakları El Kitabı: Anne-Baba ve Öğretmenler İçin. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları; 2011.
11. Maccoby EE, Martin JA. Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. Handbook of child psychology: Socialization, personality, and social development. Wiley. 1983; 4: 1-101.
12. Bergen D. Reconciling Play and Assessment Standards. 2006.
13. Akandere M. Eğitici Okul Oyunları. Ankara: Nobel Yayıncılık; 2003.
14. Ada E, Özdamar G, Pehlivan Z. Beden eğitimi öğretmen adaylarının Erik Erikson'un psiko-sosyal gelişim dönemlerine ait kazanımlarının incelenmesi. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi. 2016; 7(2): 103-111.
15. Yavuzer H. Çocuk Psikolojisi, (44. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi; 2020.
16. Özdemir O ve ark. Kişilik gelişimi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2012; 4(4): 566-589.
17. Parasız Ö, Şahin MY, Çelik A. Sporda çocuk koruma programı uygulamaları: İngiltere örneği. International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS). 2015; 3: 641-653.
18. Taner YI, Gökler B. Çocuk istismarı ve ihmâli: Psikiyatrik yönleri. Hacettepe Tıp Dergisi. 2004; 35(2): 82-86.
19. Polat O. Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı, (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2007.

20. Yavuzer H. Şirin A, Yenibaş R. Ailede Çocuğun İstismarı ve Umutsuzluk, (1. Baskı). Ankara: Nobel Basımevi; 2007
21. Topçu S. Cinsel İstismar, (1. Baskı). Ankara: Phoenix Yayınevi; 2009.
22. Ovayolu N, Serindağ S, Uçan Ö. Çocuklarda cinsel istismar ve etkileri. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi. 2007; 2(4): 15-18.
23. Sanderson C. Anne Baba ve Öğretmenler İçin Çocuğun Cinsel Eğitimi ve Tacizden Korunma Rehberi, (1. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık; 2010.
24. Güneş A. Nezaket ve Zarafet İçin Mahremiyet Eğitimi, (39. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları; 2016.
25. Ayrıl F. Çocukların Cinsel İstismarı Suçu ve Bu Suçla Mücadele, (1. Baskı). İstanbul: Yalın Yayıncılık; 2010.
26. Tuncer B. Anne Babalar İçin Cinsel İstismar Rehberi. İstanbul: Altınbaş Üniversitesi; 2018.
27. Çelik FGH, Hocaoglu Ç. Çocukluk çağı travmaları: Bir gözden geçirme. Sakarya Tıp Dergisi. 2018; 8(4): 695-711.
28. Vlahovicova K ve ark. (2017). Parenting programs for the prevention of child physical abuse recurrence: A systematic review and meta-analysis. Clinical Child and Family Psychology Review. 2017; 20(3): 351-365.
29. Yalçın N. Türkiye’de çocuk istismarı ve çözüm önerileri [yüksek lisans projesi]. İstanbul: Beykent Üniversitesi; 2011.
30. Dinleyici M, Dağlı F. Duygusal ihmal, istismar ve çocuk hekiminin rolü. Osmangazi Tıp Dergisi. 2016; 38(2): 18-27.
31. Glaser D. Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. Child Abuse & Neglect. 2002; 26(6-7): 697-714.
32. Pişi D. İstismar ve ihmâl uğrayan çocukların psiko-sosyal özellikleri [yüksek lisans tezi]. Konya: Selçuk Üniversitesi; 2013.
33. Tıraş Ü ve ark. Evaluation and follow-up of cases diagnosed as child abuse and neglect at a tertiary hospital in Turkey. Turkish Journal of Medical Science. 2009; 39(6): 969-977.
34. Türkiye İstatistik Kurumu. Çocuk iş gücü anketi [İnternet]. 2016 [Erişim Tarihi 1 Ocak 2024]. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Statistics-on-Child-2016-24645#:~:text=Hanehalkı%20işgücü%20araştırması%20sonuçlarına%20göre,işgücüne%20katılımında%20ise%20farklılıklar%20gözlendi>
35. Parasız Ö, Şahin MY, Çelik A. Sporda çocuk koruma programı uygulamaları: İngiltere örneği. International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS). 2015; 3: 641-653.
36. Karatay A. Cumhuriyet dönemi korunmaya muhtaç çocuklara ilişkin politikaların oluşumu [doktora tezi]. İstanbul: Marmara Üniversitesi; 2007.
37. Kurt LS. Çocuk haklarına ilişkin temel uluslararası belgeler ve Türkiye uygulaması. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi. 2016; (36): 107-122.

38. Demir F. Çalışma hayatında çocukların korunması. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 2010; 12: 547-577.
39. Dumon W. Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Aile Politikaları. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları; 1991.
40. İnan AN. Çocuk hakları beyannamesi ilkelerinin Türk hukuk sistemine etkisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1968; 1(1): 201-219.
41. Yörükoğlu A. Değişen Toplumda Aile ve Çocuk. İstanbul: Özgür Yayıncılık; 2000.
42. Müftü G. Çocuk haklarının yaygınlaştırılması için medya sorumluluğu. Şirin MR, Editör. Çocuk Hakları ve Medya El Kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları; 2001.
43. Onur B. Türk Modernleşmesinde Çocuk. Ankara: İmge Kitabevi; 2009.
44. Işıkçı Mamur Y, Karatepe S. Türkiye’de çocuğa yönelik sosyal politika uygulamaları ve tarihsel analizi. Akademik Yaklaşımlar Dergisi. 2016; 7(1): 69-100.
45. Özbek N. Osmanlı İmparatorluğu’nda Sosyal Devlet: Siyaset, İktidar ve Meşruiyet 1876-1914. İstanbul: İletişim Yayını; 2002.
46. Köstüklü N. Kazım Karabekir ve Eğitim. Konya: Çizgi Kitapevi Yayınları; 2001.
47. Okur Y. Darüleytamlar [yüksek lisans tezi]. Samsun: 19 Mayıs Üniversitesi; 1996.
48. Karasubaşı İ. II. Dünya savaşı çocukları. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi. 2015; 55(1): 444.
49. Çocuk Hakları. Türk çocuk hakları beyannamesi [İnternet]. 1963-2001 [Erişim Tarihi 1 Şubat 2024]. Erişim adresi: <https://cocukhaklari.wordpress.com/cocuk-haklari/>
50. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. T.C. Resmi Gazete. (18 Ekim 1982, 17863).
51. Çelik, C. Çocuk kavramı ve medeni hukuk açısından çocuk haklarının tarihi gelişimi. Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi. 2005; 36.
52. Resmî Gazete. 5237 sayılı Türk ceza kanunu [İnternet]. 2020 (Erişim Tarihi 25 Ocak 2024). Erişim adresi <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
53. Akyüz E. Çocuk Hukuku. Ankara: Pegem Akademi; 2013.
54. Yetim A. Sosyoloji ve Spor. Ankara: Berikan; 2011.
55. Domhnall M. Fortnightly review: Drugs in sport. BMJ Clinical Research, 1996; 313: 211-215.
56. Bernard G. The extent and nature of known cases of institutional child sexual abuse. British Journal of Social Work. 2000; 30(6): 795–817.
57. Turner M, McCrory P. Child protection in sport. British Journal of Sports Medicine. 2004; 38(2): 106-107.
58. Aral N, Gürsoy F. Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmali ve istismarı. Milli Eğitim Dergisi. 2001; 151: 36-39.

59. Türkiye Futbol Federasyonu. Futbol oynayan çocuk ve gençlerin hakları [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi 29 Ocak 2024]. Erişim adresi: <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=1269&ftxtID=42742>
60. Türkiye Futbol Federasyonu. Esenlik ve çocuk koruma beyanı posterleri [İnternet]. 2022 [Erişim Tarihi 29 Ocak 2024]. Erişim adresi: <https://www.tff.org/Resources/Tamsaha/turkiye-moldova-27-03-2017/files/assets/common/downloads/TamSaha.pdf>
61. Türkiye Bocce Bowling ve Dart Federasyonu. Sporda çocuk koruma ve çocuklar için güvenli spor ortamlarının sağlanmasına dair PCSOS projesi [İnternet]. 2024 [Erişim Tarihi 10 Şubat 2024] Erişim adresi: <https://tbbdf.org.tr/v2/pcsos-projesi-cocuklar-icin-guvenli-spor-ortamlari-icin-kritik-bir-adim-atiliyor>
62. Türkiye Eskrim Federasyonu. Sporda çocuk gelişim semineri [İnternet]. 2020 [Erişim Tarihi 12 Şubat 2024]. Erişim adresi: <https://www.eskrim.org.tr/sporda-cocuk-koruma-1-ve-2-duzey-gelisim-semineri-programi-830.html>
63. Türkiye Eskrim Federasyonu. Sporda çocuk gelişim semineri [İnternet]. 2020 [Erişim Tarihi 12 Şubat 2024]. Erişim adresi: <https://www.eskrim.org.tr/sporda-cocuk-koruma-1-ve-2-duzey-gelisim-semineri-programi-830.html>
64. Rulofs B ve ark. Child protection in voluntary sports clubs in Germany-factors fostering engagement in the prevention of sexual violence. *Children & Society*. 2019; 33(3): 270-285.
65. AHRC. Australian Human Rights Commission-Children's rights report 2019-In Their Own Right: Children's Rights in Australia [İnternet]. 2019 [Erişim Tarihi 31 Ocak 2024]. Erişim adresi: <https://humanrights.gov.au/our-work/childrens-rights/publications/childrens-rights-report-2019>
66. Wright K, Swain S. Speaking the unspeakable, naming the unnameable: The royal commission into institutional responses to child sexual abuse. *Journal of Australian Studies*. 2018; 42(2): 139-152.
67. Royal commission into institutional response to child sexual abuse [İnternet]. 2017 [Erişim Tarihi 7 Şubat 2024]. Erişim adresi: www.childabuseroyalcommission.gov.au/final-report
68. Pantin DA, Ramjattan D, Francis J. Child responsive budgeting: The case of Trinidad and Tobago. *Trinidad and Tobago*. 2010; 1(3): 1-107.
69. Polat Ö. Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı 1, Tanımlar. Ankara: Seçkin Yayınları; 2019.
70. Lopiano DA, Zotos C. 10 Athlete welfare and protection policy development in the USA. *Safeguarding, Child Protection and Abuse in Sport: International Perspectives in Research, Policy and Practice*. 2014; 10.
71. U.S. Center for SafeSport. Safesport code for the U.S. olympic and paralympic movement [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi 4 Şubat 2024]. Erişim adresi: <https://uscenterforsafesport.org/response-and-resolution/safesport-code/>
72. Sosyal Up. İklim değişikliği Asya'daki çocuk istismarı sorununu tetikliyor [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi 6 Şubat 2023]. Erişim adresi: <http://sosyalup.net/iklim-degisikligi-asyadaki-cocuk-istismari-sorununu-tetikliyor/>

73. Güçlü S. Çocukluk ve çocukluğun sosyolojisi bağlamında çocuk hakları. *Sosyoloji Dergisi*. 2016; 1: 1-22.
74. IPEC. Action against child labour: Ipec highlights 2008. Switzerland. [Internet]. 2009 [Erişim Tarihi 6 Şubat 2024]. Erişim adresi: https://www.ilo.org/global/publications/ilo-bookstore/order_online/books/WCMS_111501/lang--en/index.htm
75. UNİCEF. Avrupa ve Orta Asya'da her 2 çocuktan 1'i, küresel ortalamanın iki katı üstünde yüksek sıcak hava dalgasına maruz kalıyor [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi 7 Şubat 2024]. Erişim adresi: <https://www.unicef.org/turkiye/basin-bultenleri/avrupa-ve-orta-asyada-her-2-çocuktan-1i-küresel-ortalamanın-iki-katı-üstünde>
76. ILO. Ilo-Unicef Ortak rapor [İnternet]. 2023 [Erişim Tarihi 6 Şubat 2024]. Erişim adresi: https://www.ilo.org/ankara/news/WCMS_869954/lang--tr/index.htm
77. Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım; 2005.
78. Bayansaldüz M, Kepoğlu A, Metin SC. Child protection scale in sports for coaches. *Acta Scientiae et Intellectus*. 2021; 7(4): 61-79.
79. Metin SC, Erzeybek MS, Bayansaldüz M. Sporda Çocuk Koruma. İzmir: Duvar Yayınları; 2023. ISBN. 978-625-6585-85-0.
80. Otyakmaz MB. Futbolda çocuk koruma uygulamalarına yönelik nitel bir araştırma [yüksek lisans tezi]. İstanbul: T.C. İstanbul Üniversitesi; 2018.
81. Aydın H, Gül Ö. Sporda uluslararası çocuk koruma programlarının Türkiye ekseninde değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2019; 7(89): 558-581.
82. Küçük V, Arman AR, Bozkurt S. Sporcu ailelerinin sporda çocuk koruma hakkında farkındalık düzeyleri. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 2016; 1(2): 71-82.
83. UNICEF. 2004. Dünya çocuklarının durumu 2003, New York 2004 [İnternet]. [Erişim Tarihi 5 Şubat 2024]. Erişim adresi: <http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/about/soz182.Htm>
84. Salim M. Geçmişten günümüze Türkiye'de çocuk koruma politikaları ve sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu [yüksek lisans tezi]. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi; 2011.

EKLER

EK 1: SPORDA ÇOCUK KORUMA ÖLÇEĞİ (SÇKÖ)

Aşağıda sporda çocuk koruma programı kapsamında yer alan önermelere ne derece katıldığınızı belirtiniz. Vereceğiniz bilgiler bilimsel araştırma haricinde hiçbir şekilde kullanılmayacaktır. Anket formuna isim ve soy isim yazmaya gerek yoktur. Vereceğiniz samimi cevaplar için şimdiden teşekkür ederiz.

		(1) Hiç katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
1	Çocuk sporcuların antrenörleri tarafından vücut şekilleri ile ilgili aşağılanmalarına	(1) Hiç katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
2	Çocuk sporculara antrenörleri tarafından yüksek performans için aşırı baskı yapılmasına	(1) Hiç katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
3	Çocuk sporcuların antrenörleri tarafından takıma seçilmeleri karşılığında cinsel istismara maruz kalmasına	(1) Hiç katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
4	Çocuk sporcuların antrenörleri tarafından takım içinde ayrıcalık kazandırılması karşılığında cinsel istismara maruz kalmasına	(1) Hiç katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
5	Çocuk sporcuların fiziksel sakatlığa maruz kalmasına sebep olabilecek şekilde takımda yer verilmesine	(1) Hiç katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
6	Çocuk sporcuların cinsel istismar karşılığı takımda yer almasına	(1) Hiç katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum

7	Çocuk sporcuların iştahsızlığına ya da başka sağlık problemlerine yol açacak beslenme alışkanlığı kazandırılmasına ya da rejime tabi tutulmasına	(1) Hiç katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
8	Çocuk sporcuların performanslarının arttırılması amacıyla dayak ya da herhangi bir fiziksel cezaya çaptırılmasına	(1) Hiç katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
9	Çocuk sporcuların müsabaka veya antrenmanlarda performansını arttırmak için antrenörlerinin sakatlanma olasılığı olsa bile aşırı risk almasına	(1) Hiç katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
10	Çocuk sporcuların antrenörleri tarafından performanslarının arttırılması için doping ya da herhangi bir madde kullanılmasına	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
11	Çocuk sporcuların alkol veya bağımlılık yaratan madde kullanımı için akran baskısının görmezden gelinmesine	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
12	Çocuk sporcuların sakat olarak oynamalarının dayatılmasına	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
13	Çocuk sporcularda fiziksel egzersizin ceza olarak kullanılmasına	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
14	Çocuk sporculara yeterli toparlanma ve dinlenme süresi verilmemesine	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum

15	Çocuk sporcuların eğitim, aile ve sosyal hayatlarının ihmal edilmesine	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
16	Çocuk sporculara farklı düşünce ve fiziksel yapıya sahip olmalarına rağmen sportif başarı için yetişkin sporcularla eşit muamele gösterilmesine	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
17	Çocuk sporcuların istismarı ile ilgili bütün şüpheler ve bildirimler, ciddiye ve süratle incelenip cevap verilmesini sağlayacak bir kuruma ihtiyaç yoktur	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
18	Çocuk sporcuların istismarı ile ilgili bir şikâyet ve ihbar hattı oluşturulmasına ihtiyaç yoktur	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
19	Çocuk sporcuların istismarını önlemeye yönelik kanuni bir düzenlemeye ihtiyaç yoktur	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
20	Sporun imajının korunması için aileleri veya akranları tarafından yanlış anlaşılımları ve yanlış alarmları önlemeye yönelik uygulamalara ihtiyaç yoktur	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
21	Çocuk sporcularla çalışacak antrenörlerin işe başlarken, çocuklar ile çalışma şartlarını içeren bir sözleşme ya da standart form düzenlenmesine gerek yoktur	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
22	Sporda çocuk koruma programlarında antrenörler önemli bir koruma kalkanı olamazlar	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
23	Sporda çocuk koruma programlarının düzenlenmesi önemli bir koruma kalkanı olmayacaktır	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum

EK 2: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

1.Yaşınız:

- ☐ 18-25 yaş altı
- ☐ 25-30 yaş
- ☐ 30-35 yaş
- ☐ 35-40 yaş
- ☐ 45-50 yaş
- ☐ 50 ve üzeri

2.Cinsiyetiniz:

Kadın ☐

Erkek ☐

3.Kaç yıldır görev yapmaktasınız ?

1.) 1-5

2.) 6-10

3.) 11-15.

4.) 16-20

5.) 20 ve üstü

4.Antrenörlük branşınız nedir?

.....

5.Branşınızla ilgili kaçınıcı kademe antrenörlük belgesine sahipsiniz?

.....

6.Şu anda yaş grubu ile çalışmaktasınız ?

- ☐ 7 yaş ve altı.
- ☐ 7-10 yaş
- ☐ 10 12 yaş
- ☐ 12 15 yaş
- ☐ 15 -18 yaş
- ☐ 18 yaş ve üzeri

7. Sporda çocuk korumaya ilişkin herhangi bir eğitim aldınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

8. Görev yaptığınız spor kulübünde çocuk koruma programı uygulanmakta mıdır?

☐ Evet ☐ Hayır

EK 3: ETİK KURUL ONAYI

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURUL KARARI

Sayın Prof.Dr. Mehmet Bayansaldaz

Araştırmansa ilişkin Kurulumuz kararı aşağıda sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederiz.

ETİK KOMİSYONUN ADI	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
AÇIK ADRES	GİRİŞİMSSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
TELEFON	Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı 2. Kat İnciraltı-İZMİR
FAKS	0 232 412 22 54-0 232 412 22 58
E-POSTA	0 232 412 22 43
	goack@deu.edu.tr

BAŞVURU BİLGİLERİ	DOSYA NO:	8271-GOA
	ARAŞTIRMA	UZMANLIK TEZİ ☐ MÜNFERİT ARAŞTIRMA ☐ ÖÇM ☐ YÜKSEKLİSANS ☒ DOKTORA ☐
	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Spor Kulüplerinde Çocuk Koruma Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi: İzmir İli Örneği
	ARAŞTIRMA PROTOKOL KODU	
	SORUMLU ARAŞTIRMACI ÜNVANI/ADI/SOYADI ve UZMANLIK ALANI	Prof.Dr. Mehmet Bayansaldaz Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesi
	TEZ SAHİBİNİ ADI SOYADI	Hacer Eylül Demirci
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒ ÇOK MERKEZLİ ☐

DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ	Mevcut		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐
	ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ LİTERATÜR	Mevcut		Türkçe ☐ İngilizce ☒ Diğer ☐
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	Mevcut		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐
	OLGU RAPOR FORMU	Mevcut		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐

	Karar No:2023/36-05	Tarih:08.11.2023				
KARAR BİLGİLERİ	Prof.Dr. Mehmet Bayansaldüz'un sorumlusu olduğu "Spor Kulüplerinde Çocuk Koruma Yeteneklerinin Değerlendirilmesi: İzmir İl Örneği" isimli klinik araştırmaya ait başvuru dosyası ve ilgili belgeler araştırmanın gerekece, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş, araştırmanın mevcut haliyle etik yönden uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.					
ETİK KURUL BİLGİLERİ						
ÇALIŞMA ESASI	Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu İşleyiş Yönergesi İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu					
ETİK KURUL ÜYELERİ						
Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet	Araştırma ile ilişkili mi?		İmza
Prof.Dr.Mehmet Birhan Yılmaz (Başkan)	Kardiyoloji	DEÜ Tıp Fakültesi Dahili Tıp Bilimleri Bölümü	Erkek	E ☐	H ☒	
Prof.Dr. Şükran Köse (Başkan Yardımcısı)	Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı	DEÜ Tıp Fakültesi Dahili Tıp Bilimleri Bölümü	Kadın	E ☐	H ☒	
Prof.Dr. Ahmet Okay Çağlayan	Moleküler Tıp	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Erkek	E ☐	H ☒	
Prof.Dr. Aylin Özgen Alpaydın	Göğüs Hastalıkları	DEÜ Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	
Prof.Dr. Özgür Er	Endodonti A.D.	Diş Hekimliği Fakültesi	Erkek	E ☐	H ☒	
Prof.Dr. Hatice Şimşek Keskin	Halk Sağlığı	DEÜ Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	
Doç.Dr.Seher Özyürek	Muskuloskeletal Fizyoterapi	DEÜ Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi	Kadın	E ☐	H ☒	
Doç.Dr.Nil Hocaoglu Aksay	Tıbbi Farmakoloji	DEÜ Tıp Fakültesi Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı	Kadın	E ☐	H ☒	
Doç.Dr. Meryem Öztürk Haney	Halk Sağlığı Hemşireliği	Hemşirelik Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği	Kadın	E ☐	H ☒	
Doç.Dr. Şule Özbilgin	Anesteziyoloji ve Reanimasyon	DEÜ Tıp Fakültesi Cerrahi Tıp Bilimleri Bölümü	Kadın	E ☐	H ☒	
Doç.Dr.Tolga Şahin	Spor Yönetim Bilimleri	Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesi	Erkek	E ☐	H ☒	
Dr.Öğr.Üyesi Gamze Tuna	Tıbbi Biyokimya	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Kadın	E ☐	H ☒	

ÖZGEÇMİŞ

HACER EYLÜL DEMİRCİ

Kişisel Bilgiler

İletişim Bilgileri

İletişim Adresi

Telefon

E-posta

İnternet Sayfası

Öğrenim Bilgileri

01 Eylül 2016 - 01 Haziran 2020 (3 yıl 10 ay)
Lisans, Anadal/Normal Öğretim, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ, TÜRKİYE
SPOR BİLİMLERİ VE TEKNOLOJİSİ YÜKSEKOKULU, BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
ÖĞRETMENLİĞİ PR.
Diploma Numarası: 202002033
Ağırlıklı Genel Not Ortalaması: 3.5 / 4.0

Yabancı Dil Bilgileri

İNGİLİZCE (Okuma: İyi, Yazma: İyi, Konuşma: İyi)

TÜBİTAK Burs ve Destekleri

Panelistlik/İzleyicilik/Raportörlük Sayısı

Görev	ARDEB	BİDEB	BİLİM TOPLUM	UIDB	TEYDEB	Toplam
Hakemlik/Panelistlik/Dış Danışmanlık Sayısı	0	0	0	0	0	0
Moderatorlük Sayısı	0	0	0	0	0	0
İzleyicilik/Danışmanlık Sayısı	0	0	0	0	0	0
Raportörlük Sayısı	0	0	0	0	0	0
Katılmadığı Panelistlik/Dış Danışmanlık Sayısı	0	0	0	0	0	0

